ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓު

ވޮލިއުމް: 54 | އަދަދު: 228 | ތާރީޚު: 16 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1447 - 6 ޑިސެމްބަރު 2025 | ހޮނިހިރު

ޤާނޫނު ނަންބަރު: 28/2025

ޤާނޫނު ނަންބަރު *17/2011* (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް
3 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީސް
ބޮޑުތަކުރުފާނުމަގު
މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

ފޯން: 3336211
މޮބައިލް: 7242885
ވެބްސައިޓް: www.gazette.gov.mv

- ގަވާއިދުތަކާއި އުސޫލުތައް ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކޮށްދިނުމަށް އެދި ފޮނުއްވާނީ legalaffairs@po.gov.mv އަށެވެ.

2025 ޑިސެންބަރު 3 ވި ބުދަ ދުވަހު ބޭއްވި 20 ވަނަ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ 2025 ވަނަ އަހަރުގެ ތިންވަނަ ދައުރުގެ 28 ވަނަ ޖަލްސާއިން ފާސްކުރައްވައި، 2025 ޑިސެންބަރު 4 ގައި މި އޮފީހަށް ފޮނުއްވައިފައިވާ، "ޤާނޫނު ނަންބަރު *17/2011* (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް *3* ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު" ޤާނޫނުއަސާސީގެ 92 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން، 2025 ޑިސެންބަރު 6 (1447 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 16) ވީ ހޮނިހިރު ދުވަހު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ތަސްދީޤުކުރެއްވުމުން، މި ބިލު ޤާނޫނަކަށްވެ، ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި މިއަދު ޝާއިޢު ކުރެވިއްޖެއެވެ.

ޤާނޫނު ނަންބަރު:28/2025

ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެތީގެ ޤާނޫނު) އަށް 3 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނު

ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެތީގެ ޤާނޫނު) އަށް އަންނަނިވި އިސްލާހުތައް ގެނައުން.

1. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 2 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

މަޤްޞަދު

2. މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަކީ، އަންނަނިވި މައިގަނޑު މަޤްޞަދުތައް ހާސިލުކުރުމަށް ފަދައަކުން، ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމާއި މަސްތުވާތަކެތީގެ އޮންލައިންކޮށް ވިޔަފާރިކުރުން ހުއްޓުވުމާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަސްތުވާތަކެތި ގެންގުޅޭ އަދި ބޭނުންކުރާ މިންވަރު މަދުކޮށް، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވެލިވެފައިވާ މީހުންނަށް ފަރުވާ ދިނުމަށް އިސްކަންދީ، ހުކުމްތަކުގައި މުޖުތަމަޢަށް އަނބުރާ ރުޖޫޢަވުމަށް ހަރުދަނާ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރުމެވެ.

(ހ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ވިޔަފާރި ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހުންނާއި މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިއަށް ފައިނޭންސްކުރާ މީހުން ފާހަގަކޮށް، އެމީހުންނަށް ސީދާ އަމާޒުވާގޮތަށް އެކިއެކި ފިޔަވަޅުތަކެއް އެޅޭނެ ހަރުދަނާ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރުން، ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ ފަރާތްތަކަށް ހާއްސަ ބާރުތަކެއް ދިނުން؛

(ށ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހުން އެކަން ކުރުމުގައި ބޭނުންކުރާ އިތުރު ފަރާތްތައް ދެނެގަނެ، އޭގެ ތަރުކީބުގައި ހިމެނޭ އެކްސްޕްލޮއިޓްކުރާ ފަރާތްތަކަށް ރައްކާތެރިކަން ފޯރުކޮށްދީ، އެމީހުން އެކަމުގެ ޖަރީމާއިން ދުރަށް ގެންދެވޭނެ ގޮތްތައް ހޯދުން؛

(ނ) އަލަށް މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރަން ފަދަ މީހުން، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރަން ފަދަ ހިސާބުން ފުރިގެން ދުރުކަށް، އެމީހުން މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވެނުހިފެހެއްޓި އެމީހުންނަށް އެކަމުން އަލަކުން ދުރަށް ދެވޭނެ ގޮތްތައް ހޯދައިދިނުން؛

(ރ) މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވެހިފެހެއްޓޭ މީހުން މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ބޭނުންވާ ނިސްބަތް ދުލެހެއްޓުމަށްޓަކައި މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރާ ކުރުން ހުއްޓުވުމާއި، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވެހިފެހެއްޓުމުގެ ސަބަބުން އެމީހުން އެހެން ކުށްކުރުމަށް އަރައިގަންނަ ނިސްބަތް މަދުކުރުން؛

(ބ) މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވެހިފެހެއްޓޭ މީހުންނަށް، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުންދުރުވުމަށް ސަޕޯޓް ނަފްސާނީގޮތުން އަދި/ނުވަތަ ޖިސްމާނީގޮތުން އޭގެ ނުފޫޒުން ދުރުކުރުން، އެއަށް ބަރާސާވާންޖެހިފައިވާ ބައެއް ކުޅިގަޑިތަކީ، އެމީހުންނަށް ހަމައެކަނި ކުރިއެރުން ކުރުގައި ބޭލުމުގެ ބަދަލުގައި، ފަރުވާވެސް ބޭނުންވާ މީހުން ކުރުގައި ފޯރުކޮށްދީގެން، އެމީހުންނަށް ފަރުވާ ދިނުމަށްޓަކައި ވަނަވަރެއް ހަރުދަނާ ނިޒާމެއް ޤާއިމުކުރުން؛

(ޅ) މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވެހިފެހެއްޓޭ މީހުން ކުރާ ކުށުގެ މައްސަލަތައް ބަލައި، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް އެމީހުން ބޭނުންވާ މިންވަރު މަދުކުރުމަށްޓަކައި ނުވަތަ ނައްތާލުމަށްޓަކައި އެމީހުން ފަރުވާގެ ހެއްސަ ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ބައިވެރިކުރުވުމާއި، ފަރުވާ ލިބިގަތުން ލާޒިމުކޮށް، ޖިނާއީ ދަރައްޖޭގެ ގޮތުގައި މުޖުތަމަޢުގައި ބައިވެރިވުމުގެ ފުރުސަތު ފޯރުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި ހެއްދަ ކަށަވަރު ފޯރުކޮށްދިނުން؛

(ކ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އަދި ދިވެހިރާއްޖެއިން މަސްތުވާތަކެތި ސްމަގްލްކުރުމާއި، ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަސްތުވާތަކެތި ހައްދުމާއި، އުފެއްދުމާއި، ވިއްކުމާއި، ޑިސްޓްރިބިއުޓްކުރުމާއި، ޓްރާންސްޕޯޓްކުރުމާއި، ރައްކާކުރުމާއި، ބޭނުންކުރުމާއި، މަސްތުވާތަކެތި ޤަބޫލުކުރުން ހުއްޓުވުން ހިމެނޭގޮތުން މަސްތުވާތަކެއްޗާގުޅޭ ކުށްކުރުން ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި މަސްތުވާތަކެތީގެ ކުރާއި އަދުލު ކަނޑައެޅުން.

2. ބޮންޑިދިއުމަށް ޓެންޑަރުގެ 3 ވަނަ މަރުޙަލާގެ ފުރަތަމަ އަންނަނިވި ފުރައިން ހ މަރުޙަލާ އިޢުލާނުކުރުން.

ޓެންޑަރު އާ މުއާމަލާތް ހިންގާނެ ކުންފުނި

3-1. މި ޓެންޑަރުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުންފުނިތަކުގެ ތެރެއިން އަންނަނިވި ޝަރުޠުތަކުގައި ކުރާ ކުންފުނިގެ މުއައްސަސާތައް ބޮޑުވުގެ އިންޝުއަރަންސް ޢާންމު ކެޕިޓަލް ކަމުގެ އިންޝުއަރަންސް ލިބިގެންވާ އެހެން ކެޕިޓަލް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ހ) މުޅި ކުން އެކުގައި ނުވަތަ ކުރުގެ ބައެއް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކުރާ ޙަރަކާތްތަކުގައި؛ ނުވަތަ

(ށ) މުޅި ކުން އެކުގައި ނުވަތަ ކުރުގެ ބައެއް، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ އުޅަނދުތަކުގައި ކުރާ ޙަރަކާތްތަކުގައި؛ ނުވަތަ

(ނ) މުޅި ކުން އެކުގައި ނުވަތަ ކުރުގެ ބައެއް ދިވެހިރައްޔިތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރަޙައްދުން ބޭރުގައި ކުރާ ޙަރަކާތްތަކުގައި؛ ނުވަތަ

(ރ) ކުން ކުރި ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގައި އެހެންނަމަވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޓެންޑަރުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުރުން ކުރުމުގެ މަޤްސަދުގައި ކަމަށްވާ ޙަރަކާތްތަކުގައި.

ޖަދުވަލު 1، 2، 3 އަދި 4 ގައި ހިމެނޭ މަސްއޫލިއްޔަތު

3-2. (ހ) މި ޓެންޑަރު ހިންގާނީ، މި ޓެންޑަރުގެ ޖަދުވަލު 1، ޖަދުވަލު 2 އަދި ޖަދުވަލު 4 ގައި ހިމެނޭ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި، މި ޓެންޑަރުގެ ޖަދުވަލު 3 ގައި ހިމެނޭ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ އުފެއްދުމަށް ބޭނުންކުރުވިދާނެ އިސްތިޢުމާލުކޮށްގެން ޕްރިކަރިސަރ ކުރިކަމުގެ މައްސަލައެވެ. ޖަދުވަލު 1 އަދި ޖަދުވަލު 2 ގައި ހިމެނޭ، ދާއިމީ ގޮތެއްގައި ކޮންޓްރެކްޓުކުރާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކެވެ. އަދި ޖަދުވަލު 4 ގައި ހިމެނޭ، ވަގުތީގޮތުން ކޮންޓްރެކްޓުކުރާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކެވެ. އެ ޖަދުވަލުތަކުގެ ތަފްސީލުތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.

(1) ޖަދުވަލު 1: މި ޖަދުވަލުގައި ހިމެނޭ، މަޤާމްކޮށްފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި އެއިން އެއްޗެއް ނުވަތަ މަޢުލޫމާތު ހިމެނޭ އެއްޗެއްސެވެ.

(2) ޖަދުވަލު 2: މި ޖަދުވަލުގައި ހިމެނޭނީ، ބޭހުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރާ މަސްތުވާތަކެއްޗާއި އެއިން އެއްޗެއްގެ ބައެއް ނުވަތަ އެއިން އެއްޗެއްގެ އުފެއްދުންތަކެވެ.

(3) ޖަދުވަލު 3: މި ޖަދުވަލުގައި ހިމެނޭނީ، މަސްތުވާތަކެތި އުފެއްދުމަށް ބޭނުންކުރެވިދާނެ އިކުއިޕްމަންޓާއި ޕްރިކާރސަރ ކެމިކަލްއެވެ.

(4) ޖަދުވަލު 4: މި ޖަދުވަލުގައި ހިމެނޭނީ، ވަގުތީގޮތުން ކޮންޓްރޯލްކުރާ މަސްތުވާތަކެއްޗާއި، އެއިން އެއްޗެއް ނުވަތަ މާއްދާއެއް ހިމެނޭ އެއްޗެއްސާއި، އެއިން އެއްޗެއްގެ ބައެއް ނުވަތަ އެއިން އެއްޗެއްގެ އުފެއްދުންތަކެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1 ނުވަތަ ޖަދުވަލު 2 ނުވަތަ ޖަދުވަލު 3 އަށް އިސްލާހު ގެނެވޭނީ، މި ޤާނޫނުގެ 3-3 ވަނަ މާއްދާއާއި 3-4 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތީންނެވެ. އަދި މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 4 ގައި ވަގުތީގޮތުން ކޮންޓްރޯލްކުރުމަށް މަސްތުވާއެއްޗެއް ނުވަތަ އެއިން އެއްޗެއް އެކުލެވޭ މާއްދާއެއް އިތުރުކުރެވޭނީ، މި ޤާނޫނުގެ 3-5 ވަނަ މާއްދާއާއި 3-6 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތީންނެވެ.

މުޢާހަދާތަކުގެ ޝެޑިއުލްތަކަށް ގެނެވޭ ބަދަލުތަކާ ގުޅިގެން ޖަދުވަލު 1، 2 އަދި 3 އިސްލާހުކުރުން

3-3. (ހ) ސިންގަލް ކޮންވެންޝަން އޮން ނާރކޮޓިކް ޑްރަގްސް 1961 ނުވަތަ ކޮންވެންޝަން އޮން ސައިކޯޓްރޮޕިކް ސަބްސްޓެންސަސް 1971 ނުވަތަ ކޮންވެންޝަން އަގެއިންސްޓް އިލިސިޓް ޓްރެފިކް އިން ނާރކޮޓިކް ޑްރަގްސް އެންޑް ސައިކޯޓްރޮޕިކް ސަބްސްޓެންސަސް 1988 ގެ ޝެޑިއުލްއަކަށް ކޮމިޝަން އޮން ނާރކޮޓިކް ޑްރަގްސް އިން ވަކި ބާވަތެއްގެ ނާރކޮޓިކް ޑްރަގްއެއް ނުވަތަ ސައިކޯޓްރޮޕިކް ސަބްސްޓެންސެއް ނުވަތަ ޕްރިކާރސަރ ކެމިކަލްއެއް އިތުރުކޮށްފިނަމަ، ކަމާގުޅޭ ގޮތުން މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1 ނުވަތަ ޖަދުވަލު 2 އަށް މަސްތުވާތަކެތީގެ އެ ބާވަތެއް އިތުރުކުރުމަކީ ނުވަތަ ޖަދުވަލު 3 އަށް އެ ޕްރިކާރސަރ ކެމިކަލްއެއް އިތުރުކުރުމަކީ ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތަކެއް،

ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރާ އެންގުމަކުން މިނިސްޓަރު ގެންނަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1 ނުވަތަ ޖަދުވަލު 2 ނުވަތަ ޖަދުވަލު 3 އަށް ގެނާ ބަދަލަކާ އަމަލުކުރަން ފަށާނީ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޝާއިޢުކުރާ އެންގުން ޝާއިޢުކުރެވުމާއެކު، އެ އެންގުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތާރީޚުގައެވެ.

(ރ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް 3 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށައިރު، ސިންގަލް ކޮންވެންޝަން އޮން ނާކޮޓިކް ޑްރަގްސް 1961 ނުވަތަ ކޮންވެންޝަން އޮން ސައިކޯޓްރޮޕިކް ސަބްސްޓެންސަސް 1971 ނުވަތަ ކޮންވެންޝަން އަގެއިންސްޓް އިލިސިޓް ޓްރެފިކް އިން ނާކޮޓިކް ޑްރަގްސް އެންޑް ސައިކޯޓްރޮޕިކް ސަބްސްޓެންސަސް 1988 ގެ ޝެޑިއުލްއަކަށް ކޮމިޝަން އޮން ނާކޮޓިކް ޑްރަގްސް އިން ވަކި ބާވަތެއްގެ ނާކޮޓިކް ޑްރަގެއް ނުވަތަ ސައިކޯޓްރޮޕިކް ސަބްސްޓެންސެއް ނުވަތަ ޕްރިކާސަރ ކެމިކަލެއް އިތުރުކޮށްފައިވާނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1 ނުވަތަ ޖަދުވަލު 2 އަށް މަސްތުވާތަކެތީގެ އެ ބާވަތެއް އިތުރުކުރުމަށްޓަކައި ނުވަތަ ޖަދުވަލު 3 އަށް އެ ޕްރިކާސަރ ކެމިކަލެއް އިތުރުކުރުމަށްޓަކައި ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތައް، ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް 3 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތީން މިނިސްޓަރު ގެންނަންވާނެއެވެ.

ޤާނޫނީ ބާރުތަކުގައި ޖަދުވަލު 1، 2 އަދި 3 އިސްލާހުކުރުން

3-4. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 3-3 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތްތަކުގައި ފިޔަވައި އެހެން ޙާލަތްތަކުގައި، މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1، ޖަދުވަލު 2 ނުވަތަ ޖަދުވަލު 3 އަށް އެއްވެސް މަސްތުވާތަކެއްޗެއް ނުވަތަ މާއްދާއެއް ނުވަތަ އުފެއްދުމެއް ނުވަތަ އެހެންވެސް އެއްޗެއް އިތުރުކުރެވޭނީ، ނުވަތަ އެއިން ޖަދުވަލަކުން އުނިކޮށްވެސް ބަދަލެއް ގެނެވޭނީ، މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން

ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަނޑައަޅައި ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރާ ޤަވާޢިދުތަކުންނެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1، ޖަދުވަލު 2 ނުވަތަ ޖަދުވަލު 3 އަށް އިތުރުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާ ބާވަތްތައް އެފަދައިން ކަނޑައަޅަންވާނީ، ނުވަތަ އެއިން ޖަދުވަލަކުން އުނިކުރެވޭ ބާވަތްތައް ދެނެގަތުމަށް ކަނޑައަޅަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ 1-25 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ނާރކޮޓިކް ޑްރަގް ކޮންޓްރޯލް ކައުންސިލުން ދޭ ލަފާގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، މި މާއްދާގެ (ށ) އަދި (ރ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1، ޖަދުވަލު 2 ނުވަތަ ޖަދުވަލު 3 އަށް ވަކި ބާވަތެއް އިތުރުކުރުމަށް ނުވަތަ އެއިން ޖަދުވަލަކުން ބާވަތެއް ދެނެގަތުމަށް ނާރކޮޓިކް ޑްރަގް ކޮންޓްރޯލް ކައުންސިލުން މި ޤާނޫނުގެ 1-25 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ދީ ލަފާގެމަތީން ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުން ގޮތެއް ނިންމުމަށްފަހު، އެ ނިންމުމާ އެއްގޮތަށް މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލަކަށް އިޞްލާޙު ގެނައުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ނިންމުމުގެ ކުރިން އެ ނިންމުމާމެދު، ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރުހުން ހޯދުމަށްޓަކައި އެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރުހުން ހޯދުމަށް ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމާމެދު، އެ ހުށަހެޅުން ހުށަހެޅޭތާ މިނަވަރުން 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ މަޖިލީހުން ގޮތެއް ނިންމަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1، ޖަދުވަލު 2 ނުވަތަ ޖަދުވަލު 3 އަށް ގެންނަން ހުށަހަޅާ އިޞްލާޙަކަށް މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ރުހުން ދިނުމަށް، އެ އިޞްލާޙަކަށް އަމަލުކުރަން ފަށާނީ، އެކަން ކަނޑައަޅާ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤަރާރު، ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރުމާއެކު، އެ ޤަރާރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

ވަގުތީގޮތުން ކޮންޓްރޯލްކުރާ މަސްތުވާތަކެތި

3-5. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1 ނުވަތަ ޖަދުވަލު 2 ގައި ހިމަނާފައިނުވާ، އެހެންނަމަވެސް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ނަހަމަގޮތުގައި ބޭނުންކުރަމުންދާ ނުވަތަ ބޭނުންކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތް މަސްތުވާއެއްޗެއް ނުވަތަ އެއިން އެއްޗެއްގެ ބައެއް ނުވަތަ އުފެއްދުމެއް ނުވަތަ މާއްދާއެއް، އެއީ ޖަދުވަލެއްގައި ހިމެނެންދެން އެ އެއްޗެއް ވަގުތީގޮތުން ކޮންޓްރޯލްކުރުމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 4 ގައި ހިމެނިދާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ މަސްތުވާއެއްޗެއް ވަގުތީގޮތުން ކޮންޓްރޯލްކުރުމަށްޓަކައި މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 4 ގައި ހިމަނަންވާނީ، މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން މިނިސްޓަރު ކަނޑައަޅައި ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރާ އަންގުމެއް މެދުވެރިކޮށެވެ.

(ނ) ވަގުތީގޮތުން ކޮންޓްރޯލްކުރާ މަސްތުވާއެއްޗެއް މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 4 ގައި ހިމެނުމަށްޓަކައި މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން މިނިސްޓަރު ކަނޑައެޅުމުގައި ކަނޑައަޅަންވާނީ، އަންނަނިވި އެންމެހައި ކަންކަން ފުރިހަމަވެފައިވާނަމައެވެ.

(1) އެ އެއްޗަކީ މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1 ނުވަތަ ޖަދުވަލު 2 ގައި ހިމެނިފައިވާ އެއްޗެއް ކަމުގައިނުވުން؛ އަދި

(2) އެ އެއްޗެއް ވަގުތީގޮތުން ކޮންޓްރޯލްކުރުން އެދި މި ޤާނޫނުގެ 3-6 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ނެޝަނަލް ޑްރަގް ކޮންޓްރޯލް ކައުންސިލްގެ ލަފާދެން އަދި، އެ އެއްޗަކީ، އަންނަނިވި ސައިކޯއެކްޓިވް ޖަދުވަލު 4 ގައި ހިމަނަންޖެހޭ އެއްޗެއް ކަމުގައި އެ ކައުންސިލުން ލަފާ ދީފައިވުން.

(i) އެއީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ނަހަމަގޮތުގައި ބޭނުންކުރަމުންދާ، ނުވަތަ ބޭނުންކުރުމުގެ ފުރުޞަތު އޮތް މަސްތުވާއެއްޗެއް ކަމުގައިވުން؛ އަދި

(ii) އެއީ އެ އެއްޗެއް ނަހަމަގޮތުގައި ބޭނުންކުރުމުގެ ސަބަބުން ބޮޑު ނުރައްކަލު އަސަރު ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި

ކުރަމުންދާ އެއްޗެއް ކަމުގައިވެސް ނުވަތަ އެ އެއްޗެއް ނަހަމަގޮތުގައި ބޭނުންކޮށްފިނަމަ އޭގެ ނުރައްކަލު އަސަރު ފޯރާ ދާއިރާއެއްގައި ކުރާނެ އެއްޗެއް ކަމުގައިވެސް.

(ނ) ވަގުތީގޮތުން ކޮންޓްރޯލްކުރަންޖެހޭ މަސްތުވާއެއްޗެއް މި މާއްދާގެ ދަށުން މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 4 ގައި ހިމެނޭނީ އަންނަނިވި މުއްދަތުތަކުގެ ތެރެއިން މުއްދަތަކަށެވެ.

(1) އެ އެއްޗެއް ޖަދުވަލު 4 ގައި ހިމެނުމުގެ އަންގުން ޝާއިޢުކުރާތާ ގިނަވެގެން 12 (ބާރަ) މަސްދުވަހުގެ ނިޔަލަށް؛ ނުވަތަ

(2) އެ މުއްދަތުގެ ކުރިންނަމަ، އެ އެއްޗެއް، މި ޤާނޫނުގެ 3-3 ވަނަ މާއްދާ ނުވަތަ 3-4 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދާއިމީގޮތުގައި ޖަދުވަލު 1 ނުވަތަ ޖަދުވަލު 2 ގައި ހިމަނަންދެން.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން މިނިސްޓަރު ޝާއިޢުކުރާ އެންގުމަކީ ޢަމަލުކުރަން ފެށޭނީ، އެ އެންގުން ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރުމާއެކު، އެ އެންގުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތާރީޚުންފެށިގެންނެވެ. އަދި، ފަހުގެ އެންގުމަކުން އެ އެންގުން ބާޠިލުކުރާ ހިނދަކު، ނުވަތަ އެ އެންގުމަށް މި މާއްދާގެ (ޅ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރުހުން ނުލިބި ދިޔުމުގައި ފިޔަވައި، އެ އެންގުން، މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތަށް ދެމިއޮންނާނެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ ދަށުން މިނިސްޓަރުގެ އެންގުމެއް ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރުމާއެކު، އެ ތާރީޚުން ފެށިގެން ގިނަވެގެން 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރުހުން ހޯދުމަށްޓަކައި އެ އެންގުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގެ ދަށުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރުހުން ހޯދުމަށް ހުށަހެޅޭ އެންގުމަކާމެދު، އެ އެންގުން ހުށަހެޅޭތާ ގިނަވެގެން 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ މަޖިލީހުން ގޮތެއް ނިންމަންވާނެއެވެ.

(މ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގެ ދަށުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރުހުން ހޯދުމަށް ހުށަހަޅާ އެންގުމަކަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރުހުން ނުލިބިއްޖެނަމަ، އެ މަޖިލީހުން އެ ނިންމުން ނިންމާ ތާރީޚުން ފެށިގެން އެ އެންގުމެއް، އެރިނދުން ފެށިގެން ބާޠިލުވީއެވެ.

(ފ) މި މާއްދާގެ (މ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެންގުމެއް ބާޠިލުވެއްޖެނަމަ، މިނިސްޓަރު އެކަން ބަޔާންކޮށް، ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.

(ދ) ވަގުތީގޮތުން ކޮންޓްރޯލްކުރުމަށްޓަކައި މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 4 ގައި ހިމަނާފައިވާ މަސްތުވާއެއްޗެއް މި މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރުމަށްފަހު، މި މާއްދާގެ (މ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ރުހުން ލިބިފައިނުވުމުގެ ސަބަބުން ބާޠިލުވެއްޖެނަމަ، ނުވަތަ އެ އިޢުލާނެއް ޖަދުވަލު 4 ގައި ހިމަނުމަށްފަހު، މި މާއްދާގެ (ބ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތު ހަމަވެއްޖެނަމަ، އޭގެ ނަތީޖާއަކީ އެ މަސްތުވާއެއްޗެއް ވަގުތީގޮތުން ކޮންޓްރޯލްކުރި ކުރުން ނިމުމަކަށް އައުމެވެ.

(ތ) މަސްތުވާއެއްޗެއް، މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ވަގުތީގޮތުން ކޮންޓްރޯލްކުރެވޭ އެއްޗެއްގެ ގޮތުގައި ކަނޑައެޅިއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗަކީ، އެ އެއްޗެހި ކޮންޓްރޯލްކުރެވިފައިވާ މުއްދަތަކަށް މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1 ނުވަތަ ޖަދުވަލު 2 ގައި ހިމެނޭ މަސްތުވާތަކެއްޗާއި އެއްފަދައިން، މަނާކުރެވިފައިވާ މަސްތުވާތަކެތި ކަމުގައި، ނުވަތަ ޖަދުވަލު 2 ގައި ހިމެނޭ މަސްތުވާތަކެއްޗާ އެއްފަދައިން ބާރުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރުން ކޮންޓްރޯލްކުރެވިފައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗާ ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ. އަދި، މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިގެން އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާނަމަ ހިނދަކު، ޖަދުވަލު 1 ގައި ނުވަތަ ޖަދުވަލު 2 ގައި ހިމެނޭ މަސްތުވާތަކެއްޗާ ގުޅޭގޮތުން މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ހުކުމްތައް، ޖަދުވަލު 4 ގެ ދަށުން ކަނޑައެޅޭ އެއްޗެހީގެ މައްސަލަތަކަށް، އެ ހުކުމްތައް ހިނގާނެއެވެ.

މަސްތުވާއެއްޗެއް ވަގުތީގޮތުން ކޮންޓްރޯލްކުރުމަށް އެދި ހުށަހެޅުން

6-3. (ހ) މަސްތުވާ ވަކި އެއްޗަކީ ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ނަހަމަގޮތުގައި ބޭނުންކުރަމުންދާ އެއްޗެއް ކަމަށްފެނިއްޖެ، އަދި މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1 ނުވަތަ ޖަދުވަލު 2 ގައި ހިމަނާފައިނުވާ އެއްޗެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ އެއްޗެއް އެއީ ޖަދުވަލެއްގައި ހިމެނެންދެން، އެ އެއްޗެއް ވަގުތީގޮތުން ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ގޮތުން މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 4 ގައި ހިމެނުމުގެ ހުށަހެޅުމަށް އެދި އަންނަނިވި އިދާރާތަކުން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް ކޮންޓްރޯލް ކައުންސިލަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(1) މިނިސްޓަރު؛

(2) ފުލުހުން؛

(3) ސިއްޙަތާބެހޭ މިނިސްޓަރު.

(ށ) މަސްތުވާއެއްޗެއް ޖަދުވަލު 4 ގައި ހިމަނައިދިނުމަށް އެދި މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް ކޮންޓްރޯލް ކައުންސިލަށް ހުށަހެޅުމުން ހުށަހަޅަންވާނީ، އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ ހެއްކާ އެކުގައެވެ.

(1) އެއީ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ނަހަމަގޮތުގައި ބޭނުންކުރަމުންދާ މަސްތުވާއެއްޗެއް ކަމުގެ ހެކި؛

(2) އެ މަސްތުވާއެއްޗަކީ ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި އެ ބޭނުންކުރާނަމަ، އެއަށް ދެވިދާ މީހުން ގިނަވެ، އާންމު ސިއްހަތަށް ނުވަތަ އާންމުންގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާތެރިކަމެއް ކުރިމަތިވެދާނެ ފަދަ އެއްޗެއް ކަމުގެ ސައިންޓިފިކް އަދި/ނުވަތަ ލެބޯޓަރީ ހެކި.

(ނ) މަސްތުވާ ވަކި އެއްޗަކީ ދިވެހިރާއްޖެއަށް އަލަށް ތަޢާރަފުކުރެވޭ، އާންމުކޮށް ބޭރު ޤައުމުތަކުގައި ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި ނަހަމަގޮތުގައި ބޭނުންކުރަމުންދާ އެއްޗެއް ކަމަށްފެނިއްޖެ، އަދި ފުޅާ ދާއިރާއެއްގައި އެ ބޭނުންކުރުމުގެ ސަބަބުން އެއަށް ދެވިދާ މީހުން ގިނަވެ، އާންމު ސިއްހަތަށް ނުވަތަ އާންމުންގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާތެރިކަމެއް ކުރިމަތިވެދާނެ ފަދަ އެއްޗެއް ކަމުގައި ބަލާފައި ބައިނަލްއަޤްވާމީ އިދާރާތަކުން ނުވަތަ ބޭރު ޤައުމުތަކުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އެއްޗެއްނަމަ،

މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، އެފަދަ ތަނަކުން ނުވަތަ ޕޭމެންޓުގެ ކަމާބެހޭ ފޯމުތަކުން ކަމާބެހޭ ގޮތުން ނިންމާފައިވާ ނިންމުމުގެ ހުކުމް ހުށަހެޅުމުން ފުރުޞަތުއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ނޭޝަނަލް ޕެރޯލް ކޮންޓްރިބިއުޓަރީ ކައުންސިލަށް ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމަކާގުޅޭ އެ ކައުންސިލުން ގޮތުގައި ނިންމަންވާނީ ކަމާބެހޭ ފަރާތަށް މަސައްކަތް ކޮށްދީފައި ވާނަމަ އެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ނޭޝަނަލް ޕެރޯލް ކޮންޓްރިބިއުޓަރީ ކައުންސިލަށް ހުށަހެޅުމުގެ ހުށަހެޅުމުގައި އަމަލުކުރާނެ އުސޫލެއް، އެފަދަ ހުށަހެޅުންތަކާ ގުޅުން ފަރާތަށް މަސައްކަތް ކޮށްދޭ އިޖުރާއަތެއް، އެފަދަ ހުށަހެޅުންތަކާގުޅޭ ގޮތުން ނިންމުމުގައި ކައުންސިލުން އަމަލުކުރާނެ އުސޫލު، އެންމެފަހުން ކަމާބެހޭ އުސޫލުތަކާއި އިޖުރާއަތުތަށް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ވަކިވަކިގޮތުން ކޮންޓްރިބިއުޓްކުރަން ނޭޝަނަލް ޕެރޯލް ކޮންޓްރިބިއުޓަރީ ކައުންސިލް ހުށަހަޅާ މަސައްކަތްތަކާއި، މި ޤާނޫނުގެ 3-5 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 4 ގައި ހިމަނައިދީފައި، އެ އެއްޗެއް، މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1 ނުވަތަ ޖަދުވަލު 2 ގައި ހިމެނުމަށްޓަކައި ކައުންސިލްގެ ތަފާތު އެދި ހުށަހެޅުމަށްޓަކައި ކުރަންޖެހޭ ފަރާތެއް މަސައްކަތްތަކާއި ފުރިހަމަކޮށް، މި ޤާނޫނުގެ 3-5 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން އެ އެއްޗެއް ޖަދުވަލު 1 ނުވަތަ ޖަދުވަލު 2 ގައި ހިމެނުމާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށްޓަކައި ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ކުރަން ނިންމަންވާނެއެވެ.

.3 ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ޕްރޮބޭޝަން އަމުރު

.5 "ޕްރޮބޭޝަން އަމުރު" ކަމަށް ބުނެފައި އޮވެނީ، ޑްރަގް ކޯޓުގެ އިންތިޒާމް ހިނގާ މީހަކު ބައިވެރިވެ، ފުރިހަމަކުރުމަށް ކަނޑައަޅާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް އާންމުގެ މަސައްކަތް ހިންގުމަށް ކަނޑައަޅައި، އެ ކޯޓުން ކުރާ އަމުރަކަށެވެ.

.4 ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

ކުށް ކޮށްގެން ލިބޭ މުދާ

.5-1 "ކުށް ކޮށްގެން ލިބޭ މުދާ" ކަމަށް ބުނެފައި އޮވެނީ، މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ކުށް ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށް ކުރުމުގެ ސަބަބުން، ސީދާ ގޮތުގައިވިޔަސް ނުވަތަ ނުސީދާ ގޮތުގައިވިޔަސް، ދިވެހިރާއްޖެއިން ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުން ލިބޭ ނުވަތަ ހާސިލު ފައިސާ ނުވަތަ މުދަލަށެވެ. އަދި ބުނެވިދިޔައި، އެފަދަ ފައިސާ ނުވަތަ މުދާ ވިއްކައިގެން ނުވަތަ އެހެން ގޮތްގޮތުން ބަދަލުކޮށްގެން ލިބޭ ނުވަތަ ހާސިލު ފައިސާއާއި މުދާ އަދި އެފަދަ ފައިސާ ނުވަތަ މުދަލުގެ ސަބަބުން އިތުރުވާ އާމްދަނީ އިތުރުވުންތައް ހިމެނެއެވެ.

.5 ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

އިންޓެންސިވް އެސެސްމަންޓް

.6 "އިންޓެންސިވް އެސެސްމަންޓް" ކަމަށް ބުނެފައި އޮވެނީ، ދިރާސާ މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވިރާފުއިވުމުގެ ބަލި، ދުވިރާފުއިވާނަމަ، އޭނާގެ ގައިގައި އެކަން އަޅަގަންފުޅަށް ނިސްބަތް ދެނެގަތުން، އަދި ކުރިން ބޭނުންކުރި އާންމު ދެންނެވުނު ފަރުވާ ކަނޑައެޅުމުގެ ގޮތުން ޖެހޭ ކޯޓުގެ އެސެސްމަންޓް ކުރާ އެސެސްމަންޓަށެވެ.

.6 ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 7 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

މަސްތުވާތަކެތި

.7 "މަސްތުވާތަކެތި" ކަމަށް ބުނެފައި އޮވެނީ، މަނާކޮށްފައިވާ މަސްތުވާތަކެތި ކަމުގައި ޖަދުވަލު 1 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކެމިކަލް އެއްޗެއް ނުވަތަ މާއްދާއަކާއި، އެއިން

އެއްބައެއް ނުވަތަ މާއްދާއެއް ހިމެނޭ ހަމަ ކޮންމެ އެއްބަސްވުމެއް، ބޭރުގެ ޤައުމުގައި ބޭނުންކުރެވޭ މަސްތުވާތަކެތި ކަމުގައި ޖަދުވަލު 2 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކޮންމެ އެއްބަސްވުމެއް، އެއިން ބާވަތެއް ހިމެނޭ ހަމަ ކޮންމެ އެއްބަސްވުމެއް، ވަގުތީގޮތުން ކޮންޓްރޯލްކުރެވޭ މަސްތުވާތަކެތި ކަމުގައި ޖަދުވަލު 4 ގައި ކަނޑައަޅާ ކޮންމެ އެއްބަސްވުމެއް، އެއިން ބާވަތެއް ހިމެނޭ ހަމަ ކޮންމެ އެއްބައެއްވެސް ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.

7. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 9 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން.

މަސްތުވާއެއްޗެއް އަތުގައި ހުރުން

9. "މަސްތުވާއެއްޗެއް އަތުގައި ހުރުން" ކަމަށް ބުނެވިފައި އެވަނީ، މި ޤާނޫނުގެ 143 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ހިމެނޭގޮތުން، މީހެއްގެ އަތުގައި ނުވަތަ ގައިގައި ނުވަތަ ހިފަހަނޑުގެ ބައެއްގައި މަސްތުވާއެއްޗެއް މާއްދީގޮތުން ހުރުމާއި، މީހެއްގެ ކޮންޓްރޯލްގެ ދަށުގައިވާ ތަނެއްގައި ނުވަތަ އެއްބައެއްގައި މަސްތުވާއެއްޗެއް ހުރުމަ ހުރުން ހިމެނޭގޮތުންނެވެ. މި މާނައިގެ ތެރޭގައި، މަސްތުވާއެއްޗެއް ބޭނުންކުރުމުގެ ގޮތުން އެ މަސްތުވާއެއްޗެއް އޭނާގެ ހަށިގަނޑުގެ އެތެރެއަށް ވާޞިލުކޮށްފައި ހުރުން ހުރުމެއް ނުހިމެނެއެވެ.

8. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން.

މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރުން

10. "މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރުން" ކަމަށް ބުނެވިފައި އެވަނީ، ޓްރެފިކުކުރުން ކަމުގައި ނުވާ ގޮތުން މަސްތުވާތަކެތި ވިއްކުމާއި، ފޯރުކޮށްދިނުމާއި، ވިއްކުމަށްޓަކައި އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް ގެންދިއުމާއި، ގެންގޮސްދިނުމާއި، ބައްދަލުކޮށްދިނުމާއި، ރައްކާކޮށްދިނުމާއި، އެއިން ކަމެއް ކޮށްދިނުމަށް ހުށަހެޅުމާއި އެއްބަސްވުންވެސް ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.

9. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން ތިން މާއްދާ އިތުރުކުރުން.

މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިއަށް ފައިނޭންސްކުރުން

10-1. "މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިއަށް ފައިނޭންސްކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މަސްތުވާތަކެތި ޚަރީދުކުރުމަށް ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރުމަށް މަގުފަހިކުރުމަށްޓަކައި ނުވަތަ އެއިން ކަމަކަށް ބޭނުންކުރާނެކަން އެނގިހުރެ، ސީދާ ގޮތުންގައިވިއަސް ނުވަތަ ނުސީދާ ގޮތުންގައިވިއަސް، އެއްވެސް ވަސީލަތެއް ފޯރުކޮށްދިނުން، ކަސްދުގައި، ފައިސާ ނުވަތަ މުދާ، އެކުގައި ނުވަތަ އޭގެ އެއްވެސް މިންވަރަކުން، ފުރުޞަތުދިނުން ނުވަތަ ހޯދުން، ނުވަތަ އެއިން ކަމެއް ކުރުމަށް އުޅުމެވެ.

މަސްތުވާތަކެތި ސްމަގްލްކުރުން

10-2. "މަސްތުވާތަކެތި ސްމަގްލްކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މަނާކުރެވިފައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗާ ގުޅޭގޮތުންނަމަ، އެއިން އެއްޗެއް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމަށް ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުކުރުމަށް ނުވަތަ އެއިން ކަމެއް ކުރުމަށް އުޅުމެވެ. ބޭސްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވޭ މަސްތުވާތަކެއްޗާ ގުޅޭގޮތުންނަމަ، ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކަމާބެހޭ ހުއްދައެއް ނެތި ނުވަތަ ހުއްދައާ ޚިލާފަށް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިތުރުން އަދި މަސްތުވާއެއްޗެއް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމަށް ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުކުރުމަށް ނުވަތަ އެއިން ކަމެއް ކުރުމަށް އުޅުމެވެ.

ވިޔަފާރިކުރުމަށްޓަކައި މަސްތުވާތަކެތި ސްމަގްލްކުރުން

10-3. "ވިޔަފާރިކުރުމަށްޓަކައި މަސްތުވާތަކެތި ސްމަގްލްކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، އެހެން ފަރާތަކަށް ޑިސްޓްރިބިއުޓްކުރުމަށްޓަކައި ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރުން ކަމަށް މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ އަދަދަށް ހިންގުމަށްޓަކައި މަސްތުވާތަކެތި ސްމަގްލްކުރުމެވެ.

10. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ފަރުވާދޭ މަރުކަޒު

14. "ފަރުވާދޭ މަރުކަޒު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހުންނަށް ފަރުވާ ދިނުމަށްޓަކައި މި ޤާނޫނުން އުފެއްދުމަށް ހާޖަތުކުރާ ނުވަތަ ހުއްދަކުރާ ރީހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރުތަކާއި، ޑިޓޮކްސް ޔުނިޓްތަކާއި އެންޖީ

ރިހެބިލިޓޭޝަން ސެންޓަރުތަކާއި، ކޮމިއުނިޓީ ޓްރީޓްމަންޓް ސެންޓަރުތަކާއި، ހާފްވޭ ހައުސްތަކާއި، މިނޫންވެސް މަސްތުވާތަކެތީގެ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތަކެވެ.

.11 ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 16 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެސެސްމަންޓް

16-1. "ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެސެސްމަންޓް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މިއީ މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮޅުވެފައިވާ ބަޔަކު، ދޮޅުވެފައިވާ މިންވަރު، އޭނާގެ ގައިގައި އެކަން އަސަރުކޮށްފައިވާ ނިސްބަތް ދެނެގަނެ، އެކަމަށް ބިނާކޮށް އޭނާއަށް ދޭންޖެހޭ ފަރުވާ ކަނޑައަޅުމުގެ ގޮތުން އަންނަނިވި ބާވަތްތަކުގައި ހަދާ އެސެސްމަންޓްތަކެވެ.

(ހ) އަމިއްލައަށް އެދިގެން ފަރުވާ ހޯދުމަށް ފަރުވާދޭ މަރުކަޒަކަށް ދާ، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮޅުވެފައިވާ މީހަކަށް ދޭންޖެހޭ ފަރުވާ ކަނޑައަޅުމުގެ ގޮތުން ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުގައި ހަދާ އެސެސްމަންޓް؛

(ށ) ޝަރީޢަތުގައި ހުކުމް ތަންފީޒުކުރުމުގެ ނިޒާމަށް ރިފަރކޮށް ޝަރީޢަތުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮޅުވެފައިވާ މީހަކަށް ދޭންޖެހޭ ފަރުވާ ކަނޑައަޅުމުގެ ގޮތުން ބަންދުގެ މަރުކަޒުގައި ހަދާ އެސެސްމަންޓް.

.12 ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

މަސްތުވާތަކެތި ޓްރެފިކްކުރުން

17. (ހ) "މަސްތުވާތަކެތި ޓްރެފިކްކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ،

(1) މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރުން ކަމުގައި މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ އަމަލެއް، އިންޓަރނޭޝަނަލް ސަރަހައްދުގައި ކުރުމަށް؛ ނުވަތަ

(2) އަންނަނިވި ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް، އެއްވެސް ސަރަހައްދެއްގައި ކުރުމަށް.

(i) ވިޔަފާރިކުރުމަށްޓަކައި މަސްތުވާތަކެތި ސްމަގްލްކުރުން؛ ނުވަތަ

(ii) މަސްއޫލިއްޔަތުތަކަށް ގެއްލުން ނުވަތަ އުފެއްދުން؛ ނުވަތަ

(iii) މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ވިޔަފާރިއަށް ފައިނޭންސްކުރުން؛ ނުވަތަ

(iv) މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ވިޔަފާރިކުރާ މީހެއްގެ އަތުގައި، ރާއްޖޭގެ އާންމު ދިރިއުޅުމުގެ ޒާތަކަށް ބަލާއިރު، އެ ޒާތުގެ އަޣްލަބިއްޔަތު މިންވަރަށްވުރެ ގިނަ ޢަދަދެއްގެ، އަދި އެ ހިސާބުން ބައްޓަންކުރެވިފައިވާ ފައިސާ ނުވަތަ މުދާ ހުރުން؛ ނުވަތަ

(v) މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ވިޔަފާރިކުރާ މީހަކު، މަސްއޫލިއްޔަތުތަކަށް ވިއްކުމަށްޓަކައި އެއް ބަޔަކު އަނެއް ބަޔަކު މަސްއޫލިއްޔަތުތަކަށް އުފުލުން ނުވަތަ ފޮނުވުން ނުވަތަ ގެންދިޔުން ނުވަތަ އެއީ ކަމެއް ކުރުވުން ނުވަތަ އެކޮންމެވެސް ގޮތަކަށް ޑިސްޓްރިބިއުޓްކުރުން؛ ނުވަތަ

(vi) މަސްއޫލިއްޔަތުތަކަށް ބޭނުންކުރުން ކަމަށް ބެލެވޭ މިންވަރު ކަމަށް މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ މިންވަރަށް ނުވަތަ އެއަށްވުރެ ގިނައިން މަސްއޫލިއްޔަތުތަކަށް އަތުގައި ހުރުން ނުވަތަ ގެންގުޅުން؛ ނުވަތަ

(vii) ޚިދުމަތްތެރޭގެ ގުޅުމެއް މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއެކުއި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކަށް ހަރަކާތްތަކެއް ވަސީލަތްތަކުން ބޭނުންކުރާ އާލާތްތަކާއި ވަސީލަތްތަކާއި ފޯރުކޮށްދިނުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ވިޔަފާރި އިންޓަރނެޓް ސިސްޓަމެއްގައި ކުރުން ކަމަށް ބުނެވޭ އެއީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ބަރާބަރު އިންޓަރނެޓް ކުރުން ގެނައުމުގެ ...

ގުޅިގެން މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރުމަށް ނުވަތަ އެފަދަ ގްރޫޕެއް މުދުވެރިކޮށް ކަމުގައި ނުވިއަސް، މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރުން ކަމުގައި މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޢަމަލެއް، އިންތިޒާމުކުރުން ކަމަށެވެ.

13. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 18 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ޓްރެފިކުކުރާ މީހާ 18. "ޓްރެފިކުކުރާ މީހާ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މަސްތުވާތަކެތި ޓްރެފިކުކުރުން ކަމުގައި މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ޢަމަލެއް ކުރާ މީހާއަށެވެ.

14. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 19 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ޓްރެފިކުކުރުން 19. "ޓްރެފިކުކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މަސްތުވާތަކެއްކަން ދެވިރިޔާފައިވާ މީހަކު، އެއީ މަސްތުވާތަކެއްކަން ބޭނުންވާ ނިސްބަތް ދެމެހެއްޓުމަށްޓަކައި، މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރުމަށެވެ.

15. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 20 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ޑީލަރު 20. "ޑީލަރު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރާ، މަސްތުވާތަކެއްކަން ދެވިރިޔާފައިވާ މީހާއަށެވެ.

16. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

22. (ށ) މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ މައިގަނޑު ސިޔާސަތުތައް އެކަށައަޅުއްވުމުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލަފާދިނުން؛

17. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 22 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

22. (ބ) މަސްތުވާތަކެއްޗާ ގުޅިގެންވާ ކުށްތަކާއި، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމާ ގުޅިގެން ހިނގާ ހަރުކަށި އަދަދުތަކާއި، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ

ސަބަބުން އުފެދޭ ސިއްޙީ މައްސަލަތައް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް އަންގައިދިނުމާއި، އެކަމާ ދެކޮޅަށް މަސައްކަތްކުރުމަށް ތަޢާރުފުކުރަންޖެހޭ ޤައުމީ ސިޔާސަތުތަކީ ކޮބައިކަމާއި، އެ ސިޔާސަތުތަކަށް ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތައް ދެނެގަތުމާއި، އެ ބަދަލުތަކާ ގުޅިގެން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލަފާދިނުން؛

18. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ނޭޝަނަލް ޑްރަގް ކޮންޓްރޯލް ކައުންސިލް އުފެދިގެންވާ ގޮތް

23. (ހ) ނޭޝަނަލް ޑްރަގް ކޮންޓްރޯލް ކައުންސިލް އުފެދިގެންވާނީ، އަންނަނިވި 13 (ތޭރަ) މެންބަރުންގެ މައްޗަށެވެ.

(1) ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ ނައިބު؛

(2) ދާޚިލީ ކަންކަމާބެހޭ ވަޒީރު؛

(3) ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް؛

(4) ޗީފް އޮފް ޑިފެންސް ފޯސް؛

(5) ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕޮލިސް؛

(6) ކޮމިޝަނަރ ޖެނެރަލް އޮފް ކަސްޓަމްސް؛

(7) ކޮންޓްރޯލަރ އޮފް އިމިގްރޭޝަން އެންޑް އެމިގްރޭޝަން؛

(8) ބަނޑާރަނައިބުގެ އޮފީހުގެ މަންދޫބު؛

(9) ސިއްޙަތާބެހޭ މިނިސްޓްރީގެ މަންދޫބު؛

(10) ތަޢުލީމާބެހޭ މިނިސްޓްރީގެ މަންދޫބު؛

(11) ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމާބެހޭ މިނިސްޓްރީގެ މަންދޫބު؛

(12) ޔޫތުންގެ ކަންކަމާބެހޭ މިނިސްޓްރީގެ މަންދޫބު؛

(13) ދީނީ ކަންކަމާބެހޭ މިނިސްޓްރީގެ މަންދޫބު.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (8) ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން (13) ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް ހުރި ނަންބަރުތަކުގައި ބަޔާންކުރާ މަންދޫބުންނަކީ އެ މިނިސްޓްރީއެއް ނުވަތަ އިދާރާއެއްގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން އެ މިނިސްޓްރީއެއް ނުވަތަ އިދާރާއެއްގެ މިނިސްޓަރުގެ ލަފާގެމަތިން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އައްޔަންކުރާ ފަރާތްތަކެވެ. އެފަރާތްތަކަށް ވާންވާނީ، ކަމާގުޅޭ ފަންނީ އަދި މަސައްކަތުގެ ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވާ، އެ އިދާރާއެއްގެ އިސް މަޤާމެއް އަދާކުރާ، ނޭޝަނަލް ޕޭ ގްރޭޑް ފްރޭމްވޯކް ކައުންސިލުން އަދާކުރަންޖެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގައި އެހީތެރިވުމުގެ ޤާބިލުކަން ލިބިފައިވާ ފަރާތްތަކަކަށެވެ.

19. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 25 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

ޖަދުވަލު 1، 2 ނުވަތަ 3 އިސްލާހުކުރުމުގައި ތަބާވުން

25-1. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1 ނުވަތަ ޖަދުވަލު 2 އަށް މުއައްސަސާއެއް ނުވަތަ މާއްދާއެއް ނުވަތަ އުފެއްދުމެއް އިތުރުކުރުމަށްޓަކައި ނުވަތަ ޖަދުވަލު 3 އަށް ޕްރިކިއުރަސަރ ކޮމިޓީއެއް އިތުރުކުރުމަށްޓަކައި ނުވަތަ އެއިން ޖަދުވަލަކުން ބަދަލެއް ގެނައުމަށްޓަކައި ނޭޝަނަލް ޕޭ ގްރޭޑް ފްރޭމްވޯކް ކައުންސިލުގެ ފަރާތުން އެދި މަސައްކަތްތަކުގައި ބަލަހައްޓަނީ މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނޭޝަނަލް ޕޭ ކައުންސިލުން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހަޅާނީ މިނިސްޓަރެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ނޭޝަނަލް ޕޭ ކައުންސިލުގެ ލަފާ ހޯދުމަށްބަލައި މިނިސްޓަރު ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމަކީ، މި ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1 ނުވަތަ ޖަދުވަލު 2 އަށް މުއައްސަސާއެއް ނުވަތަ މާއްދާއެއް ނުވަތަ އުފެއްދުމެއް އިތުރުކުރުމާގުޅޭ ނުވަތަ ޖަދުވަލު 3 އަށް ޕްރިކިއުރަސަރ ކޮމިޓީއެއް އިތުރުކުރުމާގުޅޭ އެ ކައުންސިލުގެ ފަރާތްތަކަށް އަދި ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމެއްނަމަ، އެފަދައިން ހިމަނަން ބޭނުންވާ އެއްޗެއްގެ އެ އެއްޗަކީ ހިމަނަން ބޭނުންވާ ޖަދުވަލާއި، އެ ޖަދުވަލުގައި

އާ އެއްކޮށް ހިމަނަންޖެހޭ ސަބަބު ބަޔާންކުރުމާއެކު، ކަމާބެހޭ ސައިންޓިފިކް އަދި/ނުވަތަ މެޑިކަލް ހެކި ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ނާރކޮޓިކް ޑްރަގް ކޮންޓްރޯލް ކައުންސިލްގެ ލަފާ ހޯދުމަށްޓަކައި މިނިސްޓަރު ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމަކީ، ވަކި ޖަދުވަލެއްގައި ހިމެނޭ އެއްޗެހިކަން ބަދަލުގެނައުމާމެދު ކައުންސިލްގެ ލަފާއަކަށް އެދި ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމެއްނަމަ، އެ ބަދަލެއް ގެނެސްނަން އެދޭ ޖަދުވަލު ނުވަތަ ޖަދުވަލުތަކާއި، އެކަން އެގޮތަށް ކުރަންޖެހޭ ސަބަބު ބަޔާންކޮށް، ކަމާބެހޭ ސައިންޓިފިކް އަދި/ނުވަތަ މެޑިކަލް ހެކި ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ނާރކޮޓިކް ޑްރަގް ކޮންޓްރޯލް ކައުންސިލަށް ހުށަހެޅޭ ހުށަހެޅުމަކާމެދު އެ ކައުންސިލުން ގޮތެއް ނިންމާނީ ކަމާބެހޭ ފަންނީ މާހިރުންގެ ލަފާ ހޯދުމަށްފަހު އަދި ސިންގަލް ކޮންވެންޝަން އޮން ނާކޮޓިކް ޑްރަގްސް 1961 ނުވަތަ ކޮންވެންޝަން އޮން ސައިކޮޓްރޮޕިކް ސަބްސްޓެންސަސް 1971 ނުވަތަ ކޮންވެންޝަން އަގެއިންސްޓް އިލިސިޓް ޓްރެފިކް އިން ނާކޮޓިކް ޑްރަގްސް އެންޑް ސައިކޮޓްރޮޕިކް ސަބްސްޓެންސަސް 1988 އާ ޚިލާފުނުވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ނާރކޮޓިކް ޑްރަގް ކޮންޓްރޯލް ކައުންސިލަށް ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހެޅުމުގައި އަމަލުކުރާނެ އުސޫލާއި، އެފަދަ ހުށަހެޅުންތަކާ ގުޅިގެން ފަންނީ މާހިރުންގެ ލަފާ ހޯދުމުގެ އިޖުރާއަތާއި، އެފަދަ ހުށަހެޅުންތަކާގުޅޭ ގޮތެއް ނިންމުމުގައި ކައުންސިލުން އަމަލުކުރާނެ އުސޫލާއި، އެހެނިހެން ކަމާބެހޭ އުސޫލުތަކާއި އިޖުރާއާތުތައް، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

20. ބުނިވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

26. (ނ) ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީއަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދެރަވެފައިވާ މީހުންނަށް ފަރުވާދީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މިންވަރު މަދުކޮށް، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން ހުއްޓުވުމާ ގުޅޭގޮތުން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް ކޮންޓްރޯލް ޕޮލިސީގެ ޚާކާއި މަޝްވަރާގެމަތިން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަނޑައަޅާ ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޛުކުރުމާގުޅޭ އެންމެހާ ކަންކަން ބަލަހައްޓާ މައިގަނޑު އިދާރާއެވެ.

21. ބުނިވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

27. (ހ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ މައްސަލައަކީ ބައްޔެއް ކަމުގައިބަލައި އެއިރެއްގައި ދުޅަހެޔޮކުރުމުގައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން ފަރުވާދިނުމާ މިންވަރު ދެނެގަތުމާއި، އަދި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރަން ފަށާ މީހުން، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރަން ފަށާ ހިސާބުން ފެނިގެން ދެނެގަނެ، އެމީހުން މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދެރަވުމުން ސަލާމަތްކޮށް އެމީހުންނަށް އެކަމުން އަވަހަށް ދުރަށް ދޫކުރަން ގޮތްތައް ހޯދުމާއި، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހުން މަދުކުރުމަށްޓަކައި އެކި ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި އަވަސްޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް ކަމުގައި ނޭޝަނަލް ޑްރަގް ކޮންޓްރޯލް ޕޮލިސީން ކަނޑައަޅާ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުން؛

22. ބުނިވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

27. (ނ) ދިގު މުއްދަތަކަށް މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ސަބަބުން އުފެދޭ ސިއްޙީ އަދި އިޖްތިމާޢީ މައްސަލަތައް ދެނެގަނެ، އެކަމާ ދެކޮޅަށް

ތަޢާރަފުކުރާ ޤައުމީ ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޛުކުރުމުގެ ކަންކަން ވިލަރެސްކުރުން؛

23. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

27. (ބ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހުންނަށް ފަރުވާދީ، އެމީހުން ރިހެބިލިޓޭޓްކޮށް، އަނބުރާ މުޖުތަމަޢަށް ގެނައުމަށް މަސައްކަތްކުރުން؛

24. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 27 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

27. (ޅ) މަސްތުވާތަކެއްޗާގުޅޭ ބޯޑުގެ އިދާރާތަކާ ގުޅިގެން، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން ހުއްޓުވުމާއި މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދެވިފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ފަރުވާ ދިނުމުގެ އެކިއެކި ޕްރޮގްރާމްތައް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ހިންގުމާއި، މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރުމާއި، އެމީހުންގެ މަޢުލޫމާތާއި ތަޖުރިބާއިން ދިވެހިރާއްޖެއަށް ފައިދާއާއި މަންފާއާއި އެކީ ހޯދުމަށް މަސައްކަތްކުރުން.

25. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

29. (ހ) ނާރކޮޓިކް ޑްރަގް އެޖެންސީގެ ބޯޑަކީ، އަންނަނިވި އިދާރާތައް ތަމްސީލުވާގޮތަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ޢައްޔަންކުރާ 9 (ނުވައެއް) މެންބަރުންގެ މަތިން އެކުލެވިގެންވާ ބޯޑެކެވެ.

(1) ދާޚިލީ ކަންކަމާބެހޭ މިނިސްޓްރީގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ ތެރެއިން އެ މިނިސްޓްރީގެ މިނިސްޓަރު ކަނޑައަޅާ ފަރާތެއް؛

(2) ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕޮލިސް ކަނޑައަޅާ ފަރާތެއް؛

(3) ސިވިލްއޭވިއޭޝަން މިނިސްޓްރީ ނުވަތަ އެ މިނިސްޓްރީގެ ދަށުން ހިނގާ ސަރުކާރުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާއެއްގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ ތެރެއިން ސިވިލްއޭވިއޭޝަން މިނިސްޓްރީގެ މިނިސްޓަރު ކަނޑައަޅާ ފަރާތެއް؛

(4) އިޖްތިމާޢީ ރައްކާތެރިކަމާބެހޭ މިނިސްޓްރީގައި އިޖްތިމާޢީ ރައްކާތެރިކަމާބެހޭ ސިޔާސަތުތައް ތަންފީޛުކުރުމުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ ތެރެއިން އެ މިނިސްޓްރީގެ މިނިސްޓަރު ކަނޑައަޅާ ފަރާތެއް؛

(5) ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމާބެހޭ ސަރުކާރުގެ މިނިސްޓްރީގައި ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ ތެރެއިން އެ މިނިސްޓްރީގެ މިނިސްޓަރު ކަނޑައަޅާ ފަރާތެއް؛

(6) ޒުވާނުންގެ ކަންކަމާބެހޭ މިނިސްޓްރީގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ ތެރެއިން އެ މިނިސްޓްރީގެ މިނިސްޓަރު ކަނޑައަޅާ ފަރާތެއް؛

(7) ތަޢުލީމާބެހޭ މިނިސްޓްރީގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ ތެރެއިން އެ މިނިސްޓްރީގެ މިނިސްޓަރު ކަނޑައަޅާ ފަރާތެއް؛

(8) މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްގައި ބަންދުގައި ތިބޭ ފަރާތްތަކަށް މަސްތުވާތަކެތީގެ ފަރުވާ ދިނުމާގުޅޭ ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައެޅުމުގައި މަސައްކަތްކުރާ މުވައްޒަފުންގެ ތެރެއިން އެ ސަރވިސްއިން ކަނޑައަޅާ ފަރާތެއް؛

(9) މަސްތުވާތަކެއްޗާ ދެކޮޅަށް މަސައްކަތްކުރުމަށް އެ ޖަމްޢިއްޔާގެ މައިގަނޑު މަޤްޞަދު ކަމުގައިވާ މަދަނީ ޖަމްޢިއްޔާއެއްގެ މަންދޫބެއް.

.26 ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތައް

.29-1 (ހ) ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީގައި އިންޓޭކް އެސެސްމަންޓް އަދި ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެސެސްމަންޓް ހެދުމުގައާއި މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ފަރުވާ ދިނުމުގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުމުގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކާއި، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވެލިފައިވާ ފަރާތްތަކަށް ފަރުވާ ދިނުމަށް ހަދަންޖެހޭ އެސެސްމަންޓްތައް ހެދުމާއި ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ ހުއްދަ ތަޢުލީމާއި ހުނަރާއި ޤާބިލުކަން ލިބިފައިވާ ބައެއް ކަމުގައި ވާންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ތަޢުލީމީ ކޮލިފިކޭޝަން މިނިމަމް ކޮލިފިކޭޝަނާ ފަރާތްތަކާ ނުވަތަ ކޮލިފިކޭޝަނާގެ ކަންކަން ނިންމަންޖެހޭ ފަރާތްތަކާ އެފަދަ ޕްރޮފެޝަނަލުންގެ ކޮލިފިކޭޝަނާ މިނިމަމް ކޮލިފިކޭޝަނުތަކާއި، އެފަދަ ޕްރޮފެޝަނަލުންގެ ކޮލިފިކޭޝަނާ ކަންކަން ނިންމުމުގައި ރިއާޔަތްކުރަންޖެހޭ ކަންކަމުގެ ތަފްޞީލު ހިމެނޭހެން، ކަމާގުޅޭ ތަފްޞީލު ލިބިފައިވާ ފަރާތްތަކެއް ކަމުގައި ވާންވާނެއެވެ.

.27 ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 35 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

.35 (ހ) (2) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާކުދިން، އޭގެ ތެރޭގައި ހުރި ކޮށްފައިވާ ޖިނާއީ އެހެން ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހުން ނުވަތަ އެ ކުށެއްގެ ދައުވާ އުފުލިފައިވާ މީހުން؛

.28 ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 35 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

.35 (ށ) (2) އޭނާގެ މައްޗަށް ދައުވާ އުފުލިފައިވާ ކުށް އޭނާ ކޮށްފައިވަނީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާކުދިން، އޭގެ ތެރޭގައި ހުރި ކަމަށްވުން؛ އަދި

29. ބޭސްފިހާރަ ޤާނޫނުގެ 35 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (5) ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

35. (ނ) (5) އޭނާގެ މައްޗަށް ދައުވާ އުފުލިފައިވާ ކުށަކީ، އެ ކުށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، 10 (ދިހައެއް) އަހަރު ނުވަތަ އެއަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމުގެ އަދަބު އޭނާގެ މައްޗަށް ކަނޑައެޅިދާނެ ކުށަކަށްވުން؛ އަދި

30. ބޭސްފިހާރަ ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

36. (ނ) ޖަރީމާގެ ކުށާއި ޖަރީމާއިން ފައިސާސަލާމަތްކުރުމުގެ ކުށް؛

31. ބޭސްފިހާރަ ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

36. (ބ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2014 (ޖިނާއީ ކުށުގެ ޤާނޫނު) ގެ 16 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން 19 ވަނަ މާއްދާގެ ނިޔަލަށް، އަދި 35 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން 44 ވަނަ މާއްދާގެ ނިޔަލަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށްތައް؛

32. ބޭސްފިހާރަ ޤާނޫނުގެ 40 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

ތަފްތީޝް

40-1. މަސްތުވާތަކެއްޗަކަށް ދުވިހާ ފަރާތްތަކަށް ފަރުވާދީ، އެމީހުން ރިހެބިލިޓޭޓުކުރުމުގައި މުޖުތަމަޢަށް އަނބުރާ ރުޖޫޢުވުމަށް ހިންގަންޖެހޭ ރީހެބިލިޓޭޝަން ޕްރޮގްރާމްތައް ހިންގުމުގައި ހާއްސަ ތަމްރީނާއި ހުނަރާއި އިރުޝާދު ލިބިފައިވާ ބައެއް ކަމުގައި ޤައުމީ ކޯޓުގައި މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތަކުން ވާންވާނެއެވެ.

33. ބޭސްފިހާރަ ޤާނޫނުގެ 41 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

ޤައުމީ ކޯޓުގެ ފަރާތުންނާގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް

41-1. ޤައުމީ ކޯޓަށް ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތައް އެ ކޯޓުގެ ފަރާތުން ހިންގަވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދުތައް ޙާސިލްކުރުމަށް އިސްކަންދެނިވިގޮތަށް، ހަރުދަނާ އަދި އެކަށީގެންވާ އަވަސް މިންވަރެއްގައި މައްސަލަތައް ބެލުމަށް ކަނޑައެޅޭ މަގުން

އިސްކަންދެވޭނެ ގޮތެއްގެމަތިންނެވެ. އެގޮތުން، އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމުގެ ޢިނާޔަތް މި ޤާނޫނުން އެ ލިބޭ ފަރާތްތަކަށް މަތިކުރެވޭނެއެވެ.

(ހ) ކޮންމެ ހަފްތާއެއް މަސައްކަތުގެ ބަދަލުގައި މަސައްކަތުގެ ދިގުމިނުގެ ނިޔަލަށް ގޮތުގައި އިންޑިޕެންޑެންޓްކޮށް ސަރުކާރުގެ އަދި މަސައްކަތް ކުރާ ކަންކަމާއި، ވަޒީފާއާ ބެހޭ ޤަވާޢިދުތަކާއި، ސަރުކާރުގެ އަދާކުރުމާއި ބަލައިގަތުމާއި ހިންގުމާއި ސްޓާންޑަރޑުތަކާއި، އެކިއެކި މަސައްކަތުގެ ޚާއްސަ ބޭނުމެއް މިންގަނޑު ހިންގުމަށް ޓަކައި ކުރާ ކަންކަން؛

(ށ) ހުރިހާ އަދި އެކިއެކި ބާވަތް މިންވަރު މަސައްކަތްތަކުގެ ގޮތުގައި ކުރިއަށްގެންދާ އަހަރެއްގެ އެއްބަސްވުން ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް؛

(ނ) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުން ކަނޑައަޅާ ގަވާއިދު އާއި އަދި ބަލައިގަނެވޭ ގޮތުގެމަތިން މިނިވަން ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުން؛

(ރ) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުން ތަންފީޒުކުރުމަށް ކަނޑައަޅާ ގަވާއިދުތަކާއި އެއްގޮތަށް އަމަލުކުރުން.

34. ޤާނޫނުގެ 46 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ރަސްމީ ބަންދުދުވަސްތަކުގައި ޢިބާދަތްކުރުން 46. (ހ) ރަސްމީ ބަންދު ދުވަސްތައް ކަނޑައަޅާނީ އަންނަނިވި ގޮތުގެމަތިން، ރަސްމީ ބަންދުދުވަސްތައް ކަނޑައަޅާ ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށެވެ.

(1) ކޮންމެ ހުކުރުދުވަހެއް މަސައްކަތުގެ ބަދަލުގައި ބާކީ ނުވާނެ ދުވަސްތައް ދިވެހިރާއްޖޭގެ؛

(2) ރަސްމީ ބަންދުގެ ތެރޭގައި ރަމަޟާން މަހުގެ ދުވަސްތަކާއި ބަދަލު؛

(3) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރުކާރުން ދެވޭ ބަންދު؛

(4) ޤައުމުގެ ޚާއްސަ މުނާސަބަތުތަކުގެ ބަދަލުގައި ދެވޭ ބަންދު؛

(5) ރިޒޮލިއުޝަން އަމުރުކޮށްފައިވާ އެހެންނަމަވެސް ފަރާތުގެ ޕްރޮގްރާމްގައި ބައިވެރިވުންކުރުވުން މިންގެ އަދަދާއި ސަބަބު؛

(6) ފަރާތުގެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރި މިންގެ އަދަދާއި ފަރާތުގެ ބާވަތުގެ ޚުލާޞާ؛

(7) ރިޒޮލިއުޝަން އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރަން ޖެހުނު އަދަދު؛

(8) ފަރާތުގެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރެވުނުއިރާ މިންގެ އަދަދު؛

(9) ފަރާތުގެ ޕްރޮގްރާމަށް އެއްބާރުލުން ނުދިނުމުގެ ސަބަބުން ފިޔަވަޅު އަޅާފައިވާ މިންގެ އަދަދު.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޤަރާރު ކޮޕީ އާންމުކުރާ ރިޕޯޓުގައި އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ ނަމާ މަޢުލޫމާތު ހާމަކޮށްގެންނުވާނެއެވެ.

35. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 46 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތުން އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

ބޭންކް ލިކުއިޑިޓީން ހުރަހެޅުމާއި ބޭންކް ކުރަންޖެހޭ މުޢާމަލާތްތައް ކުރުން

46-1. (ހ) ޤަރާރު ބޭންކް ދައުލަތާއި ދައުލަތާއިގެ ލިކުއިޑިޓީއާއި އެކްސްޕޯޝަރ ލިކުއިޑިޓީއަށް ހުރަހެޅުން، އަންނަނިވި ގޮތުގެ ތިންބައިން ގޮތަކަށެވެ.

(1) ސީދާ ބޭންކް ހުރަހެޅުން؛

(2) އީ-މެއިލް ގުދުވާރިކަން ހުރަހެޅުން؛

(3) އިލެކްޓްރޯނިކް ފައިލިންގ ޚިދުމަތް ގުދުވާރިކަން ހުރަހެޅުން.

(ނ) ދައުލަތާ ފޯރުކޮށްދޭ ބޭންކް ޚިދުމަތްތަކަށް އެކްސްޕޯޝަރ ލިކުއިޑިޓީން މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތަކުން ޚިދުމަތް ދިނުމަށްޓަކައި ހަމަޖެއްސަންޖެހޭ އިންތިޒާމުތައް، ބޭންކުގައި ޤާއިމުކޮށްފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.

(ރ) ބޭންކް ހުރަހެޅޭ ދައުލަތަކާ ގުޅިގެން ބޭންކުން މައްސަލައިގެ ހިސާބުންނާ މުޢާމަލާތްކުރުމުގައި، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން (3) ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް ހުރި ނަންބަރުތަކުގައި ބަޔާންކުރާ ވަސީލަތްތަކުގެ ގުދުވާރިކަން އާ މުޢާމަލާތްތަކުގެ ކުރިއަށްދާނެއެވެ.

(ރ) މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިގެން އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާނަމަ، ހަބްސްމުންގެ ފަރާތުން ކުރީގެ ހުރިހާ ވިޔަފާރިތަކާއި ނަފާ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މައްޗަށް ގޮތަކަށް ހުރަހެއްނެތި ކުރެވޭ ފަރުވާ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އަ އިޖުރާއަތު ފުރިހަމަކުރެވޭނީ ކަމުގައި ބަލަންވާނެއެވެ.

36. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ ހަވަނަ ބާބުގެ ސުރުޚީ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ހަވަނަ ބާބު

ފަރުވާގެ ހިދުމަތްތަކާއި ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތައް

37. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތައް އުފެއްދުން

47. (ހ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ ފަރާތްތަކާއި މަސްތުވާތަކެތީގެ އަސަރު ދެމިހުރި ފަރާތްތަކާ ފަރާތްތަކަށް ދެވޭ ފަރުވާއަކީ ކްލިނިކަލް ބޭސްޑް އަދި ސައިކޯސޯޝަލް ބޭސްޑް ޓްރީޓްމަންޓް ހިންގުމަށް ފުރުޞަތުދީ ފަރުވާއެއް ކުރިޔަށްގެންދެވޭނެއެވެ. އެގޮތުން ފުރުޞަތުދެވޭ ފަރުވާ ވާންވާނީ، މުޖުތަމަޢުގެ ބައިވެރިވުން ހިންގުމުންނާއި ސިވިލް ފަރުވާގެ ނިޒާމާއި ސޯޝަލް ވެލްފެއާގެ ނިޒާމުގައި ފުރުޞަތުދެވޭ ހިދުމަތްތަކުގެ ތެރެއިން އަދި މަސްތުވާތަކެތީގެ ފަރުވާއަށް ހާއްސަ މަރުކަޒުތައް ގޭދޮރުވެރިކޮށް ފުރުޞަތުދެވޭ ފަރުވާއެއް ކަމުގައެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ މަޤްސަދުތައް ޙާސިލުކުރުމަށްޓަކައި، އަންނަނިވި ބައިތަކުގެ މައްޗަށް އެކުލެވޭ ފަރުވާގެ ނިޒާމެއް ސަރުކާރުން ޤާއިމުކުރަންވާނެއެވެ.

(1) ކޮމިއުނިޓީ ބޭސްޑް ސަރވިސަސް، ރިފަރަލް އެންޑް ކެއަރ؛

(2) ނޮން-ރެސިޑެންޝަލް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން؛

(3) ރެސިޑެންޝަލް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން.

(ސ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ "ކޮމިއުނިޓީ ބޭސްޑް ސްކްރީނިންގ، ރިފަރަލް އެންޑް ކެއަރ" ގެ ހިދުމަތްތަކުގެ ތެރޭގައި، ސްކްރީނިންގ އަދި ރިފަރަލް ހިދުމަތްތަކާއި، ކައުންސެލިންގ އަދި ހޯމް ބޭސްޑް ކެއަރގެ ހިދުމަތްތައް ހިމެނެންވާނެއެވެ.

(ޑ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ "ނޮން-ރެސިޑެންޝަލް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން" ހިދުމަތްތަކުގެ ތެރޭގައި، ސިއްޙީ ހިދުމަތްދޭ މަރުކަޒުތަކާއި މަސްތުވާތަކެތީގެ ފަރުވާއަށް ހާއްސަ މަރުކަޒުތައް ދެނުވިރިކޮން، އައުޓްޕޭޝަންޓް ހިދުމަތުގެ ގޮތުގައި މަސްތުވާތަކެތީގެ ފަރުވާއަށް ސްކްރީނިން ކުރުވާން ހިދުމަތްތަކާއި، ޑީޓޮކްސިފިކޭޝަން ފަރުވާއާއި، ޑްރަގް ޓެސްޓިންގ ޓްރީޓްމަންޓާއި، ކައުންސެލިންގެ ހިދުމަތާއި، ރިހެބިލިޓޭޝަން ހިދުމަތާއި، ގުޅުންހުރި ސިއްޙީ ފަރުވާ ފޯރުކޮށްދެވޭނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.

(ޒ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ "ރެސިޑެންޝަލް ޓްރީޓްމަންޓް އެންޑް ރިހެބިލިޓޭޝަން" ހިދުމަތްތަކުގެ ތެރޭގައި، މަސްތުވާތަކެތީގެ ފަރުވާއަށް ހާއްސަ މަރުކަޒުތައް ދެނުވިރިކޮން، އިންޕޭޝަންޓް ހިދުމަތުގެ ގޮތުގައި، މަސްތުވާތަކެތީގެ ފަރުވާއަށް ސްކްރީނިން ކުރުވާން ހިދުމަތްތަކާއި، ޑީޓޮކްސިފިކޭޝަން ފަރުވާއާއި، ޑްރަގް ޓެސްޓިންގ ޓްރީޓްމަންޓާއި، ކައުންސެލިންގެ ހިދުމަތާއި، ރިހެބިލިޓޭޝަން ހިދުމަތާއި، ގުޅުންހުރި ސިއްޙީ ފަރުވާ ފޯރުކޮށްދެވޭނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.

(ޓ) މި މާއްދާގެ (ޑ) އާއި (ޒ) ގައި ބަޔާންކުރާ ހިދުމަތްތައް ފޯރުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި މަސްތުވާތަކެތީގެ ފަރުވާއަށް ހާއްސަކޮށް ގާއިމުކުރެވޭ، އަންނަނިވި ހިދުމަތްތަކާއި ފަރުވާ ދެވޭ ނޮން-ރެސިޑެންޝަލް އަދި ރެސިޑެންޝަލް ޓްރީޓްމަންޓް ސެންޓަރުތަކާއި ހޯމް ހަރުދަނާ ސަރުކާރުން ގާއިމުކުރެވެންވާނެއެވެ.

(1) ޑްރަގް ޑިޕެންޑެންސީ ސްކްރީނިންގ އެންޑް އެސެސްމަންޓް؛

(2) ޑްރަގް ޑީޓޮކްސިފިކޭޝަން؛

(3) ޑްރަގް ޑިޕެންޑެންސީ ޓްރީޓްމަންޓް؛

(4) ރިހެބިލިޓޭޝަން އެންޑް ރީއިންޓެގްރޭޝަން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރާ މަރުކަޒުތަކުގެ އިތުރުން، ޑްރަގް ޑިޕެންޑެންސީ ސްކްރީނިންގ އަދި ރިފަރަލްގެ ޚިދުމަތާއި، ޑީޓޮކްސިފިކޭޝަން ފަރުވާއާއި، ޑްރަގް ޑިޕެންޑެންސީ ޓްރީޓްމަންޓްގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ މެޑިކަލް ފަރުވާގެ ޚިދުމަތްތަކާއި، ސައިކޮލޮޖިކަލް ޚިދުމަތްތައް ސިއްޙީ ޚިދުމަތްދޭ މަރުކަޒުތަކުން ލިބޭނެ އިންތިޒާމު، ސަރުކާރުން ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރާ ރިހެބިލިޓޭޝަން ޓްރީޓްމަންޓް ސެންޓަރުތައް ޤާއިމުކުރަންވާނީ، އަންހެނުންނާއި ކުޑަކުދިންނަށް ޚާއްޞަކޮށްގެން ރިހެބިލިޓޭޝަން ބައިތައް ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) އާއި (ހ) ގެ ދަށުން މަސްތުވާތަކެތީގެ ފަރުވާއަށް ޚާއްޞަކޮށް ސަރުކާރުން ޤާއިމުކުރާ ނޮން-ރެސިޑެންޝަލް އަދި ރެސިޑެންޝަލް ޓްރީޓްމަންޓް ސެންޓަރުތައް ހިންގާނީ، ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިން އެ އެޖެންސީން ކަނޑައަޅާ ފަރާތަކުންނެވެ.

(ބ) ސަރުކާރުން ޤާއިމުކުރަން މި މާއްދާގެ (ހ) އިން ލާޒިމުކުރާ މަރުކަޒުތައް އުފެއްދުމުގެ އިތުރުން، އެފަދަ މަރުކަޒުތައް އުފެއްދުމަށް ހިންގުމަށް ޝައުޤުވެރިވާ އަމިއްލަ ފަރާތްތަކަށް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުޠުތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިން އެފަދަ މަރުކަޒުތައް އުފެއްދުމާއި ހިންގުމުގެ ހުއްދަ ދޫކުރެވިދާނެއެވެ.

38. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 48 ވަނަ މާއްދާ އުނިކުރުން.

39. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 49 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ތަޢުލީމީ މަރުޙަލާތަކުގެ ތަފްސީލު

49. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޕްރީ ޕްރީސް ސްކޫލިންގެ އުމުރު އެސެސްމަންޓުގެ ހިދުމަތްތަށް މަރުކަޒުތަކާއި ވަކި މިހާރު މަސައްކަތްކުރާ ދަސްކޮށްދޭ މީހުންނާއި ދަރިވަރުންނާއި، މަސައްކަތްކުރާ ދަސްކޮށްދޭ ފަރާތްތަކާއި، އާއިލާ އަދި ޢާއްމު ރައްޔިތުން މިންގަނޑު ދަސްކޮށްދޭ ފަރާތްތައް، އާއިލާއާ ބެހޭގޮތުން ތަޢުލީމު ފަރާތާއި ކަނޑައަޅާ ގޮތުން ސްކޫލްތަކަށް އަދި އުނގެނުމުގެ ހިދުމަތް ދޭންވާނެއެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޕްރައިމަރީ ސްކޫލްތަކުގެ ޢުމުރު، މަސައްކަތްކުރާ ބައިވެރިވާ މީހާ، މަސައްކަތްކުރާ ދަރިވަރުންނާއި މިންގަނޑާއި މަސައްކަތްކުރާ ގޮތް ދަރިވަރުންގެ ތަރައްޤީއަށް ހިތްވަރުދޭ މިންގަނޑު ދާއިރާގެ ކަރުދާސްތައް ދޭންވާނެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޕްރައިމަރީ ސްކޫލް ނިމުމަށްފަހު ސެކަންޑަރީ ސްކޫލްތަކުގައި، މަސައްކަތްކުރާ ދަރިވަރުންގެ ތަޢުލީމު ދޭ ޢިލްމީ ހުނަރު ގާބިލުކަމާއި ކުރިއެރުމާ މިންގަނޑު ދާއިރާތަކުން ޑިގްރީގެ ކަންކަމާއި މަސައްކަތް ހުނަރުތަކާއި ކުރިއެރުވުމަށް ދަރިވަރުންގެ ދާއިރާގެ ތަޢުލީމީ ފުރުޞަތު ދިނުމަށް ޚާއްޞަ ގޮތެއްގައި ތަފާތު ކަރިކިއުލަމްގެ ކޯސްތަކާއި ކަނޑައަޅާ ކަރިކިއުލަމްގެ ތެރެއިން ތަޢުލީމު ދޭނީ ސެކަންޑަރީ ސްކޫލްތަކުގައެވެ.

(ރ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ހަޔަރ ސެކަންޑަރީ ސްކޫލްތަކުގައި، މަސައްކަތްކުރާ ދަރިވަރުން ހަޔަރ އެޑިޔުކޭޝަން ދިރާސާކުރުމަށް ތައްޔާރުވުމާ ގުޅޭ ޢިލްމީ ފަންނީ މަސައްކަތް،

މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދެވިހިފާފައިވާ މީހުން އެ ބަލީގައި ދިރިއުޅުމުން ފަރުވާ ހޯދުން ގޮތަށް ތައްޔާރުކުރެވޭ މަރުކަޒުތަކެވެ.

40. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 50 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން.

މަރުކަޒުތައް ހިންގުން

50. މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އުފައްދާ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތަކާއި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، އެ އޭޖެންސީން ދޫކުރާ ލައިސަންސެއްގެ ދަށުން ހުއްދަ ލިބިގެން ހިންގާ މަރުކަޒުތަކެއް ކަމުގައި ވާންޖެހޭނެއެވެ.

41. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 51 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން.

މަރުކަޒުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ގަވާއިދު ހެދުން

51. މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތައް އުފައްދައި ހިންގުމުގެ އުސޫލުތަކާއި، އަދި މަރުކަޒުތަކުގައި ހިފެހެއްޓެންޖެހޭ ސްޓޭންޑަރޑްތަކާއި، އަދި މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގައި ގެންގުޅެން އޮންނަންވީ މިންގަނޑުތަކާއި، އަދި މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގެ ތަފްސީލުތަކުގެ އުސޫލުތައް، ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީން ހަދާ ގަވާއިދެއްގައި ހިމަނަންވާނެއެވެ.

42. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 52 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން.

މަރުކަޒުތަކުން ހިންގާ ޕްރޮގްރާމްތަކާ ގުޅޭގޮތުން ގަވާއިދު ހެދުން

52. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރާ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތަކުގައި ހިންގާ ޕްރޮގްރާމްތަކާއި، ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހަމަތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އެކުލަވާލާފައިވާ، އަދި އެ ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ހިންގަމުންދާ ޕްރޮގްރާމްތަކަކަށް ވާންވާނެއެވެ. އަދި މި ގަވާއިދުގައި ކައުންސެލިންގ ދިނުމަށް ހިމެނުމާއެކު އެ ކައުންސެލިންގއަކީ އިސްލާމީ ބިނާވެ ކައުންސެލިންގ އެއްކަމަށް ކަށަވަރުކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރާ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތަކުގައި ޚިދުމަތްދޭ ތަފާތު ގިންތީގެ ނުވަތަ ތަފާތު ފަންތީގެ ނުވަތަ ތަފާތު ފަންތީގެ މުވައްޒަފުން މަޤާމަށް ޝަރުތު ފުރިހަމަވާން ގޮތާއި، މަޤާމުގައި ހަރަކާތްތެރިވުމުގައި ހިފަހައްޓަންޖެހޭނެ ސުލޫކީ ހަމަތަކާއި، ފަންނީ ހަމަތައް، ނޭޝަނަލް ހެލްތު އެޖެންސީން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

43. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 53 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގެ ޒިންމާ

53. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އުފެއްދާ ފަރުވާދޭ ކޮންމެ މަރުކަޒެއްވެސް ހިންގަންވާނީ، އެ މަރުކަޒު ހިންގާ ފަރާތުން ސްޓްރެޓެޖިކް ޕްލޭނެއް ތައްޔާރުކޮށް، އެ ތަނުގެ ފުރިހަމަ ޒިންމާ އެ ސްޓްރެޓެޖިކް ޕްލޭނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތަކަށެވެ.

(ށ) މި ޤާނޫނާ ހިލާފަށް ނުވަތަ އެހެން ޤާނޫނަކާ ހިލާފަށް މަރުކަޒެއްގައި ހިނގާ ކަމެއްގެ ސަބަބުން، މަރުކަޒުގެ ވެރިފަރާތް އުފުލަންޖެހޭ ޒިންމާއިން އެފަރާތް ބަރީއަށްވެވޭނެއެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އުފެއްދާ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތައް ހިންގުމުގެ ގޮތް ނޭޝަނަލް ހެލްތު އެޖެންސީން ބަލަހައްޓާނެއެވެ. އަދި މަދުވެގެން އަހަރަކު 2 (ދެ) ފަހަރު ކަމާގުޅޭގޮތުން ރިޕޯޓެއް އެކުލަވާލައި، އާންމުކޮށް ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.

44. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 54 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

54. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ފަރުވާދޭ މަރުކަޒުތަކުގައި ފަރުވާ ދެމުންގެންދާއިރު ނުވަތަ ރިހެބިލިޓޭޝަން ޚިދުމަތްތައް ހިންގަމުންގެންދާއިރު، ފަރުވާ ދެވޭ މީހުންނާގެ ކަންކަން މުޢާމަލާތްކުރުމަށްޓަކައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނޭޝަނަލް ހެލްތު އެޖެންސީން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގޮތްގޮތުން

މުރާޖަޢާ ކޮމިޓީއެއް ކޮންމެ މަރުތަބާއެއްގެ ސުޕްރިންޓެންޑެންޓް އުފައްދަންވާނެއެވެ.

45. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 55 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ދައުވާ އުފުލުން

55. (ހ) ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތަޙުޤީޤެއް ފުރިހަމަކުރުމަށްފަހު ދައުވާކުރުމަށްޓަކައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލަށް ފޮނުވާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން، ޖެހޭ ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ހިނގާނެކަމަށް މި ޤާނޫނުގެ 35 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މީހުންގެ މައްސަލަތަކުގައި، އެމީހުންގެ މައްސަލަ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ދައުވާ އުފުލާނީ، ޖެހޭ ކޯޓުގައެވެ.

(ށ) ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތަޙުޤީޤެއް ފުރިހަމަކުރުމަށްފަހު ދައުވާކުރުމަށްޓަކައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލަށް ފޮނުވާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން، ޖެހޭ ކޯޓުގެ އިޚްތިޞާޞް ނުހިނގާނެކަމަށް މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މީހުންގެ މައްސަލަތަކުގައި ދައުވާ އުފުލާނީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި ނުވަތަ ކަމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ އެހެން ކޯޓެއްގައެވެ.

46. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 56 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތުން އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

ފުރަތަމަ ފަހަރު މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ ފަރާތްތަކަށް ނަސޭހަތް ދިނުން

56-1. (ހ) ތަޙުޤީޤުގައި ކުށަށް އިޢުތިރާފުވާ މީހުންގެ ތެރެއިން މަސްތުވާތަކެތި އަލަށް ބޭނުންކުރާ ފަރާތްތަކާއި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުން ދުރުހެލިވުމަށް ބާރުއެޅުމުގެ ގޮތުން، އަދި އެމީހުންނަށް އިތުރު ފުރުސަތެއް، މުޖުތަމަޢަށް ރުޖޫޢަވެ، މުޖުތަމަޢުގައި ކުށުން ދުރުހެލިވެގެންވާ ރަނގަޅު ދިރިއުޅުމެއް އުޅުމަށް މަގުފަހިކޮށްދިނުމަށްޓަކައި، އެމީހުންގެ މައްޗަށް ކުށުގެ ދައުވާކުރުމުގެ ބަދަލުގައި ނަސޭހަތްދީ، މައްސަލަ ނިންމުމުގެ ބާރު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ގޮތެއް ނިންމުމުގައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ

ގާނޫނު) ގެ 98 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ދިޔަވަޅި ކަމާގުޅޭގޮތުން
އެ ގާނޫނުގައި އެކުލެވޭ މާއްދާތަކަށް އަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.

47. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 60 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ދައުވާކުރުމާއި ދައުވާ ނުކުރުމާއި ދައުވާ އަނބުރާ ގެންދިޔުމުގެ އިޚްތިޔާރު ބޭނުންކުރުމުގައި ރިޢާޔަތްކުރަންވީ ކަންތައް

60. (ހ) މި ގާނޫނުގެ 55 ވަނަ މާއްދާއިން ފެށިގެން 59 ވަނަ މާއްދާގެ ނިޔަލަށް ހުރި މާއްދާތަކުން ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލަށް ލިބިދޭ އިޚްތިޔާރުގެ ދަށުން ޑްރަގް ކޭހުގެ އިންޑިކްޓަބަލް ހިނގާ މީހެއްގެ މައްޗަށް ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ދައުވާ އުފުލުމުގެ ގޮތުން ނިންމުމުގައި، ނުވަތަ އެފަދަ މީހެއްގެ މައްޗަށް ކޮށްފައިވާ އެހެން ދައުވާއެއް އަނބުރާ ގެންދިއުމުގެ ގޮތުން ނިންމުމުގައި، ނުވަތަ ދައުވާއެއް ނުކުރުން ދޫކޮށްލުމުގެ ގޮތުން ނިންމުމުގައި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އަންނަނިވި ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރަންވާނެއެވެ.

(1) އެމީހަކީ އިތުރު ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މީހެއް ކަމުގައިނުވާނަމަ، އަދި އެމީހަކީ ޑްރަގް ކޭހުގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމަށް ޝަރުޠު ފުރިހަމަކޮށް މީހެއް ކަމުގައިވާނަމަ، ނުވަތަ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްގައި ބައިވެރިވެ އެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރުމަށް އެމީހަކަށް ފުރުޞަތު ދިނުމަށް އިސްކަންދިނުމަށް؛

(2) އެމީހަކީ އިތުރު ކުށެއް ކުރިކަމުގެ ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މީހެއް ކަމުގައިވީނަމަވެސް، އެ އިތުރު ކުށަކީ މި ގާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކަމުގައިނުވާނަމަ، އަދި އެމީހަކީ ޑްރަގް ކޭހުގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމަށް ޝަރުޠު ފުރިހަމަކޮށް މީހެއް ކަމުގައިވާނަމަ، ނުވަތަ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްގައި ބައިވެރިވެ އެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރުމަށް އެމީހަކަށް ފުރުޞަތު ދިނުމަށް އިސްކަންދިނުމަށް؛

(3) އެމީހަކީ ޑްރަގް ކޭހުގެ ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރެއްގެ ދަށުން ފަރުވާ ފުރިހަމަކުރަމުންދާ ފަރާތެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެމީހެއްގެ

ފަރުވާ ކުރިއަށްގެންގޮސް ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރުމަށް ފުރުޞަތު ދިނުމަށް އިސްކަންދިނުމަށް.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޕްރޮސީޖަރ ޗެކްލިސްޓް ގޮތަށް ނިންމުމުގައި، ކުރުގެ ތެރަޕީގައިވާ މީހާ ނުވަތަ ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މީހާއަކީ މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުރުހެލިވެފައިވާ މީހެއްކަމުގައި ބަލަންވާނެއެވެ.

(ރ) ވަކި މީހަކީ މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުރުހެލިވެފައިވާ މީހެއްކަން މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ޕްރޮސީޖަރު ގޮތުން ނިންމާނީ އަންނަނިވި ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތަކަށެވެ.

(1) އެމީހަކީ މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުރުހެލިވުމުގެ ސަބަބުން މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ފަރުވާ ހޯދުމަށް، ނުވަތަ އެފަދަ ފަރުވާ ހޯދުމަށްޓަކައިވާ ފަރާތެއްކަން އަންގައިދޭ ލިޔުމެއް ހުށަހެޅުން؛ ނުވަތަ

(2) އެމީހަކީ މަސްތުވާތަކެތީގެ ބޭނުންކުރުމުގެ ގިނަ ޙަދަފެއްގެ ކުރުގެ ތަޖުރިބާ އޮތް މީހެއް ކަމަށްވުން؛ ނުވަތަ

(3) އެމީހަކީ މި އަކުރުގެ (1) ވަނަ ނަންބަރާއި (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ މީހެއް ކަމުގައިނުވާނަމަ، އެމީހަކީ މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުރުހެލިވެފައިވާ ފަރާތެއްކަމަށް ޑޮކްޓަރުކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ ހުރި އެމީހަކާ ގުޅޭގޮތުން ލިބިފައިހުރި ފަރާތެއް ކަމުގައިވުން؛ ނުވަތަ

(4) އެމީހަކީ މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުރުހެލިވެފައިވާ ފަރާތެއްކަން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހެއްދެވޭ ޤަވާއިދުގައިވާ ފަރާތަކުން ހެދި ޓެސްޓް ޓެސްޓެއް ނުވަތަ އެސެސްމަންޓްގެ ނަތީޖާއަށް ފަރާތެއް ކަމުގައިވުން.

48. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 62 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

62. (ނ) އާންމުކޮށް މި ޤާނޫނުގެ 63 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އާންމުގެ އިންޓެލިޖެންސް އެސެސްމަންޓް ހެދުމަށް ދާއިމުކުރެވޭ ފަރާތެއްކަން؛

49. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 63 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

63. (ނ) (1) ކަނޑައެޅޭ ވަކި ޝަރުތުތަކެއްގައި އަނބުރާ ކޯޓަށް
ޙާޟިރުކުރުމަށްޓަކައި ކުށުގެ ދައުވާ އުފުލިފައިވާ މީހާ ބަންދުގައި
ބެހެއްޓުމަށް؛ ނުވަތަ

50. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 63 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގެ ފުރަ އިބާރާތް އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

63. (ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ސައިކިއެޓްރިކް އެސެސްމަންޓެއް ހެދުމަށް
ޓެސްޓް ކޯޓުން އަމުރުކޮށްފިނަމަ، އަދި އެ އެސެސްމަންޓް ރިޕޯޓް ކޯޓަށް
ހުށަހަޅަންދެން ކުށުގެ ދައުވާ އުފުލިފައިވާ މީހާ ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް
މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން ކޯޓުން
އަމުރުކޮށްފިނަމަ، އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމަށް، އާދާ ބަންދުގައި
ބަހައްޓާ ފަރާތަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.

51. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 63 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން ފަސް އަކުރު އިތުރުކުރުން.

63. (ކ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ސައިކިއެޓްރިކް އެސެސްމަންޓެއް ހެދުމަށްޓަކައި
ކޯޓުން އަމުރުކުރާއިރު، އެ އެސެސްމަންޓް ހެދުމަށް 14 (ސާދަ)
ދުވަހުގެ ތެރޭ ކަމަށް މުއްދަތެއް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

(އ) މި މާއްދާގެ (ކ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި
އެ އެސެސްމަންޓް ފުރިހަމަކުރެވިފައި ނުވާނަމަ، ސަބަބު ބަޔާންކޮށް،
އެ މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދިނުމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ކޯޓަށް
އެދިދާނެއެވެ.

(ވ) މި މާއްދާގެ (އ) ގެ ދަށުން ސައިކިއެޓްރިކް އެސެސްމަންޓުގެ
މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދެވޭނީ ގިނަވެގެން އެއް
ފަހަރަކު 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ އިތުރުމުއްދަތެއް ދޭގޮތަށް
އެ މުއްދަތު އިތުރުކޮށްދެވިދާނެއެވެ.

(ދ) މި މާއްދާގެ (ވ) ގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުގައި އިންޓެރިމް އެސެސްމަންޓް ފުރިހަމަކުރުމުގައި ނުވަތަ، ދައުލަތާ މީހާގެ ސަބަބުން ކަމަށްވާނަމަ، އެމީހަކީ އިންޓެރިމް އެސެސްމަންޓް ހުށަހަޅަން އެއްބާރުލުން ނުދޭ މީހެއްކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށް އެދި ކޮމިޝަނަރ ޖެނެރަލް އޮފްޓެކްސޭޝަން ކޯޓުގައި އެދެންވާނެއެވެ.

(ތ) މި މާއްދާގެ (ދ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން، ކޮމިޝަނަރ ޖެނެރަލް އޮފްޓެކްސޭޝަން އެދުމުން، އިންޓެރިމް އެސެސްމަންޓް ފުރިހަމަކުރުމުގައި ނުވަތަ ޖެނެރަލް ކޯޓުގައި ދައުވާ އުފުލުއްވާ މިފަދަ ސަބަބުން ކަމަށް ކޯޓަށް ފެނިއްޖެހިނދެއްގައި، އެމީހަކީ އިންޓެރިމް އެސެސްމަންޓް ހުށަހަޅަން އެއްބާރުލުން ނުދޭ މީހެއްކަމަށް ކޯޓުން ކަނޑައަޅައިފި، އެ ދައުވާ އެ ކޯޓުގައި ކުރިއަށްގެންދެވޭން ނިމުނުކަމަށް ކޯޓުން ކަނޑައަޅައި، ކަމުގެ އިހުތިޔާރު ހުރީ އެހެން ކޯޓަކަށް އެ ދައުވާ ބަދަލުކުރެވޭނެއެވެ.

52. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އުނިކުރުން.

53. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 68 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ޕެނަލްޓީ ސަރޗާޖް އަދަދު 68. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކުރުގެ ދައުވާ އުފުލިފައިވާ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ޖެހޭ ކޯޓުން ކުރާ ފުރަތަމަ ޙުކުމް ބޮޑުމިނަށް، މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އެ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ހިފެހެއްޓުމުގެ އަދަދަށް ކުރުގައްނެވި، މި ޤާނޫނުގެ 63 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ކޮމިޝަނަރ ޖެނެރަލް ހަދާ އިންޓެރިމް އެސެސްމަންޓުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، އެ އެސެސްމަންޓް ނިސްބަތްވާ ފަރާތުން ފަރުވާގެ ޓެކްސް ޕީރިއަޑު ފުރިހަމަކުރުމަށް އެ ފަރާތުގެ މައްޗަށް ޕެނަލްޓީ ސަރޗާޖް އަދަދުގެ ކޯޓުން ކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޖީގެ މައްޗަށް ކުރާ ޕެނަލްޓީ ސަރޗާޖް އަދަދުކުރުމާއި، އެ އަދަދު ތަންފީޛުކުރުމަކީ ކޮމިޝަނަރ ޖެނެރަލް އޮފްޓެކްސޭޝަން މައްޗަށް ކޯޓުން އަދަދުކުރަންވާނެއެވެ.

.54 ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 69 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފިޤުރާއެއް އިތުރުކުރުން.

> .69 (ބ) ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކޮށްފިނަމަ، އޭނާގެ މައްޗަށް މި ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޑްރަގް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ފުރަތަމަ ޙުކުމް ހިނގަން ފަށާނެކަން.

.55 ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 70 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން.

> .70 (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޑްރަގް ކޯޓުން މީހެއްގެ މައްޗަށް ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރެއް ކުރިނަމަވެސް، އެ އަމުރުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފަރުވާ ދިނުމުގެ ކަންކަން ހަމަޖެއްސުން ނުވާ ކަމަށް ކޯޓަށް ޔަޤީންކުރެވޭ ޙާލަތްތަކުގައި، އޭނާގެ މައްޗަށް މި ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ފުރަތަމަ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރުން ފަސްކުރުމަށް މި ޤާނޫނުގެ 67 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކުރާ އަމުރު އުވައިލައިގެން، ފުރަތަމަ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަން ފެށުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.

.56 ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 70 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން.

> .70 (ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ފުރުޞަތު ހަމަވާއިރުވެސް، ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފަރުވާ ދިނުމުގެ ކަންކަން ހަމަޖެއްސުން ނެތުމަކީ، އަމުރު ނިސްބަތްވާ ފަރާތް ބަންދުގައި ބަހައްޓަމުންދާ ފަރާތެއް، އެ ފުރުޞަތު ހަމަވުމުގެ ކުރިން، އެކަމާބެހޭ ގޮތެއް ނިންމުމަށް އެދި ޑްރަގް ކޯޓަށް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

.57 ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 70 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން.

> .70 (ނ) ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރެއް ނިސްބަތްވާ ފަރާތަކާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމަށް، މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޑްރަގް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިއްޖެނަމަ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ފުރުޞަތު

ހަމަވުމުގެ ކުރިން، އޭނާގެ މައްސަލަ އެ އަމުރު ހިންގަން ފެނުމާގެދު ކޯޓަށް ގެނެސް ކަނޑައަޅައި، އެ އަމުރުގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތުގެ ޒިންމާދާރު ފެނުނުން އަމުރު ތަންފީޒުވާ ފަރާތް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.

58. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 70 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަގަރާ އަލަށް އިތުރުކުރުން.

70. (ބ) ޕްރޮބޭޝަން އަމުރެއް ނިސްބަތްވާ ފަރާތެއްގެ އަމުރާމެދު މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން ގޮތެއް ކަނޑައަޅާއިރު، އެ އަމުރު ތަންފީޒުކުރަން ފަށަންވާނެ އެންމެ ދިގު މުއްދަތެއް ކަނޑައަޅައި އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ފަރާތުގެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަ ކުރަންޖެހޭ ކަންކަން ކުރުމަށް، ޕްރޮގްރާމް ހިންގާ ފަރާތުގެ މައްސަލަ އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.

59. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 71 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

71. (ބ) ދިރިއުޅޭ އެޑްރެސް ނުވަތަ ވަޒީފާއަދާކުރާ ތަން ބަދަލުވެއްޖެކަމަށްވާނަމަ، ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ދުވަސްތަކުގެ ތެރޭގައި އޭނާ ޕްރޮބޭޝަން އޮފިސަރަށް މަޢުލޫމާތު އެންގުން.

60. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 73 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

73. (ހ) ފަރުވާ ފުރިހަމަކުރުމަށްފަހު ގޮތް ދޫކުރެވޭނެ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ ފަރާތެއްގެ ބަދަލުކުރަންޖެހޭނެ މިންވަރާއި، މުއްދަތުގެ ނުވަތަ ޝަރުތުތައް؛

61. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 76 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ޕްރޮބޭޝަން އަމުރެއް ހިނގަމުންދާގޮތް އެނގުން ބޭނުމީ ރިޕޯޓް

76. (ހ) ޖިނާއީ ކޯޓުގެ އިޖްރާއާތު ހިންގާނުކުރަން މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މިންގެ ތެރެއިން މީހެއްގެ މައްސަލަ އެ ކޯޓުން ކޮށްފައިވާ ޕްރޮބޭޝަން އަމުރެއް ހިނގަމުންދާނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ

މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއްގެ ޙުކުމެއް، ކޯޓުގެ އިޚްތިޔާރު ލިބިގެންވާ ޙާލަތުން އޭނާގެ މައްޗަށް ކަނޑައަޅައިދިނަމަ، އޭނާގެ މައްޗަށް ޖަލު ޙުކުމް ކޮށްފައިވާ ޕްރޮބޭޝަން އަމުރު ޖަލު ޙުކުމް ބާޠިލުކުރަންވާނެއެވެ. އަދި އޭނާގެ މައްޗަށް ކޮށްފައިވާ، މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުށުގެ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަން ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާއިން ފަށަންވާނެއެވެ.

(ށ) ޕްރޮބޭޝަން އަމުރެއްގެ ދަށުން ފުރުމާގެ ޝަރުޠުތަކާއި ފުރިހަމަކުރުމަށް ފަރާތެއްގެ މައްޗަށް މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއްގެ ޙުކުމެއް އައުމުގެ ސަބަބުން ޕްރޮބޭޝަން އަމުރު ބާޠިލުކޮށް، މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއްގެ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަން ފެށި ކަމުގައިވިޔަސް، މި ޤާނޫނުގެ 102 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އޭނާއަށް ފަރުވާ ދެވޭނެ އިންތިޒާމު، ބަންދުގެ މަރުކަޒުން ހަމަޖެއްސަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) ގައި އޮތްނަމަވެސް، ޕްރޮބޭޝަން އަމުރެއްގެ ދަށުން ފުރުމާގެ ޝަރުޠުތަކާއި ފުރިހަމަކުރުމަށްދިޔަ ފަރާތެއް ފުރުމާގެ ޝަރުޠުތައް ނިމުމާ ގޮތެއްގައިވާ ފުރިހަމަވެއްޖެނަމަ، އޭނާ އަށް ޝަރުޠު ފުރިހަމަކޮށް ނިމުމުން، މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުށުގެ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަން ފަސްކޮށްދިނުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި، އޭނާގެ މައްޗަށް އެ ޙުކުމްކުރި ކޯޓުގައި އެދިވޭނެއެވެ.

(ރ) ޖަލު ޙުކުމްގެ އިޚްތިޔާރު ހިނގާނެކަމަށް މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މިފަދަ ތަކެއްގެ މީހެއްގެ މައްޗަށް އެ ޙުކުމް ކޮށްފައިވާ ޕްރޮބޭޝަން އަމުރެއް ހިނގަމުންދަނިކޮށް، މި ޤާނޫނުގެ 36 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ފިޔަވައި އެހެން ކުށެއްގެ ޙުކުމެއް، ކޯޓުގެ އިޚްތިޔާރު ލިބިގެންވާ ޙާލަތުން އޭނާގެ މައްޗަށް ކަނޑައަޅައިދިނަމަ، އޭނާ ފަރުވާގެ ޝަރުޠުތަކާ ޚިލާފުވާ ގޮތުން ނިމުނުނަމަ، ފަރާތް ކަނޑައެޅުން ކުށުގެ ޙުކުމް ތަންފީޛުކުރަން ފަސްކޮށްދިނުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި، އޭނާގެ މައްޗަށް އެ ޙުކުމްކުރި ކޯޓުގައި އެދިވޭނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ނ) އަދި (ރ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމުގައި، އެމީހަކީ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ރަނގަޅަށް ފުރިހަމަކުރުމުންދާ މީހެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އޭނާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރުމަށް ފުރުސަތު ދިނުމަށް ކޯޓުން އިސްކަންދޭންވާނެއެވެ.

62. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 77 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

77. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކޮށްފައިވާ ޕްރޮބޭޝަން އަމުރެއް ނިސްބަތްވާ ފަރާތުން އެދި ހުށަހަޅައިފިނަމަ، ނުވަތަ ކަމާބެހޭ އެހެން ފަރާތަކުން ހުށަހަޅައިފިނަމަ، ކޮށްފައިވާ ޕްރޮބޭޝަން އަމުރަކަށް އިސްލާހު ގެނެސް ބަދަލުގެނައުމުގެ ބާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

63. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 79 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

79. (ނ) ކުދީގެ ކުޑަބޮޑުމިނަށް ބަލައި، ކުށަށް ދައްކާ ޖޫރިމަނާއެއްގެ ގޮތުގައި -/500 (ފަސްސަތޭކަ) ރުފިޔާއާއި -/10,000 (ދިހަހާސް) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދެއްގެ ފައިސާ ދެއްކުމަށް އަންގައިން؛

64. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 79 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން އަކުރެއް އިތުރުކުރުން.

79. (ބ) ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ އިތުރު ޝަރުތުތަކާއެކު، ޕްރޮބޭޝަން އަމުރުގައި ހިމެނުން.

65. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 81 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

81. (ހ) (2) ޕްރޮބޭޝަން އަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން، އޭގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތަށް ނުކުރުން ނުވަތަ ފަރުވާގެ މަރުޙަލާތަކުން ފިލުން ނުވަތަ ޕްރޮބޭޝަން އަމުރާ ޚިލާފުވާ ގޮތަކަށް ޢަމަލުކުރުން؛

66. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 81 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (5) ވަނަ ނަންބަރުގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން ނަންބަރެއް އިތުރުކުރުން.

81. (ހ) (6) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުން.

67. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 81 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

81. (ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ނިމުމަކަށް ގެނައުމަށް ޑްރަގް ކޯޓުން ނިންމައިފިނަމަ، އެފަރާތުގެ މައްސަލަ މި ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޑްރަގް ކޯޓުން ކޮށްފައިވާ ފުރަތަމަ ހުކުމް ތަންފީޒުކުރަން ފެށުމަށް އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.

68. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 81 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ދެ އަކުރު އިތުރުކުރުން.

81. (ރ) ޑްރަގް ކޯޓުން ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރެއް ކޮށްފައިވާ ފަރާތެއްގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ނިމުމަކަށް ގެނެސް، އެފަރާތުގެ މައްސަލަ މި ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޑްރަގް ކޯޓުން ކޮށްފައިވާ ފުރަތަމަ ހުކުމް ތަންފީޒުކުރަން އަމުރުކުރުމާއެކު، އެ ހުކުމް ތަންފީޒުކުރަން ދައުލަތުގެ ކަމާބެހޭ އިދާރާއިން ފަށަންވާނެއެވެ.

(ބ) ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރެއްގެ ދަށުން ފަރުވާ ހޯދުމުގައި ހުންނަ ފަރާތެއް މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ފަރުވާގެ މަރުޙަލާތަކުން ފިލައިފި ބޭރުވެއްޖެނަމަ، އެފަރާތެއްގެ ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރާމެދު މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ގޮތެއް ކަނޑައެޅުމަށްޓަކައި ފުލުހުންނަށް އެންގި ކޯޓަށް، ބަންދުކުރުމަށް ބަލައިގެން ޑްރަގް ކޯޓަށް ހާޒިރުކުރުވިދާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅާ އެދުމާމެދު
މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ.

69. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 82 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

82. (ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ތަރުބިއްޔަތުކުރުމުގެ ތަރުބަވީ ޕްރޮގްރާމް
ހުއްޓާލުމަށް ކޯޓުގައި އެދުމުން، އެފަރާތުގެ މައްޗަށް ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ
ޕްރޮބޭޝަން އަމުރު ނިމުމަކަށް ގެންނަންދެން ނުވަތަ ޕްރޮބޭޝަން
އަމުރުގެ ދަށުގައި ނިސްބަތުން ތަރުބަވީ ކުރިއެރުން މިހާ ބަންދުކުރެވިފައި
ބެލެހެއްޓުމަށް ކޯޓަށް ކަނޑައެޅިދާނެއެވެ.

70. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 83 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ތަރުބަވީ ޕްރޮގްރާމް
ހުއްޓާލުމުން
ޕްރޮބޭޝަން އަމުރު
ބާޠިލްކޮށް ހުކުމް
ތަންފީޛުކުރަން ފެށުން

83. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ޕްރޮބޭޝަން
އަމުރެއްގެ ދަށުން ތަރުބަވީ ޕްރޮގްރާމުގައި ބައިވެރިވުމަށް ތަރުބަވީ ޕްރޮގްރާމާއި
ހުއްޓާލުމަށް، މި ޤާނޫނުގެ 81 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޖަލު ކޯޓުން
ނިންމައިފިނަމަ، ތަރުބަވީ ޕްރޮގްރާމު ތަރުބަވީގެ މައްޗަށް އެ ކޯޓުން ކަނޑައަޅާ
ޕްރޮބޭޝަން އަމުރު ބާޠިލްކޮށް، އޭނާގެ މައްޗަށް މި ޤާނޫނުގެ
66 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ ފުރަތަމަ ހުކުމް އިޢާދަކޮށް،
އެ ހުކުމާ އެއްގޮތަށް އޭނާ ޖަލުގައި ހުކުމް ތަންފީޛުކުރަން ފެށުމަށް ކޯޓުން
އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) ޖަލުގެ ކޯޓުގެ ޕްރޮބޭޝަން އަމުރެއް ތަންފީޛުކުރަމުންދިޔަ ފަރާތެއްގެ
ޕްރޮބޭޝަން އަމުރު މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އެ ކޯޓުން ބާޠިލްކޮށް،
އެފަރާތުގެ މައްޗަށް މި ޤާނޫނުގެ 66 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން
ކަނޑައަޅާ ފުރަތަމަ ހުކުމް އިޢާދަކޮށްފިނަމަ، އެފަރާތުގެ މައްޗަށް އެ ކޯޓުގެ
އިންޒާރާ ދެން ހިނގާނީ، އެ ފުރަތަމަ ހުކުމް ތަންފީޛުކުރަން
ނިމުމުންނެވެ.

71. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 96 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

އަމުރާ އެއްގޮތަށް ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ކުރިއެރުން ބެލުން

96. (ހ) މީހެއްގެ މައްޗަށް ޑްރަގް ކޯޓުން ކޮންޑިޝަނަލް ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރަކާ އެއްގޮތަށް އޭނާ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްގައި ރަނގަޅުގޮތުގައި ބައިވެރިވަމުންދާތީ ކޯޓުން ބަލައި، މުރާޖަޢާކުރަމުން ގެންދަންވާނެއެވެ. އަދި ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރުގެ މުއްދަތުގައި އެ އަމުރު ތަންފީޒުކުރުމާ ގުޅިގެން ކޯޓުން ނިންމައިވާ އެހެން އަމުރުތައް ތަންފީޒުވަމުންދާ މިންވަރު ކޯޓުން ބަލަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ބާއްވަންޖެހޭ އަޑުއެހުންތައް ބާއްވުމާއި، އަންގަންޖެހޭ އިތުރު އެންގުންތައް އެންގުމުގެ ބާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

72. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 97 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

ޑްރަގް ކޯޓުގެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމްތައް ފުރިހަމަކުރާ މަރުކަޒުތައް

97-1. މި ޤާނޫނުގެ 100 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ޙާލަތްތަކުގައި ފިޔަވައި، އެހެން ޙާލަތްތަކުގައި، މި ޤާނޫނުގެ 68 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ޑްރަގް ކޯޓުން ކުރާ ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރެއްގެ ދަށުން ބަންދުކޮށްގެން ފަރުވާ ދިނުމަށްޓަކައި ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމެއްގައި ބައިވެރިކުރާ ފަރާތްތައް، އެ ފަރުވާގެ ޕްރޮގްރާމް ފުރިހަމަކުރުމަށް ކަނޑައަޅާނީ، މި ޤާނޫނުގެ 47 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) ގެ ދަށުން ޤާއިމުކުރާ މަރުކަޒެއްގައެވެ.

73. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 100 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ) ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން ކ އަކުރު އިތުރުކުރުން.

100. (ކ) ރާއްޖެއިން ބޭރަށް ފަރުވާއަށް ދިއުމަށް ޑްރަގް ކޯޓުން ހުއްދަދީގެން ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރަށްދާ ފަރާތް، ފަރުވާ ފުރިހަމަކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 14 (ސާދަ) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ފަރުވާ ފުރިހަމަކުރި ނުވަތަ ފަރުވާކުރުމާ ގުޅޭ ލިޔެކިޔުންތައް ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އޭޖެންސީއަށް ހުށަހަޅައި، އެ އޭޖެންސީއަށް ހާޒިރުވާންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހުއްދަދީގެން ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުން ފަރުވާ ހޯދާ މީހާ ފަރުވާއަށްފަހު ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެނބުރިއައުމުން، ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމުގެ މައްޗަށް ބޯޑުން، ޑްރަގް ކޯޓުގެ ރިހެބިލިޓޭޝަން އަމުރުދޭތޯ އެ ކޯޓުން ގޮތް ނިންމަންވާނެއެވެ.

74. ބޭނުމިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 103 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތްތަކަށް ބަންދުގެ މަރުކަޒުތަކުގައި ފަރުވާ ދިނުން

103. (ހ) ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކޮށް ބަންދުކުރެވޭ މީހަކީ މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮވެރިވެފައިވާ މީހެއްނަމަ، އަދި އޭނާ ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ފަރުވާދިނުމަށް ފާހަގަކުރެވިއްޖެނަމަ، އެމީހެއްގެ ބަންދުގެ މުއްދަތުގައި އެމީހަކަށް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ފަރުވާ ދެވޭނެ އިންތިޒާމު، ފުލުހުންގެ ބަންދުގެ މަރުކަޒުތަކުގައި ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ފުލުހުންގެ ބަންދުގެ މަރުކަޒުތައް ކަމަށް ބުނެފައި އޮވަނީ، ޕަބުލިކަން ބަންދުކުރުމަށް ބޮޑެތި މީހުން ބަންދުކުރާ ކަސްޓަޑީއަށް ޖާގައި ކުޑަކުދިން ބަންދުކުރާ ޑިޓެންޝަން ސެންޓަރުތައް ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަރުވާ، ފުލުހުންގެ ބަންދުގެ މަރުކަޒުތަކުގައި ދޭން އިންތިޒާމު ހަމަޖައްސާނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ޑޮކްޓަރުން ފުލުހުންނެވެ.

(ރ) ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި ޝަރީޢަތް ނިމި ޝަރީޢަތުގެ ޙުކުމް ކުރިން، ނުވަތަ ޝަރީޢަތް ފުރި ޙުކުމް ކުރުމުގެ ކުރިން، ކޯޓު އަމުރަކުން ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވިފައިވާ މީހަކީ މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދޮވެރިވެފައިވާ މީހެއްނަމަ، އަދި އޭނާ ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ފަރުވާދިނުމަށް ފާހަގަކުރެވިއްޖެނަމަ، އެމީހެއްގެ ބަންދުގެ މުއްދަތުގައި އެމީހަކަށް ޑިޓޮކްސިފިކޭޝަން ފަރުވާ ދެވޭނެ އިންތިޒާމު، އެ މަރުކަޒުގައި ހަމަޖައްސަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ މީހަކީ ދިގު މުއްދަތަކަށް ބަންދުކުރެވޭ މީހެއްނަމަ، އެމީހަކަށް ދޭންޖެހޭ ޑީޓޮކްސިފިކޭޝަން ފަރުވާގެ އިތުރުން އޭނާއަށް މަސްތުވާތަކެއްޗާގުޅޭ އިތުރު ފަރުވާދޭންޖެހޭ ފަރާތެއްތޯ ބެލުމަށްޓަކައި އޭނާގެ ޑްރަގް ޓްރީޓްމަންޓް އެސެސްމަންޓް ހަދަންވާނެއެވެ. އަދި އޭނާއަށް މަސްތުވާތަކެތީގެ ފަރުވާ އެ މުއްދަތުގައިވެސް ދޭންޖެހޭ މީހެއް ކަމުގައި އެ އެސެސްމަންޓުން ދައްކާފައިވާނަމަ، އޭނާއަށް ބަންދުގައި އެ ފަރުވާ ދެވޭނެ އިންތިޒާމު، އެ މަރުކަޒުގައި ހަމަޖެއްސަންވާނެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ށ) އަދި (ބ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަރުވާ، ރިމާންޑު ޖަލުތަކުގައި ދޫކުރާ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސޭނީ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގެ ދަށުން ނޭޝަނަލް ޑްރަގް އެޖެންސީން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ގުޅިގެން މޯލްޑިވްސް ކަރެކްޝަނަލް ސަރވިސްއިންނެވެ.

(ކ) މި މާއްދާގެ (ނ) އަދި (ޅ) ގެ ދަށުން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ޑީޓޮކްސިފިކޭޝަން ފަރުވާ ދޭންވާނީ، ހުއްދަދޫކޮށްފައިވާ ސިއްޙީ ޚިދުމަތްދޭ ފަރާތެއްގެ ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތީގެ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒެއްގެ ބެލުމުގެ ދަށުން، އެކަމަށްޓަކައި ހަދަންޖެހޭ ސްކްރީނިންގ ހެދުމަށްފަހުގައެވެ.

(އ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގެ ދަށުން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް މަސްތުވާތަކެތީގެ ފަރުވާ ދޭންވާނީ، މަސްތުވާތަކެތީގެ ފަރުވާދޭ މަރުކަޒެއްގެ ބެލުމުގެ ދަށުން، އެކަމަށްޓަކައި ހަދަންޖެހޭ ސްކްރީނިންގ ހެދުމަށްފަހުގައެވެ.

(ވ) ފުލުހުންގެ ބަންދުގެ މަރުޙަލާގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުންނަށް ރިމާންޑު ޖަލުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުންނަށް މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފަރުވާ ދިނުމުގައި އަމަލުކުރާނެ އުސޫލު، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

75. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 112 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކޮށް، އެ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފިޤުރާތައް ހ މާއްދާ އިތުރުކުރުން.

112. (ހ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 20 (ވިހި) އަހަރު ދުވަހުގެ މުއްދަތަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/75,000 (ހަތްދިހަފަސްހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/7,500,000 (ހަތްމިލިއަން ފަސްލައްކަ) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި އެހެން ބަޔާންކޮށްފައިވީ ނަމަވެސް، މި މާއްދާގެ (ކ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށް ކުރުމުގެ ތުހުމަތުގައި، މި މާއްދާގެ (ޅ) ގައި ބަޔާންކުރާ ސަރުޓިފިކެޓް ފުރިހަމަކޮށްފައިނުވާނަމަ، އެމީހެއްގެ އަދަބަކީ މަތީގެ އަދަބެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފިޔަވަޅު މަތީގެ އަދަބު ކަނޑައެޅޭނީ އަންނަނިވި ސަރުޓިފިކެޓް ފުރިހަމަކޮށްގެނެވެ.

(1) އެމީހަކު ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރި މަސްތުވާތަކެތީގެ ބޮޑުމިނަކީ:

(i) 350 (ތިންސަތޭކަފަންސާސް) ގްރާމަށްވުރެ އިތުރު ބަރުދަނުގެ ކެނަބިސް ކަމުގައިވުން؛ ނުވަތަ

(ii) 250 (ދުއިސައްތަފަންސާސް) ގްރާމަށްވުރެ އިތުރު ބަރުދަނުގެ ޑައިމޯފިން ކަމުގައިވުން؛ ނުވަތަ

(iii) ކެނަބިސް ނުވަތަ ޑައިމޯފިން ފިޔަވައި ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗެއްނަމަ، 100 (ސަތޭކަ) ގްރާމަށްވުރެ އިތުރު ބަރުދަނަކަށްވުން؛ އަދި

(2) އެމީހަކު ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރި މަސްތުވާތަކެއްޗަކީ، އެމީހަކު ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެވިއިރު، އެތެރެކުރި އެއްޗަކަށްވުން.

(ކ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކުރާ އަދަބު ދިނުމުގެ ކުރިން ކަނޑައެޅިފައިވަނީ، އެ ޙުކުމުގެ ހުރިހާ ޝަރުޠު ނުހަމަވާކަމާއި

މައްސަލައިގައި ކަން ހިނގާފައިވާގޮތް ދިވެހިރާއްޖޭގެ މަތީ މަރުޙަލާގެ ކޯޓުތަކުން އަމުދުން ބަލަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކުރާ އަދަބު ތަންފީޛުކުރުމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މައްސަލަ ބަލާ ފަނޑިޔާރުންގެ ބެންޗުގެ އިއްތިފާޤުން އަޣްލަބިއްޔަތުން ޙުކުމް ކުރުމުންނެވެ.

(ވ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތަށް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ މައްސަލަ ބަލާ ފަނޑިޔާރުންގެ ބެންޗުން މަތިން އަދަބު ކަނޑައެޅުމަށް އިއްތިފާޤުނުވާ ހާލަތުގައި، އުމުރަށްގެ އަދަބަކީ މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ އަދަބެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި އެހެން ބަޔާންކޮށްފައިވި ނަމަވެސް، މި މާއްދާގެ (ޅ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަވާނަމަ، އުމުރަށްގެ އަދަބަކީ ޢުމުރަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/100,000 (އެއްލައްކަ) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/10,000,000 (ދިހަމިލިއަން) ރުފިޔާގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

76. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 118 ވަނަ މާއްދާ އުނިކުރުން.

77. ބުނެވިދިޔަ ގާނޫނުގެ 122 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތުން އަންނަނިވި ފަދައިން ދެ މާއްދާ އިތުރުކުރުން.

ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗާއި އަމިއްލަ ބެހެއްޓުމުގެ ކުށް

122-1. (ހ) ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗާއި، ޕްރިސްކްރިޕްޝަނެއް ނެތި އަމިއްލަ ބެހެއްޓުން ނުވަތަ އެހެން އެއްޗެއް، ޕްރިސްކްރިޕްޝަނެއްގައި ދީފައިވާ ޢަދަދަށްވުރެ އިތުރަށް އަމިއްލަ ބެހެއްޓުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 3 (ތިނެއް) އަހަރާއި 15 (ފަނަރަ) އަހަރާ ދެމެދުގެ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމާއި، -/10,000 (ދިހަހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/1,000,000 (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި ހުއްދަނެތި ވިއްކުން

122-2. (ހ) ބޭސްވިއްކުމުގެ ހުއްދަ ހޯދާ ބޭސްފިހާރަތަކުގައި، ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތި، ހުއްދަނެތި ބަހައްޓައިގެން ވިއްކުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 7 (ހަތެއް) އަހަރާއި 11 (އެގާރަ) އަހަރާ ދެމެދުގެ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމާއެކު -/35,000 (ތިރީސްފަސްހާސް) ރުފިޔާއިން ފެށިގެން -/750,000 (ހަތްސަތޭކަ ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

78. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 124 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

124. (ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުން ފެށިގެން (4) ވަނަ ނަންބަރުގެ ނިޔަލަށް ހުރި އަދުވިޔާތަކުގައި ބަޔާންކުރާ ކުށްތަކުގެ ތެރެއިން ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 10 (ދިހައެއް) އަހަރާއި 15 (ފަނަރަ) އަހަރާ ދެމެދުގެ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުމެވެ.

79. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 125 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފިޤުރާއެއް އިތުރުކުރުން.

125. (ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ކުޑަކުދި އެއްކޮށް ދިނުމަށް އިންކާރުކުރުން ކަމަށް ބެލެވޭނީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރިކަމުގެ ތުހުމަތުކުރެވިގެން މީހެއްގެ ކުޑަކުދި އެއްކޮށް ޓެސްޓްކުރުމަށްޓަކައި، ކުޑަކުދި އެއްކޮށް ދިނުމަށް މި ޤާނޫނުގެ 163 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ފުލުހުންގެ އޮފިސަރަކު އެދުމުން، އެ އެއްކޮށް ދިނުމަށް އިންކާރުކުރުމެވެ. އަދި ތަޙުޤީޤުގައި، ކުޑަކުދި އެއްކޮށް ޓެސްޓްކުރުމަށްޓަކައި އެ ދޭންޖެހޭގޮތް ކަމަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތް ނުދިނުމާއި، ކުޑަކުދި އެއްކޮށް ދިނުމަށް އަންގާ ވަގުތު ތަޙުޤީޤުގައި ކުޑަކުދި އެއްކޮށް ނުދިނުން ހިމެނެއެވެ.

80. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 128 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތުން އަންނަނިވި ފަދައިން ދެ މާއްދާ އިތުރުކުރުން.

މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ޚިދުމަތް ތަންތަން ހިންގުމުގެ ކުށް

128-1. (ހ) ވަކި ތަނެއްގައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި "މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ޚިދުމަތް ފޯރުކޮށްދިނުން" ކަމަށް ބުނެވިފައި އެވަނީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހުންނަށް މަސްތުވާތަކެތިއާއި ހަރިގަނޑެއް ވާސިލުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތްތަކާއި ވަސީލަތްތަކާއި އެނޫންވެސް އެއްޗެހި ވަކި ތަނެއްގައި ފޯރުކޮށްދިނުމެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ތަނެއްގައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާކަން އެނގޭ ހާލު، ނުވަތަ އެގޮތަށް ޤަބޫލުކުރާނެ ފުރުސަތު އޮވެ، އެ ތަނެއްގެ ވެރިފަރާތުން، ނުވަތަ އެ ތަނެއް ކުއްޔަށްހިފައިގެންއުޅޭ ފަރާތުން، ނުވަތަ އެ ތަނެއްގައި އެވަގުތަކު އުޅޭ ފަރާތުން، ނުވަތަ އެ ތަނެއް ބަލަހައްޓަމުންދާ ފަރާތުން، ނުވަތަ އެ ތަނަކާ ޒިންމާވާ ފަރާތުން ހިނގައިދިޔަނަމަވެސް ނުވަތަ ހުއްދަދިނުމަކީ ނުވަތަ އެކަމަށް މަގުފަހިކޮށްދިނުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ރ) މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރުމަށް ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ޖަމާކުރުމަށް ތަނެއް ފޯރުކޮށްދިނުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ބ) މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރުމަށް ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތި ޖަމާކުރުމަށް ތަނެއް ބޭނުންކުރާކަން އެނގޭ ހާލު، ނުވަތަ އެގޮތަށް ޤަބޫލުކުރާނެ ފުރުސަތު އޮވެ، އެ ތަނެއްގެ ވެރިފަރާތުން، ނުވަތަ އެ ތަނެއް ކުއްޔަށްހިފައިގެންއުޅޭ ފަރާތުން، ނުވަތަ އެ ތަނެއްގައި އެވަގުތަކު އުޅޭ ފަރާތުން، ނުވަތަ އެ ތަނެއް ބަލަހައްޓަމުންދާ ފަރާތުން، ނުވަތަ އެ ތަނަކާ ޒިންމާވާ ފަރާތުން ހިނގައިދިޔަނަމަވެސް ނުވަތަ ހުއްދަދިނުމަކީ ނުވަތަ އެކަމަށް މަގުފަހިކޮށްދިނުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 5 (ފަހެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ ޖަލަށްލުމާއެކު، -/50,000 (ފަންސާސްހާސް) ރުފިޔާއާއި -/100,000 (އެއްލައްކަ) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 10 (ދިހައެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ ޖަލަށްލުމާއެކު، -/100,000 (އެއްލައްކަ) ރުފިޔާއާއި -/200,000 (ދެލައްކަ) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 20 (ވިހި) އަހަރު ދުވަހުގެ ޖަލަށްލުމާއެކު، -/200,000 (ދެލައްކަ) ރުފިޔާއާއި -/1,000,000 (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 15 (ފަނަރަ) އަހަރު ދުވަހުގެ ޖަލަށްލުމާއެކު، -/200,000 (ދެލައްކަ) ރުފިޔާއާއި -/1,000,000 (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިއަށް ފައިނޭންސްކުރުމުގެ ކުށް

128-2. (ހ) މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިއަށް ފައިނޭންސްކުރުމަކީ ކުށެކެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފި މީހެއްގެ އަދަބަކީ، 20 (ވިހި) އަހަރު ދުވަހުގެ ޖަލަށްލުމާއެކު، -/200,000 (ދެލައްކަ) ރުފިޔާއާއި -/1,000,000 (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުމެވެ.

81. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 135 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

135. (ހ) އިންތިޒާމުވެފައިވާ ކުށުގެ ގޮތުގައި ނިސްބަތްވާ މީހެއް؛

82. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 135 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ފަހަތުގައި އަންނަނިވި ފަދައިން ނ އަކުރު އިތުރުކުރުން.

135. (ނ) ސަލާމަތީ ޚިދުމަތެއްގައި ހިމެނޭ ފަރާތެއް؛

(ބ) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ މައްސަލަތަކެއް ބެލުމުގެ އިޚްތިޞާޞް ލިބިގެންވާ ކޯޓުތަކުގެ ފަނޑިޔާރުންނާއި މުވައްޒަފުންނާއި ކޯޓުގެ ދަޢުވާ އުފުލުމުގައި މަސައްކަތްކުރާ ދައުލަތުގެ މުވައްޒަފުންނާއި މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ފަރުވާ ދިނުމުގައި މަސައްކަތްކުރާ އިދާރާތަކާއި އުޅުންވެސް ފަރާތްތަކުގެ މުވައްޒަފުން ހިމެނޭނެން، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން މަސްއޫލިއްޔަތެއް ހަވާލުކުރެވިފައިވާ ކޮންމެ ފަރާތެއް އަދި އެ ފަރާތެއްގެ މުވައްޒަފުން.

83. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 136 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، (ށ) އަދި (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާޙުކުރުން.

136. (ހ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮފިސަރަކުވެސް، މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރަން ދިރިއުޅުމަށް ނުރައްކާ ހުރި 2 (ދޭއް) އަހަރު ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަދުން ކުރިއަށްގެންދަވާސް، އެހެނީ މަސްއޫލިއްޔަތު ކުށުގެ ފިޔަވަޅުތައް ސާބިތުވާނަމަ، އެ ކުށަކީ އެކަމުގެ އަދަބު އެހެން އެ ކުށަކީ ޖަލަށްލުމުގެ އަދަބު ކަނޑައަޅާނެއެވެ.

(ށ) މަސްއޫލިއްޔަތު އެހެން ދިރިއުޅުމަށް ނުރައްކާ ކުށެއް، 2 (ދޭއް) އަހަރާއި 4 (ހަތަރެއް) އަހަރާ ދެމެދުގެ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުން ހުކުމްކުރަން، މި ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް ބޭނުމަކަށް ކުރުމާއި ސާބިތުކޮށްދިނުމާ ހިނދެ، އެ އެކަމުގެ އަދަބު އަދަބު އެ އެކަމުގެ ޖަލަށްލުމުގެ އަދަބު ކަނޑައަޅާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) އެހެން އޮފިސަރަކުވެސް، މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރަން ދިރިއުޅުމަށް ނުރައްކާ ހުރި 2 (ދޭއް) އަހަރާއި 4 (ހަތަރެއް) އަހަރާ ދެމެދުގެ މުއްދަތަކަށް ޖަލަށްލުން ހުކުމްކުރަން، މި ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް އެހެން ސާބިތުކުރަން

ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި ހުރީ އެ އެއްޗެއް ޓްރެފިކްކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

84. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 137 ވަނަ މާއްދާގެ އަރިމަތީ ސުރުޚީއާއި، އެ މާއްދާގެ (ހ)، (ށ)، (ނ) އަދި (ރ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދެވިހިފާފައިނުވާ މީހަކު ހެރޮއިން ބޭނުންކުރުމާއި ވިޔަފާރިކުރުމާއި ޓްރެފިކްކުރުން

137\. (ހ) މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދެވިހިފާފައިނުވާ މީހެއްގެ އަތުގައި، 2 (ދޭއް) ގްރާމް ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަދު ބަރުދަނެއްގެ ހެރޮއިން ހުރިކަމަށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި ހުރީ އެ އެއްޗެއްގެ ވިޔަފާރިކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން ޙާލަތްތަކުގައިވެސް، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދެވިހިފާފައިނުވާ މީހެއްގެ އަތުގައި ހެރޮއިން ހުރި 2 (ދޭއް) ގްރާމް ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަދު ބަރުދަން ކަމުގައިވިޔަސް، މި ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް އޭނާ ކުރިކަމަށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި ހުރީ އެ އެއްޗެއް ޓްރެފިކްކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ނ) މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދެވިހިފާފައިނުވާ މީހެއްގެ އަތުގައި، 2 (ދޭއް) ގްރާމާއި 4 (ހަތަރެއް) ގްރާމާ ދެމެދުގެ ބަރުދަނެއްގެ ހެރޮއިން ހުރިނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް އޭނާ ކުރިކަމަށް ދަލީލުން ސާބިތުކޮށްދެވޭ ހިނދަކު، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި ހުރީ އެ އެއްޗެއްގެ ވިޔަފާރިކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) އެހެން ޙާލަތްތަކުގައިވެސް، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދެވިހިފާފައިނުވާ މީހެއްގެ އަތުގައި 2 (ދޭއް) ގްރާމާއި 4 (ހަތަރެއް) ގްރާމާ ދެމެދުގެ ބަރުދަނެއްގެ ހެރޮއިން ހުރިނަމަވެސް، މި ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް އޭނާ

ކުރިކަމަށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޮންނާނީ އަތުގައި އެހެރި
އެ އެއްޗެއް ބޭނުންކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

85. ބޭނުމިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 138 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، (ށ) އަދި (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

138. (ހ) މި މާއްދާގެ (ށ) އެހެން އޮންނަގޮތުން، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ޑެރިވޭޓިވާ މިޤްދާރުގެ އަތުގައި ކެނަބިސް ނުވަތަ ކެނަބިސް މިކްސްޗަރ ނުވަތަ ކެނަބިސް ރެޒިން 5 (ފަހެއް) ގްރާމް ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަދުން ކަމުގައިވިޔަސް، އެމީހަކު މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރާ ކަމަށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޮންނާނީ އަތުގައި އެހެރި އެ އެއްޗެއް ވިޔަފާރިކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ށ) މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ޑެރިވޭޓިވާ މިޤްދާރުގެ އަތުގައި، 5 (ފަހެއް) ގްރާމާއި 14 (ސާދަ) ގްރާމް ދެމެދުގެ އަދަދަކަށް ކެނަބިސް ނުވަތަ ކެނަބިސް މިކްސްޗަރ ނުވަތަ ކެނަބިސް ރެޒިން ހުރެއްޖެނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް އޭނާ ކުރިކަމަށް ދައުލަތުން ސާބިތުކޮށްނުދެއްކޭ ހިނދަކު، އެ އެއްޗެއް އޮންނާނީ އަތުގައި އެހެރި އެ އެއްޗެއް ވިޔަފާރިކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) އެހެން އޮންނަގޮތުން، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ޑެރިވޭޓިވާ މިޤްދާރުގެ އަތުގައި 5 (ފަހެއް) ގްރާމާއި 14 (ސާދަ) ގްރާމް ދެމެދުގެ އަދަދަކަށް ކެނަބިސް ނުވަތަ ކެނަބިސް މިކްސްޗަރ ނުވަތަ ކެނަބިސް ރެޒިން ހުރުމާއެކު، މި ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް އޭނާ ކުރިކަމަށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޮންނާނީ އަތުގައި އެހެރި އެ އެއްޗެއް ބޭނުންކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

86. ބޭނުމިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 139 ވަނަ މާއްދާގެ އަރިމަތީ ސުރުޚީއާއި، އެ މާއްދާގެ (ހ)، (ށ)، (ނ) އަދި (ރ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވިހާފައިވާ މީހަކު ކެނަބިސް ބޭނުންކުރުމާއި ވިޔަފާރިކުރުމާއި ޙިޔާޒަތްކުރުން

139. (ހ) މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވިހާފައިވާ މީހެއްގެ އަތުގައި، 5 (ފަހެއް) ގްރާމް ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަދު އަދަދެއްގެ ކެނަބިސް ނުވަތަ ކެނަބިސް މިކްސްޗަރ ނުވަތަ ކެނަބިސް ރެޒިން ހުރެއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި އޮތީ އެ އެއްޗެއްގެ ވިޔަފާރިކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އިން އިސްތިސްނާވެ، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވިހާފައިވާ މީހެއްގެ އަތުގައި، ކެނަބިސް ނުވަތަ ކެނަބިސް މިކްސްޗަރ ނުވަތަ ކެނަބިސް ރެޒިން ހުރީ 5 (ފަހެއް) ގްރާމް ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަދުން ކަމުގައިވިޔަސް، މި ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް އޭނާ ކުރިކަމަށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި ހުރީ އެ އެއްޗެއް ޓްރެފިކްކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ނ) މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވިހާފައިވާ މީހެއްގެ އަތުގައި، 5 (ފަހެއް) ގްރާމާއި 14 (ސާދަ) ގްރާމާ ދެމެދުގެ އަދަދަކަށް ކެނަބިސް ނުވަތަ ކެނަބިސް މިކްސްޗަރ ނުވަތަ ކެނަބިސް ރެޒިން ހުރެއްޖެނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް އޭނާ ކުރިކަމަށް ދައުލަތުން ސާބިތުކޮށްދެވޭ ހިނދަކު، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި އޮތީ އެ އެއްޗެއްގެ ވިޔަފާރިކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ނ) އިން އިސްތިސްނާވެ، މަސްތުވާތަކެއްޗަށް ދުވިހާފައިވާ މީހެއްގެ އަތުގައި 5 (ފަހެއް) ގްރާމާއި 14 (ސާދަ) ގްރާމާ ދެމެދުގެ އަދަދަކަށް ކެނަބިސް ނުވަތަ ކެނަބިސް މިކްސްޗަރ ނުވަތަ ކެނަބިސް ރެޒިން ހުރުމާއެކު، މި ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް އޭނާ ކުރިކަމަށް ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އޭނާގެ އަތުގައި ހުރީ އެ އެއްޗެއް ޓްރެފިކްކުރުމަށް ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

87. ބޭނުމިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 141 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން އަކުރެއް އިތުރުކުރުން.

141. (ޅ) މި މާއްދާގެ (ބ) އެހެން އޮތުމާއެކު، ޖަދުވަލު 1 ގައި ބަޔާންކުރާ މަސްތުވާއެއްޗެއް ހުރި ދިޔާ އެއްޗެއްގެ ގޮތުގައި ކަމަށްވާނަމަ، އެ އެއްޗެއްގެ ބަރުދަން ބަލާނީ މިލިލީޓަރުންނެވެ. އަދި މި ޤާނޫނުގައި ވަކި ކުށެއް ކަނޑައެޅުމުގައި މަސްތުވާއެއްޗެއްގެ ވަކި ގްރާމްއެއްގެ ބަރުދަނެއް ހަމަވާންޖެހޭ ކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހާލަތުގައި، އެ އެއްޗެއް ހުރި ދިޔާއެއްޗެއްގެ ގޮތުގައި ކަމަށްވާނަމަ، އެ އަދަދެއް އެ އެއްޗެއްގައި ހަމަވާތޯ ކަނޑައެޅުމުގައި ބަލާނީ، އެފަދައިން ކަނޑައަޅާފައިވާ ގްރާމު މިލިލީޓަރަށް ކޮންވަރޓްކުރުމުން އަންނަ އަދަދަށެވެ.

88. ބޭނުމިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 142 ވަނަ މާއްދާ އުނިކުރުން.

89. ބޭނުމިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

143. (ރ) މީހެއްގެ ކޮންޓްރޯލްގެ ދަށުގައި މަސްތުވާއެއްޗެއް ހުރުން؛

90. ބޭނުމިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އުނިކުރުން.

91. ބޭނުމިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

މީހެއްގެ ކޮންޓްރޯލްގެ ދަށުގައި މަސްތުވާއެއްޗެއް ހުރުން

143-1. މީހެއްގެ ކޮންޓްރޯލްގެ ދަށުގައި މަސްތުވާއެއްޗެއް ހުރުން ކަމަށް ބުނެވޭނީ، އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމެނޭގޮތުން، މީހެއްގެ ކޮންޓްރޯލްގެ ދަށުގައިވާ ތަނެއްގައި ނުވަތަ އެއްޗެއްގައި މަސްތުވާއެއްޗެއް ހުރުމަށެވެ.

(ހ) އެމީހަކު އެކަނި ދިރިއުޅޭ އަދި އެހެން މީހުން ވަދެނިކުމެ ނުކުރާ ގެއެއްގައި ނުވަތަ ކޮޓަރިއެއްގައި ނުވަތަ އެހެންވެސް ތަނެއްގައި މަސްތުވާއެއްޗެއް ހުރުން؛

(ނ) އުޖޫރަކަށް ވާސިލުވެވޭ ގޮތަށް ބަންދުކޮށްފައިވާ ތަނެއްގައި ނުވަތަ
އެއްކޮޅެއްގައި މަސައްކަތްކުރުމަށް ހުރުން؛

(ރ) އެހެން ބައެއްގެ ހިސާބުގައިވިޔަސް އޮންނަ ހުރި ތަނެއްގައި އެ އެއްކޮޅެއް
ހުއްޓަން ހުރުން.

92. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 144 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ޓެރަރިސްޓް މީހާ ކަމުގައި ބެލުން

144. މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާ ހިނދަކު، މި ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އަމަލެއް ކުރާ ކޮންމެ ފަރާތެއް، ޓެރަރިސްޓް މީހާ ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

93. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 146 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

އެކަށީގެ އަމަލެއް ހުރި މަސައްކަތެއްކުރުން އެހެން މީހެއްގެ އަމަލެއްވެސް ހުރި ކަމަށް ބެލުން

146. އެކަކަށްވުރެ ގިނަ މީހުންނަށް އުނިގެން، އޭގެތެރެއިން ވަކި މީހެއްގެ އަމަލުގައި މަސައްކަތެއްކަމަށް ހުރިއެޖެނަމަ، އެއިން ކޮންމެ މީހެއްގެ އަމަލެއްވެސް ވަކިވަކިން މަސައްކަތެއްކަމަށް އެ އަދަދަށް ހުރި ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

94. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 151 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

އުޖޫރަދިނުން ހިފަހައްޓައި ބަލައި ވާސިލުކުރުން

151. (ހ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އަންނަ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ފުރާ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދެމިތިބޭ ކަސްޓަމްސްގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ހުރި މަސައްކަތްތަކަށް ހިރާސްތަކަށް އެކަށީގެންވާ ހުޅުވި މުދާތަކާ ބަދަލު ފުދޭވަރަށް ކަމަށްވާނަމަ، ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމެއް އެ އުޖޫރައިގައި ނުވަތަ އެ އުޖޫރައް ބޭނުންކޮށްގެން ކޮށްފައިވާކަމަށް ނުވަތަ ކުރުމަށްތައްޔާރުވެފައިވާކަމަށް ފުދޭވަރަށް، އެފަދަ އުޖޫރަތަކާ ގުޅޭގޮތުން އަންނަނިވި ކަންކަން ކުރުމުގެ ބާރު، ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(1) އެ އުޅަނދެއް ހުއްޓުވައި، އެ އުޅަނދަކަށް އަރައި، އެ އުޅަނދު ބަލައި ފާސްކުރުން؛

(2) އެ އުޅަނދުގައި ހުރި ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރުން؛

(3) އެ އުޅަނދުގައި ހުރި މީހުންގެ ކާކުކަން އަންގައިދޭ މައުލޫމާތު ހޯދުމަށް އެންގުން؛

(4) އެ އުޅަނދުގައި ހުރި މީހަކާ ސުވާލުކުރުން؛

(5) އެ އުޅަނދުގައި ހުރި މީހަކު ބަލައި ފާސްކުރުން؛

(6) އެ އުޅަނދުގައިވާ މީހުންގެ ސާމްޕަލް ނެގުން؛

(7) ހެކީގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވޭ އެއްޗެއް އެ އުޅަނދުގައިވާނަމަ، އެ އެއްޗެއް ހިފުން؛

(8) އެ އުޅަނދަކުން ހޯދިފައިވާ ހެއްކެއް ރައްކާތެރިކަމާއެކު ބެލެހެއްޓުން؛

(9) އެ އުޅަނދުގައިވާ ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހަކު ހައްޔަރުކުރުން؛

(10) އެ އުޅަނދަކުން މަސްތުވާއެއްޗެއް ފެނިއްޖެނަމަ، އެ އުޅަނދު ހިފަހައްޓައި، ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނައުން.

(ނ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އަންނަ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ފުރާ ކަނޑުދަތުރުކުރާ އުޅަނދުގައި މަސްތުވާތަކެތި ހުރިކަމަށް އެކަށީގެންވާ ހެކި މައްޗަށް ބިނާކޮށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ، ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް އެ އުޅަނދުގައި ނުވަތަ އެ އުޅަނދެއް ބޭނުންކޮށްގެން ކޮށްފައިވާކަމަށް ނުވަތަ ކުރަމުންދާކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ، އެ އުޅަނދެއް ހިފަހައްޓައި، އެ އުޅަނދަކަށް އަރައި، އެ އުޅަނދު ބަލައި ފާސްކުރުމާއި، އެ އުޅަނދުގައި އެވަގުތު ތިބި ބަޔަކާއި ތަކެތި ބަލައި ފާސްކުރުމުގެ ބާރު، ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އުޅަނދެއް ނުވަތަ މީހެއް ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި އެ އުޅަނދެއްގައި ނުވަތަ އެ އުޅަނދުގައިވާ މީހެއްގެ އަތުގައި މަސްތުވާއެއްޗެއް ހުރިކަމަށް މި މާއްދާގެ ދަށުން ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރަކަށް ފާހަގަކުރެވިއްޖެނަމަ، އެ އެއްޗެއް އަތުލައި ހިފެހެއްޓުމުގެ ބާރު އެ އޮފިސަރަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އަދި އެ އުޅަނދެއް ހިފެހެއްޓުމާއި، އިތުރަށް އެ އުޅަނދެއް ދަތުރުކުރިޔަނުދިނުމުގެ ބާރުވެސް އެ އޮފިސަރަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރަކު އުޅަނދަކުން މަސްތުވާއެއްޗެއް އަތުލައިފިނަމަ، އަދި/ނުވަތަ އުޅަނދެއް ހިފެހެއްޓިއްޖެނަމަ، އެކަން، ފަސްނުކޮށް ފުލުހުންނަށް އަންގަންވާނެއެވެ.

(ބ) އުޅަނދެއް ހިފެހެއްޓި ބަލައި ފާސްކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ލިބިދޭ ބާރު ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރުންނަށް ލިބިދޭނީ، އެ އުޅަނދެއް ކަސްޓަމްސްގެ ކޮންޓްރޯލްގައިވާ ސަރަހައްދެއްގައިވާ ހާލަތުގައެވެ.

95. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 151 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތުން އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

ރާއްޖެ އަންނަ އަދި ރާއްޖެއިން ދާ މީހުން ބަލައި ފާސްކުރުން

151-1. (ހ) ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުން އަންނަ މީހުންނާއި ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޓްރާންޒިޓްކުރާ މީހުންނާއި ދިވެހިރާއްޖެއިން ދާ މީހުންގެ ތެރެއިން، އެކްސްރޭ މެޝިނުން ނުވަތަ އެހެންވެސް ވަސީލަތެއްގެ އެހީގައި ސްކޭނިންގ ބަލައިގެން، އެމީހެއްގެ އަތުގައި މަސްތުވާއެއްޗެއް ހުރިކަމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރަކަށް ފާހަގަކުރެވިއްޖެނަމަ، އެމީހަކު އިތުރަށް ބަލައި ފާސްކުރެވިދާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) އެގޮތުން އޯބްޒަރވޭޝަން، މީހަކު ލަފައިގެން ހުރި އަންނަމީހުންގެ ބޭރުން ބަލައި ފާސްކުރުން ފިޔަވައި އިތުރުން ޑޮކްޓަރުގެ މިހާރު ބަލައި ފާސްކުރަންޖެހިއްޖެ ހާލަތުގައި އިތުރަށް ބަލައި ފާސްކުރުންތަކާއި،

ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިޖުރާއަތުތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިން، ފުލުހުންނެވެ.

96. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 152 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސް އަދި ފުލުހުން ދެމެދުން މަސައްކަތްކުރުން

152. (ހ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާހާ ހިނދަކު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ވައިގެ ބަނދަރުތަކުންނާއި ކަނޑުގެ ބަނދަރުތަކުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް މަސްތުވާތަކެތި އެތެރެކުރުން ހުއްޓުވުމާއި ދިވެހިރާއްޖެއިން މަސްތުވާތަކެތި ބޭރުކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރާނީ މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްއަށާއި ފުލުހުންނަށެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި ދެ އިދާރާއިން ދެމެދުން މަސައްކަތްކުރާނެ ގޮތުގެ އިޖުރާއަތު، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

97. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 153 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރުން ފާސްކުރުމުގެ ބާރު

153. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި މޯލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްއާ ހަވާލުކޮށްފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތު އެފަރާތުގެ ހުއްދަ ދީފައިވާ އޮފިސަރުން އަދާކުރުމުގެ ތެރޭގައި މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއް ހިނގާ ކޮށްފިކަމަށް، އެކަށީގެންވާ ހެކީގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ޝައްކުކުރެވޭކަމަށް ބެލެވޭނަމަ، ނުވަތަ އެފަދަ ކުށެއް ކޮށްފާނެކަމަށް ޝައްކުކުރެވޭކަމަށް ބެލެވޭނަމަ، ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި އެމީހަކު ހިފެހެއްޓުމާއި ފާސްކުރުމުގެ ބާރު ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރަކަށް ލިބިދޭ ބާރު ބޭނުންކުރުމުގައި މީހެއްގެ ހަށިގަނޑުގައި ނުވަތަ ތަކެއްޗެއްހި އަންނައުނުގައި އަތްލައިގެން ބަލައި ފާސްކުރަން ޖެހިއްޖެނަމަ، އެކަން ކުރަންވާނީ އޭނާއާ އެއް ޖިންސެއްގެ އޮފިސަރެއް މެދުވެރިކޮށެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، މީހަކު ލައިގެން ހުރި އަންނައުނުގެ ބޭރުން ބަލައި ފާސްކުރުން ފިޔަވައި އެހެން ގޮތަކަށް މީހަކު ބަލައި ފާސްކުރަންޖެހިއްޖެ ހާލަތުގައި އެމީހަކު ބަލައި ފާސްކުރަންވާނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިޖުރާއަތުތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިން، ފުލުހުންނެވެ.

(ރ) ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރަކު، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި އެއްވެސް މީހަކު ހިފަހައްޓައިފިނަމަ އަދި އެމީހަކު ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ހައްޔަރުކުރަންޖެހޭ މީހެއްނަމަ، އެ މައްސަލަ ތަޙްޤީޤުކުރުމަށްޓަކައި އެމީހަކު ފުލުހުންނާ ހަވާލުކުރަންވާނެއެވެ.

98. ޖިނާއީ ޤާނޫނުގެ 153 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތުން އަންނަނިވި ފަދައިން ހ މާއްދާ އިތުރުކުރުން.

އުޅަނދުފަހަރާ ގުޅޭގޮތުން ބާރުގެ ބޭނުންކުރުމުގައި ފުލުހުންކުރަންޖެހޭ ކަންކަން

153-1. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 151 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ފުލުހުންގެ އޮފިސަރުންނަށް ލިބޭ ބާރުގެ ބޭނުންކުރުމުގައި، ނުވަތަ އެ މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރުންނަށް ލިބޭ ބާރުގެ ބޭނުންކުރުމުގައި، އަންނަނިވި ކަންކަން ކަނޑައެޅުމުގެ ގޮތުން އެކަށީގެންވާ އުސޫލެއް ފުލުހުން އެކުލަވާލަންވާނެއެވެ.

(1) އުޅަނދުގައި ތިބި އެހެން ފަރާތްތަކުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަން ކަށަވަރުކުރުން؛

(2) އުޅަނދުގައިވާ ފަރާތްތަކުގެ އިންސާނީ ޙައްޤުތައް ކަށަވަރުކުރުމާއި އުޅަނދުގެ ކަރާމާތް ހުރިކަމާ އަދި ބަދަލުވެފައި ނުހިނގުން ނުވަތަ އިންސާނީޙައްޤުތަކަށް ކުޑަކަމެއް އުނިކަމެއް ނުވާނެހެން ބަލަހައްޓައިކުރުން؛

(3) އުޅަނދުގައިވާ ފަރާތްތަކަށް ބާރު ބޭނުންކުރުމުގެ ރައްކާތެރިކަމާއި، އެފަރާތްތަކުގެ ފުރުޞަތު އަދާލަތުވެސް، ނޮން-ރިފައުލްމަންޓްގެ އުސޫލުންކަން؛

(4) އެ އޮޑިޓަރާއި އޭގައިވާ މުދަލަށް ގެއްލުމެއް ލިބޭނެކަމުގެ ބިރެއް ކުރިމަތިވެފައި ނުވުމަކަށް؛ އަދި

(5) އެ އޮޑިޓަރަކީ، ބޭރުގެ އޮޑިޓަރެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ އޮޑިޓަރު ނިސްބަތްވާ ފުރާގެ ސްޓޭޓްގެ، ނުވަތަ އެ އޮޑިޓަރާ ގުޅިގެން މަސްއޫލިއްޔަތު އޮތް އެސޯސިއޭޝަން ޤަވާއިދުގެ ފޯރަމް މަސްއޫލިއްޔަތުކަން ނުވާ އަސާސެއް ނުކުރާކަން.

(ނ) މި ޤާނޫނުގެ 151 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އެއްވެސް ފަރާތެއް އޮޑިޓަރަކާ ގުޅޭގޮތުން އަޅަންވާނީ ނުވަތަ ތަންފީޒުކުރަންވާނީ، އަންނަނިވި ކަންކަމަށް އަސާސަކަށްބަލައިގެން ގޮތެއްގައި އެކަން ކުރުމަށް އިސްކަންދީގެންނެވެ.

(1) ކަނޑައެޅިފައިވާ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޤާނޫނުގެ ދަށުން އިންޑިޕެންޑެންސް ހިންގުމަށް ކޯސްޓަލް ފައިދާތަކަށް ލިބޭގޮތާ ބެހެއި، އެފަދަ ފައިދާތަކަށް ލިބިދޭ ރައްކާތެރިކަމާއި ވާޖިބުތަކެއް؛ ނުވަތަ

(2) އޮޑިޓަރުގެ އިދާރީ، ފަންނީ، ނުވަތަ އިޤްތިޞާދީ ކަންކަމުގައި އިންޑިޕެންޑެންސް ހިންގުމަށް ފުރާގެ ސްޓޭޓަށް ލިބޭގޮތާ ބެހެ.

ދިވެހި އޮޑިޓަރުންގައި ނުވަތަ ގޮތްތަކުގެ އޮޑިޓަރުންގައި ބޭރުގެ ބޭނުންކުރުން

153-2. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 151 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ބޭރުގެ ޤައުމެއް، އަންނަނިވި ޝަރުޠުތަކާއި އޮޑިޓަރުންނާ ގުޅޭގޮތުން ބޭނުންކުރުމުގެ އިޖާޒަތު ފުރިހަމަކުރަން ލިބޭނެއެވެ.

(1) އޮޑިޓަރަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ރަޖިސްޓަރީކުރެވިފައިވާ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގައި ރަޖިސްޓަރީކުރެވިފައިވާކަން އަންގައިދޭ، ދިވެހި ދިދަ ނަގާފައިވާ އޮޑިޓަރަކަށްވުން؛

(2) ވީ އޮޑިޓަރުންގައި ބޭރު ޤައުމުގެ ދިދަ ނަގާފައިވިނަމަވެސް ނުވަތަ އެއްވެސް ދިދައެއް ނަގާފައި ނުވިނަމަވެސް، އެ އޮޑިޓަރަކީ ރަޖިސްޓަރީގައި ދިވެހި އޮޑިޓަރަކަށްވުން؛ ނުވަތަ

(3) އެ އުޅަނދަކީ، އެއްވެސް ޤައުމަކަށް ނިސްބަތްނުވާ އުޅަނދަކަށްވުން ނުވަތަ އެއްވެސް ޤައުމަކަށް ނިސްބަތްވާ އުޅަނދެއް ނޫން ކަމަށް ބެލެވޭ އުޅަނދެއް ކަމަށްވުން.

(ށ) މި ޤާނޫނުގެ 151 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ބޯޓެއް ނުވަތަ ބޯޓުތަކުގެ ތެރެއިން ބައެއް ބޯޓެއް، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ލިބިދޭ ބާރު ސީދާ ފުލުހުން ބޭނުންކުރުމުގެ ބަދަލުގައި، އަންނަނިވި ކަންކަން ފުރިހަމަވާނަމަ، އެހެން ޤައުމެއްގެ ކަމާގުޅޭ އިދާރާއަކުން، އެ ޤައުމުގެ ޤާނޫނުތަކާ އެއްގޮތަށް ގޮތެއްމަތިން ވަކި އުޅަނދަކާ ގުޅިގެން އެ އިދާރާއެއްގެ ބާރުގެ ބޭނުންކުރުމަށް، ފުލުހުންނަށް އެދިފައިވާނެއެވެ.

(1) އެ ބޯޓަކީ މި ޤާނޫނުގެ 151 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމުގެ ބޯޓަކާ އެއްގޮތް، ނުވަތަ އެއް ބޯޓެއް ކަމުގައިވުން؛ އަދި

(2) ބޯޓުގެ ބޭނުންކުރުމަށް ހުއްދަދެވޭ ބާރު ޤައުމުގެ އިދާރާއަށް، އެ ޤައުމުގެ ކަމާބެހޭ ޤާނޫނުގެ ދަށުން، އެ ބޯޓަށް ބޭނުންކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ދީފައިވުން.

(ނ) އުޅަނދުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ފުލުހުންނަށް ލިބިދޭ ބާރާއި، ބާރު ޤައުމެއްގެ ކަމާގުޅޭ އިދާރާއަކުން ބޭނުންކުރަމުން މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން އެދޭނަމަ، ބާރުގަދަ ނިޔާކަތްކުރަނީ އެ ބާރު ފުލުހުން ބޭނުންކުރުމަށް، އެ ޤައުމުގެ ބޭނުންކުރުމުގައި، އެ ބޯޓު ބޭނުންކުރަނީ ބޯޓުގެ ބަދަލުގައި އެ ފުލުހުން އެ ބޯޓު ބޭނުންކުރުމަށް ބާރު ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތަށް އެ ބޯޓު ބޭނުންކުރުމަށް އެދިފައިވާ ބާރުތަކެވެ.

(ރ) އުޅަނދުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ފުލުހުންނަށް ލިބިދޭ ބާރާއި ބާރު ޤައުމުގެ ކަމާގުޅޭ އިދާރާއަކުން ބޯޓުގެ ބޭނުންކުރުމަށް މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން އެދިފައިވާ ބާރުތަކެއް، އެ ބާރު އެދިފައިވާ ގޮތަށް ބޭނުންކުރުމަށް ބާރުތަކެއް، އެ ބާރުތަކެއްގައި ބާރު ބޭނުންކުރުމުގައި

އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އިޖުރާއަތުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

ހިފެހެއްޓި މީހުން ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނައުން

153-3. (ހ) އެހެން ޤާނޫނެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ކަނޑައަޅާފައިނުވާހާ ހިނދަކު، އަންނަނިވި ޙާލަތްތަކުގެ ތެރެއިން ޙާލަތެއް މުދުވެރިވެއްޖެނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 151 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހިފެހެއްޓި މީހެއް ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނައުމުގެ ބާރު ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(1) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތަކުގެ ނުވަތަ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ޗެކްފިކްކުރުމުގެ ކުރުމާ އެ އުޅަނދެއްގައި ނުވަތަ އެ އުޅަނދެއް ބޭނުންކޮށްގެން ކޮންޓްރޯލްކުރަން ނުވަތަ ކުރުމުންދާކަމަށް އެކަށީގެންވާ ހެކި މައުލޫމާތު ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ؛

(2) މި ޤާނޫނުގެ 151 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އުޅަނދެއް ނުވަތަ މީހެއް ބަލައި ފާސްކުރުމުގައި، އެ އުޅަނދަކުން ނުވަތަ އެ އުޅަނދުގައިވާ މީހެއްގެ އަތުން މަސްއޫލިއްޔަތެއް، ބަލައި ފާސްކުރި އޮފިސަރަކަށް ފެނުން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ޙާލަތުގައި ފިޔަވައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިފެހެއްޓި އެއްވެސް އުޅަނދެއް ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނެވޭނީ ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުންނެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް އުޅަނދުފަހަރު ނުވަތަ މުދާއި، އެ އުޅަނދެއް ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނައުމުގެ ކުރިން އުފެދުނު ޢަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އިޖުރާއަތުތަކާއި ކަމާގުޅޭ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން އެކުލަވާލާ ދައުލަތުގެ ނަގާ މުދަލާމެދު އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެންދެވޭ އެމީހަކު ކޯޓު އަމުރަކާ ނުލައި ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބާއްވާނީ 48 (ސާޅީސްއަށެއް) ގަޑިއިރުގެ މުއްދަތަކަށެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެންދެވޭ އެމީހަކު މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުގެ އިތުރަށް ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބާއްވަންޖެހޭ ކަމަށް ޤަޟިއްޔާބަލާ އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއްވާނަމަ، އެ އެމީހަކު ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައި ބޭއްވުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި ފުލުހުންނަށް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

ހިފެހެއްޓި އެމީހަކު ދައުވާކުރަން ނިންމުން

153-4. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 153-3 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެންދާ އެމީހަކު ދައުވާކުރަން ނިންމުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި ފުލުހުންނަށް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ މައްސަލައެއްގައި، މި ޤާނޫނުގެ 153-3 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހިފެހެއްޓި އެމީހަކު ދައުވާކުރަން ނިންމާ ނަމަ ކޯޓު އަމުރުއްގައި އަންނަނިވި ކަންކަން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(1) އަމުރު ނެރެވޭ ބޭނުން؛

(2) އަމުރުގެ ދަށުން ދައުވާކުރަން ނަގާ އެމީހާބަހައްޓާ މުއްދަތު؛

(3) އަމުރު ރައްދުވާ ފަރާތް؛

(4) ދައުވާކުރަން ނަގަން ބޭނުންވާ އެމީހުގެ ވެރިފަރާތް އެނގޭނަމަ، އެފަރާތުގެ މައުލޫމާތު؛ އެމީހުގެ ވެރިފަރާތް އެނގެން ނެތް ހާލަތުގައި، އެ އެމީހަކީ ވަކި މީހެއްގެ ބާރުގެ ދަށުގައިވާ އެމީހުންނަމަ، އެފަރާތުގެ މައުލޫމާތު؛

(5) އެ އެމީހުން ދައުވާކުރަން ނަގަން ބޭނުންވަނީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ކޮން ކުށަކާ ގުޅިގެންކަން؛

(6) އަމުރު ދެމިއޮންނަން މުއްދަތު؛

(7) ދައުލަތަށް ނަގަން ބޭނުންވާ އުޅަނދަކީ، އެ އުޅަނދެއް ބޭނުންކޮށްގެން ކުށެއްގެ ޢަމަލު ހިންގަމުންދާ، ނުވަތަ ކުށުގެ ޢަމަލެއް ހިންގަން އުޅޭ، ނުވަތަ ކުށުގެ ޢަމަލެއް ހިންގި މީހާގެ ބާރުގެ ދަށުގައިވާ އެއްޗެއް ކަމަށްވާނަމަ، އެކަން؛

(8) ދައުލަތަށް ނަގަން ބޭނުންވާ އުޅަނދު ދައުލަތަށް ނެގުމަށްފަހު އެ އުޅަނދާ ހަވާލުވާނެ، އަދި އެ އުޅަނދު ބެލެހެއްޓޭނެ އިދާރާ؛

(9) ހުއްދަ ދޭ ފަނޑިޔާރުގެ ނަމާއި ސޮއި އަދި ކޯޓުގެ ތައްގަނޑު؛

(10) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އިތުރު މަޢުލޫމާތު.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނެރޭ ކޯޓު އަމުރެއްގައި އެނގެން ޖެހޭކަން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހިނދަކު، އެ އަމުރު ދެމިއޮންނާނީ، އެ އަމުރުގެ މުއްދަތު ހަމަވަންދެން ނުވަތަ އެ އަމުރު ބާތިލުކުރަންދެން ނުވަތަ އެ އުޅަނދެއް ދައުލަތަށް ނެގުމުގެ އެންމެހައި އިޖުރާއަތު ފުރިހަމަވަންދެންނެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ނެރޭ އަމުރަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން ދައުލަތަށް ނެގޭ އުޅަނދަކީ، އެކަން ޤާނޫނަކުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ޖާގައި ޤައުމީ ރައްކާތެރިކަމުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވިދާނެ އެއްޗެއްކަމަށް ފުލުހުންގެ އޮފިސަރުން ބެލެހެއްޓުމަށް، އަދި އެ އުޅަނދެއް ފުލުހުންގެ ފުލުހުން ނުވަތަ ސަރުކާރުގެ ފުލުހުން އޮފީސަރަކު އެ އޮފިސަރުން ހަވާލުކުރަންވާނީ، އެ އުޅަނދެއް ދައުލަތަށް ނެގުމުގެ ބާރު އެ އަމުރުން ދީ ކުރުމަށް ބޭނުންކުރާށެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ދައުލަތަށް އުޅަނދެއް ނެގުމުގެ އަމުރެއް ނެރޭއިރު، ދައުލަތަށް ނެގޭ އުޅަނދާއި އެ އުޅަނދެއް ނަގަންޖެހޭ ސަބަބުތައް

ރިޕޯޓުތަކާއި، އެކައުންޓްތައް ނިންމުމަށް އެކަށީގެންވާ މުއްދަތެއް ފަސޭހައިން ދޭންވާނެއެވެ.

(ގ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ދައުލަތުގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް އުފެދިއްޖެ ނުގުމަށް ކޮމިޝަން އަމުދުކުރާއިރު، އެ އުފެދިފައިވާ އިދާރާކުރަމުން އަމުދުކުރާ ވަކި ގޮތެއް ކަނޑައަޅާފައިނުވާނަމަ، އެ އުފެދުމަކީ ނަފްސާނީ ފިޔަވަޅު ނުވާ އުފެދުމުގެ މިފުރާވަޅިކަމަށް އަސާސީކޮށްކާރަ އޮތުމާއި ކަމުއް ނުރުކުރަން ކޮމިޝަން އަމުދުކުރަންވާނެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ކޮމިޝަން ނުކުރާ އަމުރު، ފުރުޞަތު އެދުމުން، މުރާޖަޢާކުރުމުގެ ނުވަތަ އެ އަމުރު ނިޔުމަކާ ގެނައުމުގެ ބާރު ކޮމިޝަނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ކ) މި މާއްދާގެ ދަށުން އުފެދުއް ހިފެހެއްޓުމަށް ކޮމިޝަން އަމުދުކުރަންވާނީ އަދި އެވަރަށް އަމުރުކުރާ ތަންފީޛުކުރަންވާނީ، ހުރި ނިޔަމެއްގައި ޖަމާޢަތުން ތަންފީޛު ފައިސާތަކުގެ ޖަމާވެފައިވާ ބަޔަކު އެއްވެސް އުފެދުމާއި ހިމެނޭ ކަމަކަށް ނިސްބަތްނުވާ ފަދަ ގޮތަކަށެވެ.

(ވ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ނުކުރާ އަމުރެއް ނިޔުމަކާ ގެނައުމުގެ ބާރު، ކޮރޭ ތަރުތީބުކުރާ ފަރާތަށް ނުވަތަ ހިފެހެއްޓުމާ އުފެދުމުގައި މަސްލަހަތެއް އޮތް ކޮންމެ ފަރާތަކަށް ކޮމިޝަން ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

153-5. ދައުލަތަށް ނުދޭ އުސޫލު ބަލަހައްޓާ އިދާރާ

(ހ) ކޮންކްރީޓްގެން ހަޤީ މުދާ ދައުލަތަށް ނުދޭމީހާ ހުއްޓަ ޤާނޫނުއެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހިނދަކު، މި ޤާނޫނުގެ 153-3 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެންދާ އުފެދުމާއި މި ޤާނޫނުގެ 153-4 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ދައުލަތަށް ނުދޭމަންފާ، އެ އުފެދުމާއި ހަވާލުވުން ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށުގައެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ހަވާލުވެވުމަށް، ކަމާބެހޭ ގައިވާ އިދާރާއަކުން، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަވާ ގަވާއިދު އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން އެ އުފެދޭ ބަލަހައްޓާ ބާރުވެރި ފުލުހުން އެދިފައިވުމާއި ދޭނަމަ، މި ޤާނޫނާއި މި ޤާނޫނުގެ

ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގެންގުޅެމުން، އެ އުޅަނދު، ކަމާބެހޭ އިދާރާގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ބަދަލުކުރުމަށް ނުވަތަ އެ އިދާރާއާ ހަވާލުކުރުމުގެ އިންތިޒާމު ފުލުހުން ހަމަޖެއްސަންވާނެއެވެ.

ބޯޓުގެ އުޅަނދުތަކާ ގުޅިގެން ބާރު ބޭނުންކުރުމުގެ އުސޫލު

153-6. ކަނޑުދަތުރުފަތުރުކުރާ އުޅަނދުފަހަރާ ގުޅޭގޮތުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ބާރުގެ ބޭނުންކުރާނީ ފުލުހުން ކަމުގައި ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޤާނޫނާ ފެތޭގޮތަށް، އެފަދަ އުޅަނދެއް އޮތީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރަޙައްދުން ބޭރުގައި ކަމުގައިވާނަމަ، އަދި އެ އުޅަނދަކީ ދިވެހި އުޅަނދެއް ކަމުގައިނުވާނަމަ، ނުވަތަ އެ އުޅަނދަކީ ދިވެހި އުޅަނދެއް ކަމުގައި ރަޖިސްޓަރީކުރެވިފައި ނުވާނަމަ، އެ އުޅަނދަކާ ގުޅޭގޮތުން މި ބާބުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ތަންފީޒުކުރާނީ، ކަނޑުއަތިރިބާރު ބައިނަލްއަޤްވާމީ ޤާނޫނުގައި ހުއްދަކުރާ އިދާރާކުރަންނެވެ. އަދި އެކަން ކުރުމުގައި ޢަމަލުކުރަންވާނީ އެ މުޢާހަދާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާއި އިޖުރާއަތުތަކާ އެއްގޮތަށް ގެންގުޅެމުންނެވެ.

99. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 154 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީ

154. (ހ) ކުށެއް ކުރުމަށްޓަކައި ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރާ، ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސަރަޙައްދުގައި އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް ގެންދާ، ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެ ގެތެރެއިން ޓްރާންސިޓްކުރާ، ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުކުރާ މަސްތުވާތަކެތީގެ ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީ، އަންނަނިވި ކަންކަން ހާސިލުކުރުމަށްޓަކައި، ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕޮލިސް ނުވަތަ އޭނާ ކަނޑައަޅާ، ޑެޕިއުޓީ ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕޮލިސް ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަތީ ރުތުބާއެއްގެ ފުލުހުންގެ އޮފިސަރެއް ދޭ ހުއްދައާއެކު، މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީ ހިންގުމުގެ އިޚްތިޔާރު، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(1) މަސްތުވާތަކެތި ދިވެހިރާއްޖެ އެތެރެކުރި ކޮން ބައެއްކަން ދެނެގަތުމަށް؛

(2) މަސްއޫލިއްޔަތެއް ދިވެހިރާއްޖޭ އޮޑިޓަރަކަށް ކޮން ބައެއް ގުޅިގެންކަން ދެނެގަތުމަށް؛

(3) މަސްއޫލިއްޔަތެއް ދިވެހިރާއްޖޭ އޮޑިޓަރަކަށް ދިވެހިރާއްޖެއިން ގެންދަނީ ކޮންބަޔަކު އެއިން ވިޔަފާރިކުރުމަށްބަލައިކަން ދެނެގަތުމަށް؛

(4) އޮޑިޓަރަކު ނުވަތަ ގެންދެވޭ މަސްއޫލިއްޔަތެއް ޝަރީޢަތްކުރުމުގައި ނުވަތަ ބޭނުންކުރުމުގައި ހިމެނޭ ކޮންބައެއްކަން ދެނެގަތުމަށް.

(ނ) މި މާއްދާގެ ބޭނުމަށްޓަކައި "ކޮންޓްރޯލް ޗޭޖިވަރީއެއް" ހިންގުން ކަމަށް ބުނެފައި އޮވެނީ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ޝަރުތުގައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތު، އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބޭނުމަށްޓަކައި، ފުދުނު ޑިރެކްޓަރު ސުޕަވައިޒަރީ އޮތޯރިޓީގެ ތެރެއިން، ކޮމިޝަނަރ ފުދުނުގެ އަދި/ނުވަތަ ކެޕިޓަލްމާކެޓުގެ އޮތޯރިޓީއެއް އަދި/ނުވަތަ އެންމެ ފަރާތެއް އެ މަސްއޫލިއްޔަތު ގެންދެވޭ މަންޒިލަށް ރައްދުވިއަދިނުމަށެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި އެންމެހާ ކަންކަން ކުރުން ހިމެނެއެވެ.

(1) އެ އެއްޗެއް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެވިއަ ދިނުން؛ އަދި/ނުވަތަ

(2) އެ އެއްޗެއް ދިވެހިރާއްޖޭގެ އެއް ތަނުން އަނެއް ތަނަކަށް ގެންދިއަދިނުން؛ އަދި/ނުވަތަ

(3) އެ އެއްޗެއް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޖަމާކޮށް ބެހެއްޓިއަދިނުން؛ އަދި/ނުވަތަ

(4) އެ އެއްޗެއް ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރަށް ގެންދިއަދިނުން؛ އަދި/ނުވަތަ

(5) އެންމެފަހުން، އެ އެއްޗެއް ގެންދެވޭ މަންޒިލަށް ރައްދުވިއަދިނުމަށް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިންގާ، ހުއްދަކުރާ ހަރަކާތްތަކެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ހުއްދަދޫކުރާ ޚާއްޞަ ޕްރޮގްރާމްތަކުގައި، ކޮންޓްރޯލްޑް ޑްރަގްއެއްގައި މަސްތުވާއެއްޗެއްގެ ބަދަލުގައި ސަބްސްޓިޓިއުޓްއެއް ބޭނުންކުރިދާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ހުއްދަކޮށްގެން ހިނގާ ކޮންޓްރޯލްޑް ޑްރަގްއެއްގައި ބައިވެރިވާ ފުލުހުންގެ އޮފިސަރަކު ނުވަތަ ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރަކު ނުވަތަ ފުލުހުން ކަނޑައަޅާ އެހެން ފަރާތެއް ޤާނޫނާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެމަތިން ކުރާ އެއްވެސް ކަމަކާ ގުޅިގެން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުށްވެރިއެއް ނުވާނެއެވެ.

(ބ) ކޮންމެ ކޮންޓްރޯލްޑް ޑްރަގްއަކީ، އެއަށް ވަކިން ހުއްދަ ހޯދަންޖެހޭނެ އެއްޗެކެވެ. ކޮންޓްރޯލްޑް ޑްރަގްއެއް ހިންގުމުގެ ހުއްދައަކީ އެދި ކޮމިޝަނަރ އޮފް ޕޮލިސް ނުވަތަ އޭނާ ކަނޑައަޅާ ފަރާތަކަށް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ހުއްދަކުރާ ގޮތްތަކުގެ ތެރެއިން ގޮތަކަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ކޮންމެ ކޮންޓްރޯލްޑް ޑްރަގްއެއަކަށް ދޫވާ ކޮންމެ ހުއްދައަކީ ޚިޔާލުން ރަސްމީކޮށްފައި އޮންނަންވާނެ ހުއްދައެކެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހަޅާ ކޮންމެ ހުށަހެޅުމަކާއެކު، އެ ހުށަހެޅުމެއް ހުއްދަ ދިނުމަށް ބޭނުންވާނެ މަޢުލޫމާތު ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. އަދި އެއީ ކިހިން ހުއްދައަކަށް އަހާފައިވާ ކޮންޓްރޯލްޑް ޑްރަގްއެއްނަމަ، އެކަން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ކ) މި މާއްދާގެ (ބ) ގެ ދަށުން ހުށަހެޅޭ ހުށަހެޅުމަކާ ގުޅޭގޮތުން ހުއްދަ ދިނުމަށް ނިންމަންވާނީ، އަންނަނިވި ކަންކަން ކަށަވަރުކުރުމަށް ފަހުގައެވެ.

(1) މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއް ކޮށްފިކަން ނުވަތަ ކުރަމުންދާކަން ނުވަތަ ކުރަން އުޅޭކަން، އެކަށީގެންވާ ހެކި މައްޗަށް ބިނާކޮށް ގަބޫލުކުރެވުން؛

(2) މި އަކުރުގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ކުށުގެ އަމަލުގެ
ޗާޓެއް ބާވަތަށް ބަޔާންކޮށް، އަދި، ކޯސްޓްގާޑް ޑިފެންސްއާއި
ހުއްދަކުރަނީ ކިހާވަރަކަށް ކަމަށްވާނަމަ؛

(3) ކޯސްޓްގާޑް ޑިފެންސްއާއި ހިންގުމަށްބަލައި ކުރުމަށް ހުއްދަކުރާނީ
ކަންކަމުގެ ތެރެއިން އެ ހުއްދަކުރާނީ އޮޕަރޭޝަން ކުރަންޖެހޭ،
އެ ހުއްދައާ ނުލައި ފޯރުކާ ހިފާފައިވާން އަމަލުތަކާ އެ ޑިފެންސް
ހިންގަމުން ކޮންމެހެން ބޭނުންވާން ކަންކަން ކަމަށްވެން؛

(4) ކޯސްޓްގާޑް ޑިފެންސް ހިންގަނީ، އެ އޮޕަރޭޝަންގައި
ބޭނުންކުރާ މަސްއޫލިއްޔަތު ނުވަތަ ސަބަބުތަކުގެ އަދަދު
އެ އޮޕަރޭޝަން ނިމުމުން، އެ އޮޕަރޭޝަންގައި ބައިވެރިވި
ފަރާތްތަކުގެ ނުވަތަ ކަސްބަހާލާގެ އޮފިސަރުގެ ކޯސްޓްގާޑުގެ
ދަށުގައި ހުންނާން އެއްޗެހި ކަމުގައިވާން ގޮތަށް އެ އޮޕަރޭޝަން
ހިންގާކަން ކަނޑައަޅާކަމަށްބަލައި ކުރެވޭނުން އެނގުމަށް
ކަންކަން ކޯސްގުނުކަން؛

(5) ކޯސްޓްގާޑް ޑިފެންސް ހިންގަނީ، އެ އޮޕަރޭޝަންގައި ހިމެނޭ
ފަރާތްތަކުގެ ކުރަން ނޫޅޭ ކުރެއް ކުރުމަށް ހިތްވަރު ދިނުމާ ގޮތަކަށް
ނުވާނެކަން؛

(6) ކޯސްޓްގާޑް ޑިފެންސް ހިންގަނީ، އެ އޮޕަރޭޝަންގައި ހިމެނޭ
އެއްވެސް ފަރާތްތަކުގެ ސަލާމަތާއި ސިއްރުތަކަށް ނުރައްކާނުވާން،
ނުވަތަ އެއިން ފަރާތަކަށް ބޮޑު އަނިޔާއެއް ކުރިމަތިނުވާން
ގޮތެއްގެމަތިން ކަމަށްކަން.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ދޭ ހުއްދައެއްގައި، ހުއްދަދޭ ކޯސްޓްގާޑް
ޑިފެންސް އޮޕަރޭޝަނާއި، ހުއްދަދޭ އޮފިސަރާއި، އެ އޮޕަރޭޝަންގައި
މަސްއޫލިއްޔަތު ބަދަލުގައި ސަބަބުތަކުގެ ބޭނުންކުރަން
ހުއްދަދޭނަމަ، އެކަމާއި، އޮޕަރޭޝަންގައި ކުރެން ހުއްދަ އެއްޗެއްސެއް
ކަންކަން ބަޔާންކޮށްފައި އޮންނަންވާނެއެވެ.

(ވ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ އޮފެންސަސްކޮށްފައިވާ ހުރިހާ ހުއްދަތަކާއި ލިޔުންތަކާއި، އޮފެންސަސްގެ އެކްޓިވިޓީ ރެކޯޑްތައް ހުންނަންވާނީ ލިޔުމުން ނުވަތަ އޯޑިއޯ ނުވަތަ ވީޑިއޯ ގުދުވެރިކޯޑް ރިކޯޑުކުރެވިފައެވެ.

(މ) ޤާނޫނު ނަންބަރު 8/2011 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަސްޓަމްސްގެ ޤާނޫނު) ގެ 89 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތްކަމުގައިވީނަމަވެސް، މަޢުލޫމާތާއި ޑޮކިއުމަންޓް ހިއްސާކުރުމާ ގުޅޭ ކަންކަން ކުރާނީ މި މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ. އަދި، މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 8/2011 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަސްޓަމްސްގެ ޤާނޫނު) ގެ 89 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލު އެ ނިސްބަތަށް ހިފެހެއްޓޭނެއެވެ.

100. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 155 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން އަކުރެއް އިތުރުކުރުން.

155. (ބ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ހިންގޭ ސިވިލް އޮފެންސެއްކަމަށް ހުއްދަ ދިނުމުގައި އަމަލުކުރާނީ، ކޮންޓްރޭކްޓް ޖިނާއީ އޮފެންސެއްކަމަށް ހުއްދަ ދިނުމުގައި އަމަލުކުރާ އުސޫލު ކަމުގައި، މި ޤާނޫނުގެ 154 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ)، (ޅ)، (ކ)، އަދި (އ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

101. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 156 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން ދެ މާއްދާ އިތުރުކުރުން.

ޖާއިޒަ އޮފެންސަސްތަކުގެ މައުލޫމާތު ރިޕޯޓުކުރުން

156-1. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 154 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގެ 155 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހިންގޭ ކޮމްޕްރޮމައިޒް ޕްރިވެންޝަނާއި ސިވިލް އޮފެންސަސްތަކުގެ އަންނަނިވި މައުލޫމާތުގެ މަސައްކަތް އުޅުނުވާ ރިޕޯޓް، ކޮންމެ އަހަރަކު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ސަރުކާރު ޒިންމާދާރުކުރުމުގެ ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވުން ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ.

(1) ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީ ހިންގުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހެޅި އަދަދު އަދި ހުއްދަ ދޫކުން އަދަދު؛ އަދި

(2) ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީ ގެދުވެރިކޮށް ހޯދިފައިވާ މައުލޫމާތު ނުވަތަ ހެކި ބޭނުންކޮށްގެން ދައުވާކުރެވިފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ އަދަދު؛ އަދި

(3) ސިއްރު އޮޕަރޭޝަން ހިންގުމުގެ ހުއްދައަށް އެދި ހުށަހެޅި އަދަދު އަދި ހުއްދަ ދޫކުން އަދަދު؛ އަދި

(4) ސިއްރު އޮޕަރޭޝަން ގެދުވެރިކޮށް ހޯދިފައިވާ މައުލޫމާތު ނުވަތަ ހެކި ބޭނުންކޮށްގެން ދައުވާކުރެވިފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ އަދަދު.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މައުލޫމާތު ހާމަކުރާނީ، ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީއެއް ނުވަތަ ސިއްރު އޮޕަރޭޝަނެއް ނިސްބަތްވާ ތަޙުޤީޤުތަކާގެ އޮޕަރޭޝަނަލް މައުލޫމާތާއި، ބޭނުންކުރި އުކުޅުތަކާއި މަސްދަރުތަކަށް ހާމަނުވާނެ ފަދައިންނެވެ.

މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަން ބަންދުކުރުން

156-2. (ހ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަން މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ބަންދުކުރުމުގެ ބާރު، ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި "މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަންތަން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރާ މީހުންނަށް މަސްތުވާތަކެއްޗާއި، މަސްތުވާތަކެތި ހަރިދަނޭން ވާސިލުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތްތަކާއި އެއްޗެހިވެސް އެނޫންވެސް ވަސީލަތްތައް ފޯރުކޮށްދޭ، ވަކި ތަނެއްގެ ގޮތުގައި ހިންގާ ތަންތަނެވެ. އެ މާނައިގެ ތެރޭގައި، މީހުން ދިރިއުޅުމުންދާ، މީހުންގެ އަމިއްލަ ގޭގެދޮރުގެ ވަކިވަކި ކޮޓަރިތަކާއި ނުވަތަ ބައިތަކާއި ނުހިމެނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) އެހެން އޮތުމާއެކުވެސް، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ޚިދުމަތްދޭ ތަނެއްގެ ގޮތުގައި ހިންގާ ތަނަކީ މީހުން ދިރިއުޅޭ ތަނެއްގައި، ވަކިން ވަކިވާ ގޮތަށް ހަދާފައި ހުންނަ، އެ ތަނުގެ މީހުން ދިރިއުޅޭ ބައާ ވަކިން ހުންނަ ތަނެއް ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ތަނެއްގެ މައްޗަށް މި މާއްދާގެ

(ހ) ހިނގާނެއެވެ. އަދި މީހުން ދިރިއުޅޭ ވަކި ތަނަކީ ހަމައެކަނި މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ހުއްދަތާ ޚިލާފަށް ނުވަތަ ހިންގާ ފަރާތް ނުވަތަ ފަރާތްތައް ދިރިއުޅޭ ތަން ކަމުގައިވާނަމަ، އެ ތަނެއްގެ މައްޗަށްވެސް މި މާއްދާގެ (ހ) ހިނގާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ނ) އެހެން އޮތްނަމަވެސް، މީހުންގެ އަމިއްލަ ގޯތިގެދޮރަކީ މީހުން ދިރިއުޅެމުންދާ ތަނެއް ކަމުގައިނުވާނަމަ، އެ ތަނެއްގެ މައްޗަށް މި މާއްދާގެ (ހ) ހިނގާނެއެވެ.

(ނ) ވަކި ތަނަކީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ހުއްދަދީފައި ތަނެއް ކަމަށްވާނަމަ، އެ ތަނުގައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރަމުންދިއުމުގެ ސަބަބުން އާންމު ސަލާމަތަށް ބުރޫއަރާފާނެ ކަމަށް ނުވަތަ ބޮޑަކަށް އޭގެ ސަބަބުން ނުރައްކާ ކުރިމަތިވެދާނެ ކަމަށް ނުވަތަ ވެއްޖެ ކަމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއް މައްޗަށް ބިނާކޮށް ފުލުހުންނަށް ޤަބޫލުކުރެވޭނަމަ، އެފަދަ ތަނެއް ބަންދުކުރުމުގެ ނޯޓިހެއް ނެރެވިދާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ބަންދުކުރުމުގެ ނޯޓިހަކީ، އެއްވެސް ބަޔަކު ނުވަތަ ކަނޑައެޅޭ ވަކި ބައެއް ފިޔަވައި އެހެން އެއްވެސް ބަޔަކު އެ ތަނަކަށް ވަދެނުވުމުގެ ވަކި މުއްދަތަކަށް މަނާކުރުމަށްޓަކައި ދޫކުރާ ނޯޓިހެކެވެ.

(ބ) ކޯޓު އަމުރެއްގެ ދަށުން އެންމެ ގިނަވެގެން ކަނޑައަޅާ ގޮތަށް ވީހާވެސް މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ނެރޭ ނޯޓިހެއްގެ ދިގުމިނުން 24 (ސައުވީސް) ގަޑިއިރުގެ މުއްދަތެކެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ނެރޭ ބަންދުކުރުމުގެ ނޯޓިހެއްގައި، އަންނަނިވި ކަންކަން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(1) ބަންދުކުރެވޭ ތަން؛

(2) އެ ތަން ބަންދުކުރުމުގެ ނަތީޖާ؛

(3) ބަންދުގެ ނޯޓިހާ އެއްގޮތަށް އަމަލުނުކުރުމުގެ ނަތީޖާ؛

(4) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓު އަމުރަކުން އެދޭނެކަން.

(ށ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ބަންދުކުރުމުގެ ނޯޓިސެއް ނެރެންވާނީ، އެ ނޯޓިސް ނިސްބަތްވާ ތަނުގެ ވެރިފަރާތަށް އެންގުމަށްފަހު، ނުވަތަ ތަނުގެ ވެރިފަރާތް ނޭނގޭނަމަ، އެފަރާތަށް އެކަން އެންގުމަށް އެޅެންހުރި އެކަށީގެންވާ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމަށްފަހުގައެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ނެރޭ ބަންދުކުރުމުގެ ނޯޓިސްގައި ނިސްބަތްވާ ތަނެއް، އެ ނޯޓިސްގައި ބަޔާންކުރާ މުއްދަތުގެ އިތުރަށްވެސް ބަންދުކޮށްފައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ކަމަށް ޤަބޫލުކުރާ އެކަށީގެންވާ ސަބަބުތަކެއްވާނަމަ، އެ ތަނެއް ބަންދުކުރުމުގެ އަމުރަކަށް އެދި ފުލުހުންނަށް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ކޯޓަށް ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމާ ގުޅިގެން އަންނަނިވި ކަންކަން ފުރިހަމަވާނަމަ، މި މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ތަނެއް ބަންދުކުރުމުގެ އަމުރެއް ކޯޓުން ނެރެންވާނެއެވެ.

(1) އަމުރު ނިސްބަތްވާ ތަނަކީ މަސްޖިދުތަކާއި ބޭނުންކުރުމުގެ ހުރުމަތްތެރި ތަނެއްކަން؛

(2) އެ ތަނުގައި މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރަމުންދިޔުމުގެ ސަބަބުން އާންމު ސަލާމަތަށް ބިރުއަރާފާނެކަން ނުވަތަ ބަޔަކަށް އޭގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާ ކުރިމަތިވެފައިވާކަން ނުވަތަ ވާނެކަން؛

(3) އެކަން ހުއްޓުވުމަށް އެ އަމުރުކުރުން މުހިންމުކަމަށް ޤަބޫލުކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ ސަބަބު ހުރުން.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން ނެރޭ ކޯޓު އަމުރެއްގައި، އެ އަމުރުގެ ދަށުން ބަންދުކުރެވޭ ތަން، ބަންދުކުރެވޭ އެންމެ ދިގު މުއްދަތު ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. އެ މުއްދަތަކީ، 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް ވެގެންނުވާނެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ ދަށުން ނެރޭ ކޯޓު އަމުރެއްގައި، އެ އަމުރު ނިސްބަތްވާ ތަނަށް އެއްވެސް ބަޔަކު ނުވަތަ ކަނޑައެޅޭ ވަކި ބައެއް

ފިހާރައި އެހެން އެއްޗެސް ބަދަލު ވަގުތީގޮތުން ވަކި މުއްދަތަކަށް

މަނާކުރެވިދާނެއެވެ.

102. ބޭނުވެރިޔާ ޤާނޫނުގެ 157 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

ފައިސާއާއި މުދަލުން މުއާމަލާތްކުރުން ހުއްޓުވުމާއި ހިފެހެއްޓުން

157-1. (ހ) މަސްއޫލިއްޔަތާއި ޖަވާބުދާރީކުރުމުގެ ނުވަތަ މަސްއޫލިއްޔަތާއިގެ ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ކުށެއްގެ ތަހުޤީޤާ ގުޅިގެން، އެއިން ކުށަކާ ގުޅިފައިވާ ފައިސާއިން ނުވަތަ މުދަލަކުން މުއާމަލާތްކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ނުވަތަ އެ މުދަލެއް ހިފެހެއްޓުމުގެ އަމުރެއް ނެރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ޖުޑިޝަލް ކޯޓަށް ހުރިހާ ވެރިކަމެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ ކޯޓު ހުކުމަކާ މަސްއަލައެއްގައި، އަންނަނި ކަންކަން އެއްކޮށްދިނުމަށް ހުށަހަޅައި ކޯޓު ޤަބޫލުކުރާނަމަ، އެ މުދަލެއް ނުވަތަ މުދަލަކުން މުއާމަލާތްކުރުން ހުއްޓުވުމުގެ ނުވަތަ އެ މުދަލެއް ހިފެހެއްޓުމުގެ އަމުރެއް ނެރެދެވޭނެއެވެ.

(1) މަސްއޫލިއްޔަތާއި ޖަވާބުދާރީކުރުމުގެ ނުވަތަ މަސްއޫލިއްޔަތާއިގެ ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ކުށެއްގެ ތަހުޤީޤު ފަށާފައިވުން ނުވަތަ އެއިން ކުށެއްގެ ޝަރީޢަތް ފަށައި އެ ޝަރީޢަތް ނިމިފައިނުވުން؛ އަދި

(2) ފައިސާ ނުވަތަ މުދަލަކީ ތިރީގައިވާ ފަދަ އެއްޗެއް ކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ އެކަށީގެންވާ ސަބަބެއް ހުރުން:

(i) ފައިސާ ނުވަތަ މުދަލަކީ ކުށް ކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ނުވަތަ ކުށް ކުރުމަށް ބޭނުންކުރެވިފައިވާ މުދަލެއް؛

(ii) ފައިސާ ނުވަތަ މުދަލަކީ ކުށް ކޮށްގެން ލިބިފައިވާ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާއެއް. އަދި ތިމާގެ، ކުށް ކޮށްގެން ލިބުނު މުދަލާ އެކުވެފައިވާ ފައިސާއާއި މުދާފަދަ ހިމެނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގެ ދަށުން ކޯޓުގެ އަމުރެއް ނެރެފައިވާނަމަ، އެ އަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފައިސާ ނުވަތަ މުދާ ނުވަތަ އެއިން ބައެއް، އަމުރުގައި ވަކި މުއްދަތެއް ނުވަތަ ޝަރުތުތަކެއް ބަޔާންކޮށްފައިވާނަމަ އެއިން

ގޮތަކަށް ނުވަތަ ބާރަތެއްގައި ގެނުވި، ޓްރާންސްފަރކޮށްގެން ނުވަތަ ބަދަލުކޮށްގެން ނުވަތަ ވިއްކާލައިގެން ނުވަތަ ނައްޓާލައިގެން ނުވަތަ އެއްވެސް ގޮތަކަށް އެ ފައިސާ ނުވަތަ މުދަލާމެދު އަމަލުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން ނެރޭ އަމުރު، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އެދުމުން، މުރާޖަޢާކުރުމުގެ ނުވަތަ އެ އަމުރު ނިމުމަކަށް ގެނައުމުގެ ބާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓު އަމުރެއް ނެރެފައިވާ މަސްއޫލުވާފަރާތި ބެނިފިޝަރީކުރުމުގެ ނުވަތަ މަސްއޫލުވާފަރާތާއި ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ކާރެއްގެ ތަބްދީލު ފޮނުވާ ގޮތުން ކަމުގައިވާނަމަ، ކޯޓަށް އެކަށީގެންވާ ކަމަށް ފެންނަ މުއްދަތަކަށް އަދި ގިނަވެގެން 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި އެ ކުށުގެ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ކޯޓުގައި ފަށާފައިވާނަމަ، ކޯޓުން އެ އަމުރު ނިމުމަކަށް ގެންނަންވާނެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓު އަމުރެއް ނެރެފައިވާ މަސްއޫލުވާފަރާތި ބެނިފިޝަރީކުރުމުގެ ނުވަތަ މަސްއޫލުވާފަރާތާއި ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ކާރެއްގެ ޝަރީޢަތުގައި ކަމަށްވާނަމަ، އެ ޝަރީޢަތް ނިމުމާ ހަމައަށް އެ ކޯޓު އަމުރު ދެމިއޮންނާނެއެވެ.

(ކ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ހިފަހައްޓާފައިވާ ނުވަތަ މުއާމަލާތްކުރުން ހުއްޓުވާފައިވާ ފައިސާ ނުވަތަ މުދާ ބަލަހައްޓަމުންދާނީ އަދި އެ ފައިސާ ނުވަތަ މުދަލާމެދު އަމަލުކުރަންވާނީ ކޯޓު އަމުރެއްގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތެއްގެމަތިން، ކަމާބެހޭ ދައުލަތުގެ އިދާރާގެ ބެލުމުގެ ދަށުންނެވެ.

(އ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން މުދާ ނުވަތަ ފައިސާ ހިފެހެއްޓުމަށް ނުވަތަ އެއްވެސް މުއާމަލާތެއް ހުއްޓުވުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރާނަމަ، އަދި އެފަދަ އަމުރެއް ތަންފީޛުކުރަންވާނީ، ހެޔޮނިޔަތުގައި ޢަމަލުކުރާ ތިންވަނަ ފަރާތްތަކުގެ ޙައްޤުތަކަށް އެއްވެސް އުނިކަމެއް ނާންނާނެ ފަދަ ގޮތަކަށެވެ.

(ވ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ނެރޭ އަމުރެއް ނިމުމަކަށް ގެނައުމަށްޓަކައި،
ކުށުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތަށް ނުވަތަ ހިފެހެއްޓޭފަދައިވާ ނުވަތަ
މުޢާމަލާތްކުރުން ހުއްޓުވާފަދައިވާ ފައިސާގައި ނުވަތަ މުދަލުގައި
މަސްލަހަތެއް އޮތް ކޮންމެ ފަރާތަކަށް ކޯޓަށް ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.

103. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 161 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ދައުލަތަށް މުދާ ނުވަތަ ފައިސާ ނެގުން

161. (ހ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުގެ ނުވަތަ މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ކުށަކާ ގުޅިގެން، ނުވަތަ އެއިން ކުށެއް ކުރަން އުޅުމާ ގުޅިގެން، ތިރީގައިވާ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާ ދައުލަތަށް ނަގުމަށްޓަކައި ކޯޓު އަމުރެއް ނެރެންވާނެއެވެ.

(1) ކުށް ކުރުމަށް ބޭނުންކުރި މުދާ ނުވަތަ ފައިސާ؛

(2) ކުށް ކޮށްގެން ލިބުނު މުދާ ނުވަތަ ކުށް ކޮށްގެން ލިބުނު މުދަލުން ލިބުނު މުދަލާއި ފައިސާ؛

(3) ކުށް ކޮށްގެން ލިބެން އުޅޭ ނުވަތަ ލިބިފައިވާ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާ؛

(4) ކުށް ކޮށްގެން ލިބުނު މުދަލާ އެކުވެފައިވާ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާ؛

(5) ކުށް ކޮށްގެން ލިބުނު މުދަލުން ސީދާކޮށް ނުވަތަ ނުސީދާކޮށް، ލިބޭ މުދާ. އޭގެ ތެރޭގައި އެ އެއްޗަކުން ލިބޭ އާމްދަނީއާއި، ފައިދާއާއި، އެހެނިހެން މަންފާ ހިމެނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓު އަމުރެއް ނެރެންވާނީ މަތީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާގެ ވެރިފަރާތަށް ނިސްބަތްކޮށްގެނެވެ. ނަމަވެސް ވެރިފަރާތަށް އެ މުދަލެއް ނުވަތަ އެ ފައިސާއެއް ލިބުނީ، އެއަށް އެކަށީގެންވާ އަގެއް ފައިސާއިން ދިނުމަށްފަހުގައި ނުވަތަ އެއަގަށްވާ ފައިސާ ޚިދުމަތަކުން ފުދޭކަން ދިނުމަކަށްފަހުގައި ކަމަށް ނުވަތަ ޤާނޫނީގޮތުން ހެދި އިންތިޤާލް ގޮތަކުން ކަމަށް އަދި އެ މުދަލަކީ ނުވަތަ ފައިސާއަކީ ދައުލަތު ޤާނޫނީ މުދަލެއްކަމަށް ނުވަތަ ފައިސާއެއްކަމަށް އެނގިފައިނުވާކަމަށް

ސާބިތުކޮށްދީފިނަމަ އެފަދަ ކޯޓު އަމުރެއް މުދަލުގެ ނުވަތަ ފައިސާގެ ވެރިފަރާތުގެ މައްޗަށް ނެރެގެންނުވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ނެރޭ ކޯޓު އަމުރުގައި އަންނަނިވި ކަންކަން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(1) އަމުރު ނެރެވޭ ބޭނުން؛

(2) ދައުލަތަށް ނެގޭ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާގެ ތަފްސީލީ މައުލޫމާތު. އެފަދަ މުދަލެއްގެ ނުވަތަ ފައިސާއެއްގެ ތަފްސީލީ ތަކެތި އަދި އެތަކެތި ހުރިތަން ހިމެނޭގޮތުން؛

(3) އަމުރު ހަވާލުވާ ފަރާތް؛

(4) ދައުލަތަށް ނެގޭ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާގެ ވެރިފަރާތް އެނގެން ނެތް ހާލަތްތަކުގައި، އެ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާއަކީ ވަކި މީހެއްގެ ބޭރުގެ ދަރުމައިން އެއްކޮށް ކަމަށްވާނަމަ، އެފަރާތްތަކުގެ މައުލޫމާތު؛

(5) އެ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާ ދައުލަތަށް ނަގަން ބޭނުންވަނީ މި ޤާނޫނުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ކޮން ކުށަކާ ގުޅިގެންކަން؛

(6) އަމުރު ދެމިއޮންނާނެ މުއްދަތު؛

(7) ދައުލަތަށް ނަގަން ބޭނުންވާ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާ ދައުލަތަށް ނެގުމަށްފަހު އެއާ ހަވާލުވާނީ، އަދި އެ މުދަލާއި ނުވަތަ ފައިސާއާއި ބެލެހެއްޓުން ހިމާ؛

(8) ހުއްދަ ދޭ ފަނޑިޔާރުގެ ނަމާއި ސޮއި އަދި ކޯޓުގެ ތައްގަނޑު؛

(9) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ އިތުރު މައުލޫމާތު.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނެރޭ ކޯޓު އަމުރެއްގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާ ހިނދަކު، އެ އަމުރު ދެމިއޮންނާނީ، އެ އަމުރުގެ މުއްދަތު ހަމަވަންދެން ނުވަތަ އެ އަމުރު ބާތިލުކުރަންދެން ނުވަތަ އެ މުދަލެއް ނުވަތަ ފައިސާއެއް ދައުލަތަށް ނެގުމުގެ އެންގުމާއި

އިޖުރާއަތެއް ފުރިހަމަކޮށްދިނުން، ނުވަތަ މި މާއްދާގެ (ވ) ގެ ދަށުން ހުށަހަޅާ މައްސަލައެއްގައި އެ އަމުރު ނިމުމަކަށް ގެނައުމަށް ކޯޓުން ގޮތެއް ކަނޑައަޅަންދެންނެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނެރޭ އަމުރަކާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުކުރުން ދައުލަތަށް ނުވާ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާއާއި، އެހެން ފަރާތްތަކުން ކަނޑައަޅާފައިވާ ޖިނާއީ ކުށެއްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވިދާނެ އެއްޗެއްކަމަށް ފުލުހުންގެ ސަރަހައްދަށް ބާއްވާފައިވަނީ، އަދި އެ މުދަލެއް ނުވަތަ ފައިސާއެއް ފުރުސަތުގެ ދަށުން ބަލަހައްޓާނެ ފަރާތެއް ނުވަތަ ނަގާއިރުގައި ބަލަހައްޓާނެ ޕްރޮސީޖަރުތައް ސާފުކޮށްދީފައިވާނަމަ، އެ މުދަލެއް ނުވަތަ ފައިސާއެއް ދައުލަތަށް ނުވާނޭ ކަމަށް އެ އަމުރަށް ބެލެވޭނެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އަމުރެއް ނެރުމުން، ދައުލަތަށް ނުވާ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާއިން އެ މުދަލެއް ނުވަތަ ފައިސާއެއް ނަގަން ހުއްދަ ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުން، އެކަމަށް ނިޔަމުގެ ދަށުން ބޭނުންކުރާ ފައިސާއާއި މުދަލެއް ވަކިކުރުމުގެ ކަނޑައެޅުމެވެ.

(ކ) މަސްއޫލިއްޔަތު ޖަވާބުދާރީވުމުގެ ނުވަތަ މަސްއޫލިއްޔަތު ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ކަންތައްތައް ސަރުކާރުގެ ދައުލަތަށް ފައިސާގެ މައްސަލަ ކުރިއަށްގެންދިޔުމާއި، މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އަމުރު ކޯޓުން ނެރުމުން އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާ ވިޔަފާރިއަށް ނުވަތަ ސަރުކާރަށް ފައިދާކުރުމަށް ނުވަތަ މުދަލުގެ އަގު ދެއްކުމަށް ނުވަތަ މުދާ ޖިނާއީ ކުށުގެ ނިޔަލަށް، އެ މުދަލުގެ އަގު ކޯޓުން ފަސްކުރާ އަދަދަކާ އެއް މިންވަރަކަށް ފައިސާ ދައްކަވަން، ދައުލަތަށް ފައިސާގެ މައްސަލަ ކޯޓުން އަމުރުކުރަން ފަށާނެއެވެ. އަދި، އެފަދައިން ޖިނާއީ ކުށުގެ އަދަދު، ދައުލަތަށް ދައްކަން ޖެހޭ މަދުވެ ދަރަން ޖެހޭ ގޮތުގައި ހުށަހަޅާނެއެވެ.

(އ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކޯޓުން އަމުރު ނެރެންވާނީ އަދި އެ އަމުރު ތަންފީޒުކުރާ ދަރަޖައިގެ ބަދަލުގައި ނިޔަލަށް ދެކޭ ބަދަލުކުރާ ޔުނިވަރ ވިޔަފާރީގެ ބަޔާންކުރާ ޢައްވަސް ޙިސާބުގެ ނަންނަން ފަދަ ގޮތަކަށެވެ.

(ވ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ނެރޭ އަމުރެއް ނިމުމަކަށް ގެނައުމަށްޓަކައި، ކުރުގެ ތުހުމަތުކުރާ ފަރާތަކަށް ނުވަތަ ދައުލަތަށް ނުގެއްލުމަށް އަމުރުކޮށްފައިވާ މުދަލުގެ ނުވަތަ ފައިސާގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އޮތް ކޯޓުގެ ފާރަވެރިކަން ކޯޓުން ހިފަހައްޓަންވާނެއެވެ.

(ޅ) މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހިނދަކު، ދައުލަތަށް ނުޖެހޭ މުދަލެއް ނުވަތަ ފައިސާ ބެހެއްޓުމަށް އެ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާ ދައުލަތަށް ނިސްބަތްކުރާ ކޯޓު އަމުރަކަށް އެދުން ފަރާތްތަކުގެ ބަލުމުގެ ދަށުގައެވެ.

(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގައި ބަޔާންކުރާ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާ، އޭގެ ފުރިހަމަ އަގުގައި ބަހައްޓަންވާނީ ޤާނޫނާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެމަތިން، ރައްކާތެރި ލިބިގެންވާ އެތަން ޔަގީންކަން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ރައްކާތެރި ތަނެއްގައި ލިބިގެންވާނެއެވެ.

(ދ) ކޯޓުން ހުކުމް ކުރާ ދައުލަތަށް ނިސްބަތްވާ ރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ހިނދަކު، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދައުލަތަށް ނެރޭ މުދަލާއި ނުވަތަ ފައިސާއާމެދު އަމަލުކުރާނެ ގޮތް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

104. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 161 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތުން އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

ކުށް ސާބިތުވުމާ ބަލާފައި ދައުލަތަށް މުދާ ނެގުން

161-1. (ހ) މަސްއޫލިއްޔަތު ޖިނާއީ ކުށްކުރުމުގެ ކުރެއްގެ ޝަރީޢަތެއްގައި، ދައުލަތުގެ ފަރާތުން މައްސަލަ ކުށް ސާބިތުވުމަކާ ނުލާ، އަންނަނިވި ޝަރުތުތައް ފުރިހަމަވާނަމަ، އެ ކުށަށް ގެނެވިފައިވާ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާ ދައުލަތަށް ނެގުމަށް ކޯޓުން އަމުރުކުރަންވާނެއެވެ.

(1) ކުށް ސާބިތުވުމާ ބެލުމެއްގައި އެ ކުށަށް ގެނެވިފައިވާ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާ ދައުލަތަށް ނެގުމަށް އަމުރު ނެރުނުނަމަވެސް، ކުރާ ދައުވާ އުފުލިއިރު ފިރާރުވެއްޖެ ނުވަތަ ޤާނޫނާ ހިލާފަށް ފާރާއިމުން އުރުވެއްޖެނަމަ؛

(2) އެ ކުންފުނި ގެއްލުން، މި ޤާނޫނުގެ 157-1 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ކުރިން އަމުދަލުން ނެގުމަށްފަހުން؛

(3) ދައުލަތުގެ ފަރާތަކީ ކުންފުނީގެ ޙިއްޞާއެއް އޮތް ފަރާތަކަށްވުން؛

(4) ދައުލަތުގެ ފަރާތަކުން ތުހުމަތުކުރުވާ ކުރުން ނުވަތަ އެ ކުރާ ގެއްލިފައިވާ އަދަދަކުން، ސިޔާސީގޮތުން ނުވަތަ ނުސީދާ ގޮތުންގައިވިއްގޮތް، ޤާނޫނު ހުއްދަކުރާ ގޮތަށްވުރެ ވިޔަފާރިކުރުމުގައި، އެ ކުރާ ގެއްލުމުން ފުދިގެން ބަދަލުދޭން އެކަށީގެންވާ ހުރި ވިޔަފާރިވުން؛

(5) އެ ކުންފުނި ގެއްލުން ދައުލަތަށް ނެގުމަށް ބޭނުންވާ މުދަލަކީ ނުވަތަ ފައިސާއަކީ ޤާނޫނު ހުއްދަކުރާ ގޮތުގެމަތިން ހުރިފައިވާ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާކަން ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް ނުވުން.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކުރިން ނިންމުމުގެ ނިންމެވުމާ، ދައުލަތުގެ ފަރާތާއި ކުންފުނީގެ މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުން ބައްނިންމުމަށް ފަހުގައި، އެ އަމުރު ގެއްލުމުން ވާރަކާތްއަދާކުރާތީ ހުރި ހުރަހެއްނެތް ފުރުސަތު ދިނުމަށް ފަހުގައެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ވަކި ކުންފުނި ގެއްލުން ދައުލަތަށް ނެގުމަށް ބޭނުންވާ މުދަލަކީ ނުވަތަ ފައިސާއަކީ ޤާނޫނު ހުއްދަކުރާ ގޮތުގެމަތިން ހުރިފައިވާ މުދާ ނުވަތަ ފައިސާކަން ދައުލަތުގެ ފަރާތުން މަދަނީ މިންގަނޑުން ސާބިތުކޮށްދީފައިވާނަމަ، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (5) ވަނަ ނަންބަރުގެ ބޭނުމަށް، އެކަން ސާބިތުކޮށްދީފައިވާ ކަމުގައި ބަލަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކުރިން އަމުދަލުން ނެގުމުގައި، ކުރިން ގެއްލުން ނިންމަންވާނީ މަދަނީ މިންގަނޑުންނެވެ.

105. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 163 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ކެއަކުޅު އެއްޗެހި ބެސްބޮޑުކުރުން

163. (ހ) މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރިކަމުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މީހެއްގެ ކޭސަށް އެއްޗެހި މަސްތުވާތަކެތި ބެސްޓުކުރުމަށް ބޭނުމުކުރެވޭ، އޭގެ ކޭސަށް

އެއްޗެހީގެ ސޮފްޓްވެއަރެއް ދިރާސާކޮށް ފުދުރުންގެ އިންޓަރއޮޕަރޭބަލް ހާލަތު

އެކުރުވިދާނެއެވެ.

(ހ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކުރެވިދާނީ

އެއްޗެހީގެ ސޮފްޓްވެއަރ ދިރާސާކޮށް އެދުމުގެ ކުރިން، އެ ސޮފްޓްވެއަރ ދިރާސާކޮށް

ހާލަތުގެ ކަށަވަރު އެދުނީ ކަށަވަރުވާން ކަމާއި، އެ ސޮފްޓްވެއަރ ދިރާސާކޮށް

ލިބިގެންވާ ކުރިން ކުރިންދިޔަ ހާލަތުގައި ކަށަވަރުވާން ކަމަށް ހާލަތު

ފުރުސަތު ދޭން ކަމުގެ ހާލަތުގައި ލިބިގެންނުވާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ކުރެވިދާނީ އެއްޗެހީގެ

ސޮފްޓްވެއަރ ދިރާސާކޮށް ކުރިން، އެ ސޮފްޓްވެއަރ ދެވޭ ފަރާތަކުން

ޓެކްނިކަލް އެދުމަކީ ދިރާސާކޮށް ނުވަތަ ދިރާސާ ކުރުމުގެ މިގޮތުގެ ހުއްދަ

ސޮފްޓްވެއަރ ކުރިން ލިބިގެންނުވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން ކުރެވިދާނީ އެއްޗެހީގެ

ސޮފްޓްވެއަރ ދިރާސާކޮށް ކުރިން އެ ސޮފްޓްވެއަރ ދޭވަނަ ފަރާތަކުން ޓެކްނިކަލް

އެކަށް ކުރިން ސޮފްޓްވެއަރ ދީ ފަރާތުން ބޭނުންކުރަން، އެ ސޮފްޓްވެއަރ ދިރާސާކުރެވޭ

އެ ސޮފްޓްވެއަރ ދީ ބައެއްކަން ބަޔަކު، އެ ދެބައި ވަކިން ބޭނުންކުރެވޭ، އެއިން

ކޮންމެ އެއްޗެއްގައި ވަކި ސިފައެއް ބެހެއްޓިގެން އެއާއެކު އަންނަނިވި

ގޮތުގެމަތިން އަމަލުކުރަންވާނެއެވެ.

(1) ދެބައިގެ ތެރެއިން އެއް ބައިގެ ޓެކްނިކަލް ހުށަހަޅާނޭކަމަށް

ފުދުންތެރި ކަމަކަށް ފަރާތް ހަވާލުކުރުން؛

(2) ދެވަނަ ބައިގެ ޓެކްނިކް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހުރި ގަވާއިދުގެ

ދަށުން ހުށަހަޅާ ފަރާތަކުން ހުށަހަޅަންޖެހޭ، އެފަރާތަކާ

ހަވާލުކުރުން.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ޓެކްނިކް

ކުރިން، ކުރުގެ ތުރުމަތީގައިވާ ފަރާތުގެ ހަރުދަނާއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ ކުރިން

އެއްޗެހީގެ ސޮފްޓްވެއަރ ދެވަނަ ފަރާތަކުން ޓެކްނިކަލް ބޭނުންވާ ކަމަށް

ކުރުގެ ތުރުމަތީގައިވާ ފަރާތުން ބޭނުންކުރަން، އެކަން ކުރަންޖެހޭނީ

އުފައްދާގޮތުގެ ހަރަދުގައިކަން އެ ސާވިސްދޭ ނުގުޅުމުގެ ކުރިން އުފައްދާގޮތަށް އަންގަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކުރާ، ކުޑަކުދިންނާ އެއްޗެހީގެ ސާވިސް ދީފައި ފަރާތަކުން ބޭސްބާވަތަކަށް ބޭނުންވާ ކަމުގައި ކުރާ ތަޙުޤީޤުތަކަށް ފަރާތުން ބޭނުންވާ ހަމަ، އެ ސާވިސް ދޭފަރާތަކަށް ބަހާ ނުލައި ބަޔާންކޮށް، ސިޓީ ފޮނުވައި، އެ ސާވިސްދޭ ބޭސްބޭ ހެދުމަށް ބަލައި ފުރުޞަތު ކަމާބެހޭ ފަރާތަކަށް ހަވާލުކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ ދަށުން މިފަދަ ކުޑަކުދިންނާ އެއްޗެހި ދިނުމަށް އުމުރުފުރާ ކަމުގައި ފުލުހުންގެ އޮފީސަރުންނަށް ބާރުލިބިގެންވާ ފަރާތްތަކަށް، މިފަދަ ކުޑަކުދިންނާ އެއްޗެހީގެ ސާވިސް ކުރިމަތިލާ ބޭސްބޭނުންކުރުމަށް ގެންދަނީ ތަފާސް ގެނޑުވުމަށް، ބޭސްބޭނުންވުމުގައި އަމަލުކުރާނެ ގޮތުގެ އިޖުރާއަތު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

106. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 164 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

ކޯޓު އަމުރު ހޯދުން 164-1. މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ކުށެއްގެ ތަޙުޤީޤުގައި މިހާރު ހެއްކާ ހޯދުމަށްޓަކައި، ނުވަތަ މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ކުށަކާ ގުޅިގެން ބަލައި ޕޯސްޓުކުރުމުގެ އަމުރެއް ކޯޓުން ހޯދުމަށްޓަކައި، ޤާނޫނީ ވަކިސަރަޙައްދެއް ބެލުމުގެ އިޚްތިޔާރު ފުލުހުންގެ އޮފީސަރުންނަށް ކޯޓަށް ހުށަހަޅައިދެވިދާނެއެވެ.

107. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 173 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ވަންދެމެއް ފައިސާ ހަރަދުކުރުން 173. މި ޤާނޫނުގެ 172 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އުފައްދާ ފަންޑަށް ޖަމާކުރެވޭ ފައިސާ ހަރަދުކުރަންވާނީ، މަސްތުވާތަކެތި ބޭނުންކުރުމުން ހުއްޓުވުމުގެ މަސައްކަތްތަކާއި، ސަރުކާރުގެ ހަރަދުގައި ފަރުވާއަށް ދޫކުރާ ފަރާތްތަކާއި، މަސްތުވާތަކެތީގެ ފުރިހަމަ ވަޒީފާ މުއައްސަސާ ދެމެހެއްޓުމުގެ ޚަރަދުތަކަށް، ތަޢުލީމާއި ހޭލުންތެރިކަން އިތުރުކުރުމަށް، މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދު ހާސިލުކުރުމަށެވެ.

108. ބޭނުމިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 177 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުން.

177. (ހ) މަސްއޫލިއްޔަތުކާއި ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށެއް ނުވަތަ މަސްއޫލިއްޔަތުކާއިގެ
ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ކުށެއް ނުވަތަ މަސްއޫލިއްޔަތުކާއި ޚިލާފުކުރުމުގެ ކުށެއް
ނުވަތަ މަސްއޫލިއްޔަތުކާއި ބެހޭގޮތުންކުރުމުގެ ކުށެއްގެ ދައުވާ ޖިނާއީގެ މައްޗަށް
އުފުލުމުގެ ކުރިން، ނުވަތަ އެފަދަ ދައުވާއެއް ޖިނާއީ މައްޗަށް
އުފުލާފައިވާނަމަ، އެ ދައުވާއާ ގުޅިގެން ޝަރުޢީކުރުމުގެ ކުރިން، އެކަމާ
ދައުލަތުގެ ޒިއްމާކަން ބަދަލުވެ، އެކަމާ ކުރުގެ އިޖުރާއަތު ގުޅޭގޮތުން ކުރިން
ބަޔާންކޮށްފައިވާ ނުވަތަ ކުރިން ދައުލަތަށް އޮފީހަށްވާ މައުލޫމާތު
ދައުލަތަށް ހޯދައިދިނަމަ، އަދި އެ މައުލޫމާތަކީ މަސްއޫލިއްޔަތުކާއި
ބޭނުންކުރުމުގެ ކުށް، ނުވަތަ ޚިލާފުކުރުމުގެ ކުށް، ނުވަތަ
ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ކުށް ނުވަތަ ބެހޭގޮތުންކުރުމުގެ ކުށް ކުރިން ހުއްޓުވުމަށް
ސީދާ މަގުފަހިކޮށްދޭ ފިޔަވަޅުތައް އެޅުމަށް ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ
ފަރާތްތަކަށް އެހީތެރިވެދޭނެ މައުލޫމާތެއް ކަމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ
ޖެނެރަލަށް ފެނިއްޖެނަމަ، އެކަމާ މައްޗަށް އުފުލަން ކަނޑައަޅާފައިވާ
ނުވަތަ އުފުލާފައިވާ ކުށުގެ ދައުލަތާ ދޭތެރޭ ބަޔާންކުރުމުގެ ކުށުގައި،
އެ ދައުވާ ނިސްބަތްވާ ކުރަން މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އަދަބު
ލުއިކުރުމަށް އެއްބަސްވުން ކުރެވިދާނެމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލަށް
ކޮށްދޭގޮތް އެކުލަވައިލެވޭނެއެވެ.

109. ބޭނުމިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 177 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

މައްސަލަތައް ސުލްޙަ ކުރުމާއި އަދަބު ލުއިކޮށްދިނުން

177-1. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި އުޅުމަށް ނިޔަތްފުލުގެ އަދަބު ނުވަތަ މަރުގެ އަދަބު ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށްތަކާއި، އެހެނިހެން ގޮތަކަށް އަދަބު ދެއްކުމަށް ނިސްބަތްވާ ކުށުގައި ސުލްޙަ ލުއިކުރުމަށް ނިސްބަތްވާ ކަމަށްވާ ކުށްތަކެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، އަދަބު ލުއިކުރުމަށް ކަމަށް ބެލުމުގައި އުސޫލެއް، އަދަބުގެ މުއްދަތު ކުރުކުރަން ނުވަތަ ދައުލަތަށް ޖޫރި

ޖޫރިމަނާގެ އަދަދު ކުޑަކުރުމަށް ނުވަތަ އަދަބުގެ ބާވަތް ލުއިކޮށްދިނުން ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.

(ނ) މި ޤާނޫނުގައި އުމުރަށް ޖަލަށްލުމުގެ އަދަބު ނުވަތަ މަރުގެ އަދަބު ކަނޑައަޅާފައިވާ ކުށްއެއްގެ ތުހުމަތުގައިވާ ފަރާތަކާއިމެދު ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2016 (ޖިނާއީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކުރާ އިޢުތިރާފުގެ އެއްބަސްވުމެއް ވެވެންނުވާނެއެވެ.

110. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 185 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ގަވާއިދު ހެދުން

185. (ހ) މި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިގެން އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާނަމަ ފިޔަވައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް ހަދައި ހިންގާނީ އަންނަނިވި ފަރާތްތަކުންނެވެ.

(1) ތަޙުޤީޤުގެ ކަންކަމުގައި ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުން؛

(2) ދަޢުވާއާގުޅޭ ކަންކަމުގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް އޮފީހުން؛

(3) ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސްއާ ގުޅުންހުރި ކަންކަމުގައި، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހިފެހެއްޓޭ މީހުންނާއި ފައިސާއާ ގުޅުންހުރި ކަންކަމުގައި ޖުވެނައިލް ޖަސްޓިސް ޔުނިޓުން؛

(4) ޝަރުޢީ ކޯޓާ ގުޅުންހުރި ކަންކަމުގައި އެ ކޯޓުން؛

(5) ޕްރިޒަން ޖެއިލް ކޮރެކްޝަނަލް ކަރެކްޝަނާ ގުޅުންހުރި ކަންކަމުގައި އެ ކަރެކްޝަންސުން.

(ށ) މި ޤާނޫނު ފާސްވެ، ތަސްދީޤުކުރެވި، ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ނުވަތަ އިސްލާހުކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި ގަވާއިދުތައް ހަދައި ނުވަތަ އިސްލާހުކޮށް ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ.

111. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 190 ވަނަ މާއްދާގެ (ދ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

190. (ދ) "އުމުރަށް ޢަލާންކުރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤުރްބާނީގެ ދަރުން ދޫނުކުރެވޭ ގޮތަށް އަދި މައްޗަށްދެވޭގޮތަށް، އެމީހަކު އުމުރު ދުވަހަށް ޢަލާންކުރުމެވެ.

112. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 190 ވަނަ މާއްދާގެ (ސ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

190. (ސ) "މަސްހުނިކުރުވައިދޭ މަސްތުވާއެއްޗެއް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މަސްހުނިކޮށްފައިވާ މަސްތުވާތަކެތީ ކަމުގައި ޖަދުވަލު 1 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކޮންމެ އެއްޗެއް ނުވަތަ މާއްދާއަކާއި، އެއިން އެއްޗެއް ނުވަތަ މާއްދާއެއް ހިމެނޭ ހުރި ކޮންމެ އެއްޗަކާއި، ވަގުތީގޮތުން ކޮންޓްރޯލްކުރެވޭ މަސްތުވާތަކެތީ ކަމުގައި ޖަދުވަލު 4 ގައި ކަނޑައަޅާ އެއްޗެހީގެ ތެރެއިން މަސްހުނިކުރުވައިދޭ މަސްތުވާތަކެތީ ކަމުގައި ކަނޑައަޅާ ކޮންމެ އެއްޗަކާއި، އެއިން ބާވަތެއް ހިމެނޭ ހުރި ކޮންމެ އެއްޗެއްވެސް ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.

113. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 190 ވަނަ މާއްދާގެ (ޑ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

190. (ޑ) "ބޭހުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވޭ މަސްތުވާއެއްޗެއް" ނުވަތަ "ޖަދުވަލު 2 ގައިވާ މަސްތުވާއެއްޗެއް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ބޭހުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވޭ މަސްތުވާތަކެތީ ކަމުގައި ޖަދުވަލު 2 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކޮންމެ އެއްޗެއް ނުވަތަ މާއްދާއަކާއި، އެއިން އެއްޗެއް ނުވަތަ މާއްދާއެއް ހިމެނޭ ހުރި ކޮންމެ އެއްޗަކާއި، ވަގުތީގޮތުން ކޮންޓްރޯލްކުރެވޭ މަސްތުވާތަކެތީ ކަމުގައި ޖަދުވަލު 4 ގައި ކަނޑައަޅާ އެއްޗެހީގެ ތެރެއިން ބޭހުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވޭ މަސްތުވާތަކެތީ ކަމުގައި ކަނޑައަޅާ ކޮންމެ އެއްޗަކާއި، އެއިން ބާވަތެއް ހިމެނޭ ހުރި ކޮންމެ އެއްޗެއްވެސް ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.

114. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 190 ވަނަ މާއްދާގެ (ޕ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

190. (ޕ) "ޕްރިސްކްރިޕްޝަން" ނަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ބޭހުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރާނެ އެއްޗެހި ބޭނުންކުރުމަށްޓަކައި، ބޭސްކުރުމުގެ ހުއްދަ ލިބިފައިވާ ޑޮކްޓަރަކު ލިޔުއްވާ ބޭސް ސިޓީއަށެވެ.

115. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 190 ވަނަ މާއްދާގެ (ޕ) ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ގޮތަށް އަކުރުތަކެއް އިތުރުކުރުން.

190. (ޓ) "ސިންގަލް ކޮންވެންޝަން އޮން ނާކޮޓިކް ޑްރަގްސް 1961" ނަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މަސްތުވާތަކެއްޗާ ދޭތެރޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ ފެންވަރުގައި، ގުޅިގެން މަސައްކަތްކުރުމަށްޓަކައި އެކުލަވާލާފައިވާ މުޢާހަދާއަށެވެ.

(ޔ) "ކޮންވެންޝަން އޮން ސައިކޮޓްރޮޕިކް ސަބްސްޓެންސަސް 1971" ނަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ސައިކޮޓްރޮޕިކް މާއްދާތައް ބޭނުންކުރުން ހުއްޓުވުމަށްޓަކައި އެކުލަވާލާފައިވާ މުޢާހަދާއަށެވެ.

(ޕ) "ކޮންވެންޝަން އަގެއިންސްޓް އިލިސިޓް ޓްރެފިކް އިން ނާކޮޓިކް ޑްރަގްސް އެންޑް ސައިކޮޓްރޮޕިކް ސަބްސްޓެންސަސް 1988" ނަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މަސްތުވާތަކެތި ޓްރެފިކްކުރުން ހުއްޓުވުމަށް އަޅަންޖެހޭ ފިޔަވަޅުތައް ނަގަންވާ މަސްތުވާތަކެތި ޓްރެފިކްކުރާ ކުށްވެރިން އެއް ގައުމުން އަނެއް ގައުމަށް ބަދަލުކުރުމާއި، ކޮންޓްރޯލްޑް ޑެލިވަރީ އޮޕަރޭޝަންތައް ހިންގުންފަދަ ކަންކަމުގައި ބައިނަލްއަޤްވާމީ ގޮތުން އެއްބާރުލުން ލިބިގެންދިއުމަށް މަގުފަހިކޮށްދިނުމަށް އެކުލަވާލާފައިވާ މުޢާހަދާއަށެވެ.

(ޖ) "ކޮމިޝަން އޮން ނާކޮޓިކް ޑްރަގްސް" ނަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ބައިނަލްއަޤްވާމީ މުޢާހަދާތައް ތަންފީޛުކުރުމުގެ ގޮތް ވިލަރެސްކުރުމަށް ޔުނައިޓެޑް ނޭޝަންސްގެ އިޤްތިޞާދީ އަދި

އިޖްތިމާޢީ ކައުންސިލުން 1946 ވަނަ އަހަރު އުފައްދާފައިވާ ޔުނައިޓެޑް
ނޭޝަންސްގެ ކޮމިޝަނަށެވެ.

(ހހ) "މަދަނީ ޖަމްޢިއްޔާ" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 3/2022 (ޖަމްޢިއްޔާތަކުގެ ޤާނޫނު) ގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ރަޖިސްޓަރީކޮށްގެން ހިންގާ ޖަމްޢިއްޔާއަށެވެ.

116. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 3 ގެ ނަން އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރެވުނެވެ.

ޖަދުވަލު 3

މަސްތުވާތަކެތި އުފެއްދުމަށް ބޭނުންކުރެވިދާނެ އިކުއިޕްމަންޓާއި ޕްރިކަރސަރ ކެމިކަލް

117. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގައި "މަސްތުވާތަކެތިން މުޢާމަލާތްކުރުން" މި އިބާރާތް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ތަންތަން، "މަސްތުވާތަކެތީގެ ވިޔަފާރިކުރުން" އަށް ބަދަލުކުރުން.

118. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގައި "ހެރޮއިން މުޢާމަލާތްކުރުން" މި އިބާރާތް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ތަންތަން، "ހެރޮއިން ވިޔަފާރިކުރުން" އަށް ބަދަލުކުރުން.

119. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގައި "ކެނަބިސް މުޢާމަލާތްކުރުން" މި އިބާރާތް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ތަންތަން، "ކެނަބިސް ވިޔަފާރިކުރުން" އަށް ބަދަލުކުރުން.

120. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގައި "ޑީލަރު" މި އިބާރާތް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ތަންތަން، "ޓްރެފިކަރު" އަށް ބަދަލުކުރުން.

121. މި ޤާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާނީ، މި ޤާނޫނު ފާސްކޮށް، ތަސްދީޤުކޮށް، ދިވެހިސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަސް ހަމަވާ ދުވަހުން ފެށިގެންނެވެ.